

Seyyid Ali b. Ahmed Hasretî ve Pendnâme Şerhi İçinde Yer Alan Tercümesi

Sayyid Ali b. Ahmed Hasretî and His Pand-Nâmah Translation Which is in Its Commentary

Nurcan ASLAN*

ÖZ

Feridüddîn Attâr'a atfedilen dinî, ahlakî ve insan ilişkilerine dair öğütlerin Farsça manzum mesnevi olarak aktarıldığı eser *Pendnâme* adıyla meşhûr olmuştur. Şöhreti yazıldığı coğrafyanın sınırlarını aşan *Pendnâme*'nin Anadolu topraklarında da ilgi gördüğünü, günümüze ulaşan çok sayıda şerhine ve tercümesine bakarak anlamak mümkündür. Nüshasına ulaşılabilen ilk *Pendnâme* tercümesinin on altıncı yüzyılın başlarında, ilk şerhi ise on altıncı yüzyılın sonlarında yazıldığı bilinmektedir. Yazılan ve günümüze ulaşan bu şerh ve tercümelelerden biri de Hasretî'ye aittir. Seyyid Ali b. Seyyid Ahmed Hasretî, 17. yüzyılda yaşamış *Pendnâme* şârih ve mütercimlerindedir. Hasretî'ye dair ulaşılabilen bilgiler, kaleme almış olduğu şerhinin mukaddimesinde ve ferâğ kaydında kendine dair yazdıkları ve bu eserin müstensihlerinden birinin verdiği bilgilerden ibarettir. Hasretî'nin şerhini, içinde manzum *Pendnâme* tercümesi barındıran diğer şerhlerden ayıran nokta eserin iki dilli olmasıdır. Hasretî *Pendnâme*'yi Arapça şerh eden bu eseri kaleme alırken önce Farsça beyti aktarmış, ardından beyti Türkçe manzum tercüme etmiş, sonra beyti Arapça şerh etmiştir. Hasretî'nin Türkçe *Pendnâme* tercümesi, Arapça yazılmış bir *Pendnâme* şerhinin içinde yer alması yönüyle diğer şerh ve tercümelelerden farklıdır. Bu makalede kaynaklarda kendisi hakkında bir bilgiye rastlanamayan Hasretî hakkında elde edilebilen bilgiler verilmeye çalışılacak, beyitlerin tercümesi, eserin yazma nüshasında olduğu gibi Farsça asıllarıyla birlikte verilerek aktarılacak, tercüme sebeplerine ve özelliklerine dair çıkarımlarda bulunulmaya çalışılacaktır. Amaç *Pendnâme*'nin manzum tercüme metnini ortaya çıkarmak olduğundan Arapça şerh edilen kısım çalışma dışında bırakılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Hasretî, Attâr, Pendnâme, şerh, tercüme.*

ABSTRACT

Attributed to Farîd üd-Dîñ Attâr, the work which is famous as *Pand-nâmah*, contains advice on religious, ethical and human relations advice and it is a masnavi in Persian verse. Its fame transcended the borders of the geography in which it was written. From the many commentaries and translations of the *Pand-nâmah* that have survived to the present day, we understand that it was popular in Anatolia. It is known that the first *Pand-nâme* translation, a copy of which can be found, was written in the early sixteenth century, and the first commentary was written in the late sixteenth century. One of these commentaries and translations belongs to Hasretî. Sayyid Ali b. Sayyid Ahmad Hasretî is one of the commentators and translators of *Pand-nâmah* lived in the 17th century. The available information about Hasretî consists of what he said about himself in the preface and epilogue of his commentary and the information given by one of the copiers of this work. The point that distinguishes Hasretî's commentary from other commentaries containing

* İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Lisanüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, nrcnaltun@gmail.com, (<https://orcid.org/0009-0009-3487-4017>).

verse *Pand-nâme* translations is that the work is bilingual. While writing this work, which paraphrases Hasretî *Pand-nâme* in Arabic, he first quoted the couplet in Persian, then translated the couplet into Turkish verse, and then paraphrased the couplet in Arabic. Hasretî's Turkish *Pand-nâme* translation is different from other commentaries and translations in that it is included in a *Pand-nâme* commentary written in Arabic. The article will try to give information about Hasretî, about whom there is no information in the sources and the translation of the couplets will be given together with their Persian originals, as in the manuscript. Then inferences will be made about the reasons and features of translation. Since the aim is to reveal the verse translation text of *Pand-nâme*, the part annotated in Arabic will be excluded from the study.

Keywords: *Hasretî, Attâr, Pand-nâmah, commentary, translation.*

Extended Summary

Hasretî wrote this commentary and translation in 1686 in the 17th century. The Turkish verse translation, located in the Arabic commentary called *Şerh-i Pand-i Attâr*, has 74 chapters and 828 couplets. *Pand-nâmeh*, which published by De Sacy, has 79 chapters and 853 couplets. Hasretî's commentary has an Arabic prose introduction. Following the introduction comes a Persian couplet, then its Turkish translation and then comes the Arabic commentary of the couplet. After the entire work is translated and annotated in this order, the commentary ends with a prayer in Arabic and a date couplet in Persian.

In the introduction to the commentary, he describes himself as Sayyid Ali b. Sayyid Ahmed b. Hasretî. No impact has been found in the sources about the commentator/translator known as Sayyid Ali Hasretî. What is known about Hasretî consists of what he and the copyist said in these manuscripts.

In the waiver record of the manuscript, it is stated that Hasretî was a “kethuda of bedesten” in Sivas. “Bedesten” is the name given to covered bazaars. It is also understood that he lived in a madrasah. Therefore, it can be assumed that he was a *muderris* (professor) teaching at the madrasah. In the introduction of this work, Hasretî wrote that he wrote it for the purpose of using it at the beginning level of language education.

While translating *Pand-nâmah*, Hasretî tried not to stray too far from the words in the source text. While the sentences were translated, they were mostly translated in the same order as in the source text, sometimes with minor changes in the order. There are rare examples where a word that is not in the source text is added. Although the translator tried to translate by adhering to the source text as much as possible, sometimes he failed to convey the meaning more accurately, even though he had the opportunity to do so. It is also possible to evaluate such differences as translator preference or distraction. Since they are not large in number, they are not large enough to affect the evaluation of the translator's translation method. Hasretî translated almost the entire *Pand-nâmah* verbatim. There are many words used in common in the source text and the translation. In very few couplets, one word is extra or missing. Again, translation errors resulting from misunderstanding of the source text are observed in a few couplets.

As a result, Sayyid Ali b. Sayyid Ahmed b. Sayyid Ali eş-Şehir bi'l-Hasretî produced a work different from other translations and commentaries by translating *Pand-nâmah*, which Attâr wrote in Persian, into Turkish and his prose into Arabic. Hasretî did not deviate from the source text while translating couplets. He often translated the words in the same way or replaced them with other words that are more commonly used in Turkish but also of Arabic-Persian origin. He also tried to use the Turkish version of the words wherever possible. In the particular case of this commentary, it is understood that Arabic and Persian maintain their status as prestige languages and maintain their intense influence on the language, as of the seventeenth century and the geography in which the commentary was written.

Hasretî may have specifically chosen *Pand-nâme* so that students who are new to education can become familiar with moral rules while learning a language. The fact that Hasretî

did not mention the generally mentioned factors such as leaving a heirloom behind or wanting to receive blessings as the reason for writing this work, in the introduction or waiver record can be considered as a sign that the work was written for the purpose of language education.

Giriş

Tecrübelerin çevreye ve sonraki nesillere aktarılmasında bir köprü görevi gören, iyi ile kötü arasına çizgi çeken, siyasi mesajlar taşıyan, kültürel kodları içeren ve aktaran öğütler, yüzyıllardır yazılı veya sözlü olarak varlığını sürdürmüş, üstlenmiş olduğu insanlığı güzel olana yönlendirme misyonunu toplumlar arasında devam ettirmiştir. Öğütlerin yazılı olarak aktarılmasında nasihatname türü eserler de üzerlerine düşen görevi yapmışlar ve halk tarafından teveccüh görmüşlerdir. Edebiyatımızda nasihatname isminin yanı sıra pendname adıyla da meşhur olan bu türün tanınan örneklerinden birinin Attâr'a¹ ait *Pendnâme-i Attâr* olduğu söylenebilir. İçerisinde dinî, toplumsal ve kültürel öğütlerin bulunduğu Farsça yazılmış olan bu eser, Osmanlı döneminde sade bir dile sahip olması, akıcılığı, az ve öz anlatım tekniğine sahip olması gibi etkenlerin de etkisiyle ve günümüze ulaşan nüshalardan anlaşıldığı kadarıyla 15. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar tercüme edilen gözde eserlerden olmuştur. Elbette benzer içerikli diğer nasihatnameler arasından özellikle Attâr'ın *Pendnâme*'sinin ön plana çıkmasının ardında, Fars dilinin eğitimi ve öğretimi alanında istifade edilebilirliğinin yüksek olması da yatmaktadır. Zamanla hem bu edebî türe hem de Farsçaya ilginin azalmasıyla *Pendnâme*'ye olan rağbet de giderek azalmıştır.

Pendnâme tercümelerinin ve şerhlerinin neredeyse tamamına yakını üzerinde çalışmalar yapılmış, bu eserler neşredilerek araştırmacıların istifadesine sunulmuştur.² Araştırmalar esnasında neşredilmemiş manzum tercümelerden birini ihtivâ eden Arapça bir şerhin varlığı tespit edilmiştir.³ Hasretî'ye ait olan bu *Pendnâme* şerhi ve tercümesine ait bir yayının varlığından haberdâr olunamamış, bu sebeple bir mukaddime oluşturması açısından müellife ait Arapça şerh içerisinde yer alan manzum Türkçe tercümenin müstakil neşri ilim camiasına kazandırılmak istenmiştir.

1. Hasretî ve Şerh-i Pend-i Attâr Adlı Şerh ve Tercümesi

Şerh-i Pend-i Attâr adlı Arapça şerh içerisinde konumlanmış olan Türkçe manzum tercüme, şerhin içerisinden çıkarılıp manzum bir metin halinde kurgulandığında 74 bölüm ve 828 beyitten müteşekkil olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu tercümeyi karşılaştırmak için seçilen *Pendnâme*⁴ ise 79 bölüme ve 853 beyte sahiptir. Hasretî'nin şerhi Besmele sonrasında duayla başlayan Arapça mensur bir mukaddimeye sahiptir. Mukaddimenin ardından önce Farsça beytin ilk mısrası, sonra Türkçe tercümesi ve Arapça şerhi yapılır ve diğer mısraya geçilir. Tüm eser bu

¹ On ikinci yüzyılın ortalarında Nişabur'da dünyaya geldiği bilinen Attâr hakkında kesinlik kazanmış çok fazla bilgi olmasa da rivayetler çoktur. Lakabını eczacılık ve tıpla meşguliyetinden aldığı ve tasavvuf erbâbından olduğu bilinir. *Mantuku't-tayr* gibi etkisini çeşitli yönleriyle çağımızda hâlâ sürdürebilen eserlere sahip Attâr'ın, *Pendnâme*'nin müellifi olup olmadığı otoritelerce tartışılıyor olsa da, varolan Farsça bu nasihat kitabına yüz yıllar boyunca tercüme ve şerhler yazıldığı ve günümüze ulaştığı konusuna odaklanıp eserin kime ait olduğu hususuna dair tartışmaları için uzmanlarına bırakmaktayız. Attâr'ın hayatı hakkında daha fazla bilgi için ise TDV İslâm Ansiklopedisi'nin Şahinoğlu tarafından kaleme alınmış maddesinin (M. Nazif Şahinoğlu, "Attâr, Ferîdüddîn", *TDV İslâm Ansiklopedisi*. Erişim tarihi: 12.02.2023, <<https://islamansiklopedisi.org.tr/attar-feriduddin>>) yanı sıra Hellmut Ritter'in ilgili eserlerine, Attâr hakkında yazılmış (örneğin Zebîhullâh Safâ, Bediüzzamân, Abdülhüseyn Zerrînküb gibi yazarlara ait) Farsça kaynaklara ve Attâr'ın tercüme ve şerhlerine dair yapılmış birçok bilimsel neşrin ilgili bölümlerine bakılabilir.

² Bilgi için bkz. Yazar, Sadık. "Anadolu Sahası Klâsik Türk Edebiyatında Tercüme ve Şerh Geleneği" (Yayımlanmamış doktora tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2011), 376-397; İmamoğlu, Fatma, "Muhammed Zahrî Efendi'nin Miftâh-ı Pend Adlı Eseri ve Osmanlı Dönemi Pendnâme Geleneği İçerisindeki Yeri" (Yayımlanmamış doktor tezi. İstanbul: İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2018), 30-89 ile 97-140; Serkan Türkoğlu, *Rızâ Bahçesi*. (İstanbul: İhlamur Akademi, 2021), 16-22; Halil Sercan Koşık, *Tercüme-i Manzûme-i Pend-i Attâr*. (İstanbul: DBY Yayınları, 2021), 21-28.

³ Eseri tezinde zikrederek ilim camiasına tanıtan Sadık Yazar olmuştur. Bkz. Yazar, "Anadolu Sahası Klâsik Türk Edebiyatında Tercüme ve Şerh Geleneği", 395.

⁴ *Pendnâme*'nin neşrine dair yapılan çalışmalar içerisinde De Sacy tarafından hazırlanan ve Ruhbahşan tarafından gözden geçirilen metin ön plana çıkmaktadır. Bkz. Ferîdüddîn Attâr Nişâburî, *Pendnâme*, tashih ve tahşiyeye: Sylvestre De Sacy, editör: A. Ruhbahşân (Tahran: Esatîr Yayınları, 1373/1995).

tertip üzere önce tercüme, sonra şerh edildikten sonra Arapça dua ile ferâğ kaydı ve Farsça tarih beytiyle şerh sona erer.

Şerhin mukaddimesinde kendisini *Seyyid Ali b. Seyyid Ahmed b. Seyyid Ali eş-şehîr bi'l-Hasretî* adıyla tanıtan şârih/mütercim hakkında nüshalarda yer alan bilgiler dışında herhangi bir bilgiye rastlanamamıştır.⁵ Şerhini Sivas'ta ve H. 1097/1686 yılında tamamlayan Hasretî, eseri tamamladığı tarihe dair şu beyti yazmıştır:

Der-ân dem ki în defterem tâm geşt
Zı-hicret hezâr u neved ü heft güzest⁶

(*Bu defterim tamamlandığında hicretten bin doksan yedi yıl geçmişti*).

Eserin müellif nüshasının müsveddesinden çoğaltıldığı belirtilen nüshada⁷ müstensih, Hasretî'nin Sivas'ta Bezistan kethüdâsı olduğu bilgisini verir. Ayrıca bahsi geçen nüshanın ferağ kaydında çoğaltılan nüshanın Hacı Maksûd Medresesi'nde tamamlandığı kaydedilmiştir. Bugünkü adı Buruciye Medresesi olan bu vakıf medresesinin, 670/1270-71 yılında, Selçuklu döneminde Burucerdî adlı bir İranlı tarafından bina edildiği bilinmektedir.⁸

Ferağ kaydında bahsi geçen ve üstü kapalı çarşılara verilen ad olan bezistan, bedesten adıyla bildiğimiz yapılardır.⁹ Bedesten kethüdaları hakkında verilen bir bilgi şöyledir:

“Osmanlı Dönemi boyunca Sivas Bedesteni ile özdeşleşen bir görevli vardır ki Sivas Bedesten ve Çarşılarının sorumluluğunu üstlenmesinin yanı sıra, şehrin ileri gelenleri arasında şehir ve esnafı ilgili önemli kararların alınmasında yer almıştır. Bedesten'e atfen ismi *Bedesten Kethüdâsı* veya bazen de *Vekil-i Fukara* olarak adlandırılmıştır. Evliyâ Çelebi'nin ifadelerinden anlaşıldığı üzere Bedesten, Sivas çarşılarının temsilcisi veya simgesi olarak tüm çarşılara ad olarak verilmiştir. Şehir çarşılarındaki esnafın tümünü temsil eden kethüdânın, bu sebeple Bedesten kethüdâsı olarak kaydedildiği anlaşılmaktadır.”¹⁰

Bu bilgiler bir araya getirildiğinde bir vakfa bağlı eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü Hacı Maksûd Medresesi'yle bağlantısı olan Hasretî'nin burada müderris olması¹¹ ihtimal dâhilindedir. Sahip olduğu saygın konumdan ötürü yukarıda vazifesi açıklanan Bedesten kethüdâlığı görevi de kendisine tevdi edilmiş olabilir. Şârihin günümüze ulaştığı bilinen başka bir eserinin olmaması, şerhin edebî yönünün zayıf kalması ve içeriğinin Arapça ve Türkçe üzerinden Farsçayı öğretme amaçlı yazıldığını hissettirmesi, Hasretî'nin Farsça, Türkçe ve Arapçaya hâkim olduğunu ve bu yüzden talebeler için dil eğitimine yönelik bir eser hazırladığını düşündürmektedir. Başlangıç düzeyindeki talebelere verilecek bu eğitimin materyali olarak Attâr'ın nasihatnamesinin seçilme nedeni, diğer edebî metinlere göre nispeten kolay ve rahat bir metin olmasının yanı sıra muhtemelen dil eğitimiyle beraber ahlak eğitimi vermeye de uygun oluşudur. Nitekim diğer bir nüshada¹², şerhten önce Farsça dilbilgisi kurallarının anlatıldığı 5 varaklık bir bölümden sonra Hasretî'nin şerhi kaydedilmiş, yine bu nüshanın derkenarlarında hem bilgilendirici notlar, hem de

⁵ 17. yüzyıldan sonraki tezkirelerde ve Osmanlı arşiv kayıtlarında nüshada kayıtlı olan isim araştırılmış, isim benzerlikleri olsa da bu eserin şârihi olabilecek bir kimse tespit edilememiştir.

⁶ Millî Ktp., Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, nr. 06 Mil Yz A 9657/4, 89b.

⁷ Seyyid Ali b. Ahmed Hasretî, *Şerh-i Pend-i Attâr*, Millî Ktp., Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, nr. 06 Mil Yz A 9657/4.

⁸ Bulut, Mülkiye, “Anadolu Selçuklu Dönemi Sivas Medreseleri” (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, 2019), 59.

⁹ Ömer Demirel, “Osmanlı Döneminde Sivas Bedesteni ve Kethüdâsı”, *Sultanşehir Kültür Sanat Dergisi*, Yıl. 2, S. 6 (2008): 16.

¹⁰ Demirel, “Osmanlı Döneminde Sivas Bedesteni ve Kethüdâsı”, 17.

¹¹ Bulut'un tezinde verdiği bilgiye göre vakfiyede; bu medresede bir müderris, 3 öğretmen yardımcısı ve 30 fıkıh bilgini görevlendirilmesi şart olarak kaydedilmiştir. Bulut, “Anadolu Selçuklu Dönemi Sivas Medreseleri”, 66.

¹² Seyyid Ali b. Ahmed Hasretî, *Şerh-i Pend-i Attâr*, Bursa Yazma Eserler Ktp., Orhan, nr. 595/1.

Şem‘î’nin şerhinden nakledilen kısımlar olduğu görülmüştür. Eğitim amaçlı hazırlanmış nüshayı, talebelerin çoğaltıp müderris oldukları vakit yanlarında götürmüş olabilecekleri ihtimali düşünülürse, edebiyat alanında adı duyulmayan şârih/mütercimnin eserinin bu kadar çok sayıda nüshasının olması da akla uygun hâle gelecektir.

2. Sebeb-i telîf

Hasretî şerhine başlarken yazdığı Arapça mukaddimede *Pendnâme*’yi mevzun Türkçe tercüme ve mensur Arapça şerh edeceğini ve bunu mübtedilerin¹³ istifadesi için yaptığını söylemiştir. Şârihin öğrencilere Arapça üzerinden Farsça öğretmeye çalıştığı söylenebilir. Bunu düşündüren bir husus, özellikle müellif nüshasından çoğaltılan nüshada, kafiye kusuru oluşturacağı açık olmasına rağmen Farsça kelimelere olabildiğince Türkçe kelimelerle karşılık verilmesidir. Örneğin aşağıdaki beyitte bu durum görülebilir:

<i>İnnemâ evlâdukum râ yâd gîr</i>	630	Anları zemm nażmını sen yâd tut
Mâl u mulk-i İn cihân râ bâd gîr		Mâl u mülkin bu cihânuñ yel tut

Yel kelimesi kullanıldığında beyit kafiyeli olmamaktadır. Atatürk Kitaplığı’nda kayıtlı nüshanın müstensihî kaynak metin kafiye kelimesini (bâd) aynen aktararak kafiye kusurunu ortadan kaldırır. Ancak Hasretî’nin elinden çıkan nüshadan çoğaltıldığı kaydedilen Millî Kütüphane’de kayıtlı nüshada kelimeye Türkçe karşılık verilmesi, eserin edebî yönünden çok dil öğretiminin ön planda olduğunu düşündüren bir etkidir. Hemen ardından gelen 631. beyitte de benzer bir durum söz konusudur.

Merd-i reh râ bûd-i dünyâ sûd nîst	631	Sâlike dünyâ mâlından faýda yok
Her gizeş endîşe-i nâ-bûd nîst		Aña aslâ ğuşsa-yı nâ-bûd yok

Bu defa sûd kelimesine karşılık verilen kelime Türkçe kökenli olmasa da *Türkçeleşmiş* olan ve günümüzde de sıkça kullanılan fayda kelimesi olmuştur. Yine Atatürk Kitaplığı’nda bulunan nüshada (büyük ihtimalle) kafiye düşünülerek kaynak metin kelimesi aynen aktarılmıştır. Benzer örneklere bakılarak Hasretî’nin şerh ve tercüme kaleme alırken birincil amacının dil öğretimi olduğu kanısına varılmıştır.

Hasretî’nin mukaddimede veya ferâğ kaydında bu eseri kaleme alma sebebi olarak ardında bir yadigâr bırakma, hayır dua almayı isteme gibi genellikle zikredilen etmenlerden bahsetmemiş olması da eserin dil eğitimi amaçlı yazıldığını gösteren bir işaret sayılabilir.

Elbette amacın sadece dil eğitimi olduğu da iddia edilemez, beraberinde ahlakî eğitimin verilmesi de muhtemeldir. *Pendnâme* eğitici-öğretici, akıcı ve basit anlatım stiliyle bu amaçların hepsini karşılayan ideal bir seçimdir.

3. Tercümenin Biçimsel Özellikleri ve De Sacy Neşriyle Karşılaştırılması

Hasretî, tercümesinde kaynak metnin nazım biçimi olan mesneviye ve kaynak metnin vezni olan *fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün* kalıbına bağlı kalmıştır.

De Sacy neşrinde 79 bölüm ve 853 beyit olan *Pendnâme*, Hasretî’nin şerhi içerisindeki Türkçe manzum tercümede 74 bölüm 828 beyittir. İki metin karşılaştırıldığında De Sacy neşrinde olup da Hasretî’nin şerhinde yer almayan, dolayısıyla da tercüme edilmeyen beyitler 97, 103, 115, 136, 185, 274, 352, 359, 398, 425, 436, 448, 461, 514, 550, 551, 622, 643, 669, 670, 671, 722 ve 723 numaralı beyitlerdir. Buna karşın Hasretî’nin şerhinde olup tercümesi yapılan 306 (KM 394’ten sonraki beyit), 388 ve 407 numaralı beyitlerin de De Sacy neşrinde karşılığı bulunmamıştır. Hasretî’nin tercümesine esas aldığı nüshadan emin olunamadığından bu farklar

¹³ Mübtedî: Bir işe, bir okula yeni başlayan kimse. (< <https://lugatim.com/s/M%C3%9CPTED%C3%8E> > erişim tarihi: 19.04.2024).

ekleme veya eksiltme olarak değerlendirilememektedir. Aşağıda hem De Sacy'nin neşrinde yer alan başlıklar, hem de Hasretî'nin şerhi içindeki tercümede bulunan başlıklar numaralandırılarak yazılmıştır.¹⁴

	Pendnâme (De Sacy)		Pendnâme şerhi içindeki başlıklar
1	Besmele (Tevhîd)	1	Besmele (Tevhîd)
2	Der-na't-ı seyîdü'l-mürselîn	2	Der-na't-ı seyîdü'l-mürselîn
3	Der-fazîlet-i e'imme-i dîn	3	Der-menâkıb-ı e'imme rıdvânüllâhi te'âlâ 'aleyhim ecma'ın
4	Der-münâcât	4	Der-beyân-ı 'afv kerden-i pâdişâh-ı lâ yüzâl
5	Der-beyân-ı muhâlefet-i nefis-i emmâre	5	Der-nikûhiş-i nefis-i emmâre gûyed
6	Der-beyân-ı fevâ'id-i hâmuşî	6	Der-beyân-ı hak-taleb
7	Der-beyân-ı sıfat-ı ehl-i îmân	7	Der-beyân-ı ehl-i îmân
8	Der-beyân-ı asl-ı îmân	8	Der-beyân-ı çâr haslet
9	Der-sîret-i mülûk	9	Der-beyân-ı delîl-i bozorgî
10	Der-sıfat-ı alâmethâ-yı bozorgî	10	Çâr çîz-i bâ-hatar
11	Der-beyân-ı çâr çîz ki ender-vey hatar boved	11	Der-beyân-ı 'âkıbet-cûy
12	Der-beyân-ı nîk-bahtî	12	Der-sıfat-ı fakr goft
13	Der-beyân-ı sebab-i âfiyet	13	Der-beyân-ı 'akl u dâniş
14	Der-tevâzu ve sohbet-i dervîşân	14	Çâr çîz-i 'alâmet-i bed-baht
15	Der-sıfat-ı bed-bahtî	15	Der-beyân-ı ser-bülend
16	Der-sıfat-ı riyâ sıfat-ı nefis ü terk-i dünyâ	16	Der-beyân-ı hevâ-yı nefis
17	Der-mücâhede-i nefis	17	Der-beyân-ı sabr ber-fakr mî-gûyed
18	Der-sıfat-ı fakr u sabr	18/26	Der-beyân-ı hisâl-i zemîme
19	Der-beyân-ı tevâzu ve terk-i tekelluf	19/27	Der-beyân-ı [sıfat-ı] mudbirî [mî-]gûyed
20	Der-beyân-ı alâmethâ-yı eblehî	20/28	Der-beyân-ı bozorg u mu'teber

¹⁴ Tercümenin bazı başlık numaralarının yanındaki ikinci numaralar, bu bölümlerin De Sacy neşrinde denk geldikleri bölüm başlığı numaralarıdır (Araştırmacıların bu bölümlerin De Sacy neşrindeki karşılıklarına kolay ulaşabilmesi için böyle belirtilmiştir). Tek başına bir parantez içinde belirtilen numaralar ise tercüme metinde önceki bölümün devamı niteliğinde olan ama De Sacy neşrinde ayrı bir başlığa sahip bölümleri belirtmek için bu şekilde gösterilmiştir.

21	Der-beyân-1 âkıbet-endîşî	21/29	Der-beyân dâred çâr çiz ez-çâr
22	Der-beyân-1 akl u âkilân	22/30	Der-beyân-1 bekâ dâşten-i çâr çiz
23	Der-sıfat-1 restgârî	23/31	Der-beyân-1 tamâm şoden-i çâr çiz ez-çâr
24	Der-sıfat-1 zikrullâh-1 te'âlâ	24/32	Der-beyân-1 ân-hâ ki bâz-gerdâniden mehâl est
25	Der-beyân-1 çehâr haslet ki merdum râ nikûst	25/33	Der-beyân-1 hâsıl âmeden-i çâr çiz
26	Der-sıfat-1 ahlâk-1 zemîme	26/34	Der-beyân-1 çâr çiz
27	Der-alâmet-i müdbirî	27/19	Der-beyân-1 ârâsten-i ser be-destâr
28	Der-beyân-1 ân ki hakîr dâşten ne-bâyed	28/20	Der-beyân-1 eblehân mî-güyed
29	Der-beyân-1 çâr çiz ki çâr çiz-i dîger râ mî-zâyed	29/21	Der-beyân-1 terk-i dünyâ güyed
30	Der-çâr çiz ki bekâ ne-dâred	30/22	Der-beyân-1 nasîhat mî-güyed
31	Der-beyân-1 çâr çiz ki ez-çâr çiz-i dîger tamâm bâşed	31/23	Der-beyân-1 zindegânî mî-güyed
32	Der-beyân-1 çâr çiz ki ân-hâ râ bâz-gerdâniden mehâl est	32/24	Der-beyân-1 zikr-i Hak güyed
33	Der-sıfat-1 çâr çiz ki ez-çâr çiz-i dîger mî-âyed	33/35	Der-beyân-1 duşmen dâşten
34	Der-beyân-1 hâsıl şoden-i çâr çiz ez-çâr çiz	34/36	Der-beyân-1 sohbet-i zenân [ve ülfet-i sıbyân] güyed
35	Der-beyân-1 çâr çiz ki âdemî râ şikest âred	35/37	Der-beyân-1 be-cây [âverden] der-hakk-1 vâlide
36	Der-beyân-1 çâr çiz ki ez-hatâhâst	36/38	Der-beyân-1 fezâyid-i 'ömr güyed
37	Der-beyân-1 çâr çiz ki ez-atâhâ-yi Hudâst	37/39	Der-beyân-1 'ömr-i noksân
38	Der-beyân-1 çâr çiz ki 'ömr râ ziyâde mî-koned	38/40	Der-sıfat-1 âb-1 rûy
39	Der-beyân-1 penc çiz ki 'ömr ez-û be-kâhed	39/8	Der-sıfat-1 ehl-i îmân
40	Der-beyân-1 penc çiz ki âb-1 rûy râ be-rîzed	40/41	Der-sıfat-1 izdiyâd-1 âb-1 rû
41	Der-beyân-1 penc çiz ki âb-1 rûy ez-ân mî-fezâyed	41/42	Der-beyân-1 zindegânî güyed

42	Nasâyih	42/43	Der-beyân-1 ihtirâz ez-duşmenân
43	Der-beyân-1 ân ki ez-du kes ihtirâz mî-bâyed kerd	43/44	Der-beyân-1 ‘izzet-i hod kerdên gûyed
44	Der-beyân-1 ân-ki hârî âvered	44/45	Der-beyân-1 şiş çîz âyed
45	Der-beyân-1 şiş çîz ki be-kâr âyed	45/46	Der-beyân-1 penc kes tevekku‘ ne-bâyed
46	Der-sıfat-1 penc kes ki penc çîz ez-îşân ne-y-âyed	46/47	Der-beyân-1 ehl-i sa‘âdet
47	Der-beyân-1 ehl-i saâdet	47/48	Der-beyân-1 rest-gârî
48	Der-beyân-1 restgârî	48/49	Der-beyân-1 sıdk u gayr gûyed
49	Der-beyân-1 çâr çîz ki ez-kerâmât-1 Hak üst	49/50	Der-beyân-1 hışm mî-gûyed
50	Der-çehâr haslet ki terk kerdên mî-bâyed	50/51	Der-beyân-1 bî-vefâ[î-yi] cihân mî-gûyed
51	Der-beyân-1 bî-vefâyî-i cihân	51/52	Der-beyân-1 ma‘rifetullâh mî-gûyed
52	Der-beyân-1 ma‘rifetullâh	52/53	Der-beyân-1 sâbit-kadem mî-gûyed
53	Der-beyân-1 verâ‘	53/54	Der-beyân-1 hıdmet gozîden gûyed
54	Der-beyân-1 fevâid-i hıdmet	54/55	Der-beyân-1 ta‘zîm-i mihmân gûyed
55	Der-beyân-1 ta‘zîm-i mihmân	55/56	Der-beyân-1 ‘alâmet-i hamâkat
56	Der-beyân-1 alâmethâ-yı ahmak	56/57	Der-beyân-1 ‘alâmet-i fâsık
57	Der-sıfat-1 alâmethâ-yı fâsık	57/58	Der-sıfat-1 şâkî
58	Der-beyân-1 alâmât-1 şâkî	58/59	Der-beyân-1 sıfat-1 bahîl gûyed
59	Der-beyân-1 alâmethâ-yı bahîl	59/60	Der-beyân-1 hasten-i hâcet
60	Der-beyân-1 hâcet hâsten	60/61	Der-beyân-1 kanâ‘at gûyed
61	Der-beyân-1 kanâat	61/62	Der-beyân-1 sehâvet gûyed
62	Der-beyân-1 sehâvet	62/63	Der-beyân-1 ef‘âl-i şeytân
63	Der-beyân-1 çâr haslet ki kârâ-yı şeytân est	63/65	Der-beyân-1 sıfat-1 münâfık
64	Der-alâmethâ-yı saht-dil	64/66	Der-beyân-1 sıfat-1 muttakî
65	Der-beyân-1 alâmethâ-yı münâfık (Tercümede yok)	65/67	Der-beyân-1 şükr-i ni‘met

66	Der-beyân-ı alâmethâ-yı muttakî	66/68	Der-beyân-ı fazîlet-i sadaka
67	Der-alâmethâ-yı ehl-i cennet	67/69	Der-beyân-ı nasâyih mî-gûyed
68	Der-beyân-ı sadaka dâden	68/70	Der-beyân-ı fevâid-i sabr [mî-gûyed]
69	Der-nasâyih	69/71	Der-beyân-ı tecrîd u tefrîd
		(72)	(Tercümede önceki başlığın devamı)
70	Der-beyân-ı sabr	70/73	Der-beyân-ı yâr-ı bed mî-gûyed
		(74)	(Tercümede önceki başlığın devamı)
71	Der-beyân-ı tecrîd ü tefrîd	71/75	Der-beyân-ı ziyâret-i hîşân
72	Der-fevâid-i sohbet-i sâlihân ve iztinâb-ı ehl-i zulm	72/76	Der-beyân-ı fütüvvet mî-gûyed
73	Der-beyân-ı ân kes ki düstî râ ne-şâyed	73/77	Der-beyân-ı fakr mî-gûyed
74	Der-beyân-ı riâyet-i yetîm ve nasâyih-ı dîger	74/78	Der-beyân-ı intibâh zı-gaflet
75	Der-beyân-ı sıla-i rahm u ziyâret-i hîşâvendân	(79)	(Tercümede önceki başlığın devamı)
76	Der-beyân-ı fütüvvet		
77	Der-beyân-ı fakr u sohbet-i dervîşân		
78	Der-beyân-ı intibâh ez-gaflet		
79	Hâtîme		

4. Tercümenin Aruz ve Kafiye Özellikleri

Hasretî'nin tercümesinde vezin kusuru olan fazla beyit olmadığı görülür. Ayrıca imâle, zihâf, sekt ve vasl uygulanan beyit sayısı da azdır. Yalnızca altı beyitte karşılaştırma veya metin tamiriyle düzeltilemeyen sorun tespit edilmiştir.¹⁵ Bazı beyitlerde ise uygulanan imâle, zihâf ve sekt ile vezin problemi ortadan kaldırılsa da bu şekilde beyitlerin edebî değerinin düştüğü görülmüştür. Özellikle bir buçuk hece değeri taşıyan medli hecelerin kullanıldığı beyitler bu duruma örnek verilebilir. Mesela aşağıdaki beyitte vezin gereği *tiryâk* kelimesi sekt yaparak okunmalıdır. Buna ilaveten *gibi* kelimesindeki açık hecelerin imâleli okunmasıyla beraber vezin korunuyor olsa da beyitteki edebî değer düşüğü hissedilebilir.

Hemçu tiryâkend dānāyān-ı dehr 438 ‘Ulemā’ tiryâk gibidür hemān
 Kātīlānend cumle nādānān çu zehr Zehr-i kātīl oldı cümle cāhilān

¹⁵ Vezin problemi olan 7, 269, 380, 430, 486 ve 774 numaralı beyitlerdir.

Müellif hattından çoğaltılan nüshada (M nüshası)¹⁶ vezin ve kafiye kusurları biraz daha fazladır. Özellikle kaynak metin kafiyesinden farklı kelime kullanılan beyitlerde kafiye kusurları, hatta bazen kafiye yokluğu söz konusudur. Atatürk Kitaplığı'nda bulunan nüsha (A nüshası), müellif hattının tashih edilmiş hâli gibidir. A nüshasında kafiye sorunlarını ortadan kaldırmak için kaynak metin kafiyesine bağlı kalınmış,¹⁷ vezin kusurları da farklı kelime tercihleri veya farklı cümle dizilimiyle ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. A nüshası, M nüshasının hatalarını en aza indirir de kendi içinde farklı kusurlar barındırmaktadır. Yapılan değişikliklere bakarak A nüshasının müstensihinin metne müdahale hususunda rahat olduğu anlaşılabilir. Örneğin vezin ve kafiye dışında, M nüshasında kaynak metindeki anlamın yanlış aktarıldığı birkaç yerde A nüshasının müstensihi düzeltme yapmıştır. Aşağıdaki ilk tercüme M nüshasına, ikincisi A nüshasına aittir. Kaynak metindeki “Yücelik ve makâmı terk etmezsen külâh¹⁸ gibi baş üzerine gelemezsin” anlamı ilk tercümede doğru tercüme edilmemiş, A nüshasının müstensihi tarafından ise bu yanlış tercüme düzeltilmiştir.

Tā ne-gırî terk-i ‘izz u māl u cāh	312	Tā ki terk etmeyesin sen ‘izz ü cāh
Ez-heme ber-ser ne-y-āyî çun külāh		Başın üzre koymıyasın çün külāh
		Tā ki terk etmeyesin sen ‘izz ü cāh
		Baş üzre gelimezsın çün külāh

Metni kurarken M nüshasında vezin problemi olan beyitler eğer A nüshasında düzeltilmişse A nüshası tercih edilmekle beraber, vezin kusurlu olmadığında M nüshasına bağlı kalınmıştır.¹⁹

Kafiye açısından tercümeyle bakıldığında Hasretî 471 beyitte kaynak metin kafiyesini olduğu gibi aktarmış, 133 beyitte ise kafiye kelimelerinden yalnız birini aynen alıp aktarılan diğer kafiye kelimesi olarak farklı bir kelime kullanmıştır. Geriye kalan 225 beyitte kaynak metinden farklı kafiye kelimesi tercih etmiştir.²⁰ Kafiyesinde adı konulan veya konulmayan kusurların bulunduğu 140 kadar beyit olduğu tespit edilmiştir. Bu verilere bakarak Hasretî'nin kafiye hususundaki başarısının büyük oranda Attâr'a ait olduğu ve kafiye kelimesini değiştirdiğinde beyitteki ahengin çoğunlukla redif görevindeki ekler ve yardımcı fiillerle sağlandığı söylenebilir. Tercüme bir bütün olarak ele alındığında ise aruz ve kafiye açısından kusurlu beyitlerin oranının düşük kaldığı ve bu hususlarda başarılı olduğu söylenebilir ancak bu durum tercümenin edebî yönden başarılı kabul edildiği anlamına gelmemelidir.

5. Tercüme İncelemesi

Hasretî *Pendnâme*'yi tercüme ederken kaynak metinde bulunan kelimelerden çok fazla uzaklaşmamaya çalışmıştır. Beyitleri bir bütün hâlinde değil, mısra mısra tercüme etmiştir. Bu, metnin şerh içerisinde yer almasından ve beyitlerin mısra mısra verilip açıklanmasından kaynaklıdır. Bu sebeple konuların diğer mısralara taşması söz konusu değildir. Eserin tercüme kısmında eklerin, zamirlerin ve yardımcı fiillerin Türkçeye çevrilmesinin yanısıra, özellikle müellif hattından çoğaltılan nüshada, kelimelere olabildiğince Türkçe kelimelerle karşılık

¹⁶ Millî Kütüphane- Ankara, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu/ 06 Mil Yz A 9657/4.

¹⁷ 109, 112, 115, 183 ve 273 numaralı beyitler M nüshasında kafiye açısından kusurluyken ve revî harfî içermezken A nüshasında kaynak metin kafiye kelimesi aynen aktarılmak suretiyle kafiye kusuru ortadan kaldırılmıştır. 487 ve 621 numaralı beyitler ise hem M hem de A nüshasında kafiye açısından kusurludur.

¹⁸ Bir nevi şapka.

¹⁹ İki nüsha arasındaki farklar metin boyunca dipnotlarda verilmiştir.

²⁰ Eser tercüme bir metin olduğundan burada dikkat çekilmek istenen husus kaynak metinden yapılan ödünclemelerdir. Bu yüzden ödüncleme yapılan ve yapılmayan kafiye kelimelerinin sayısı verilmiş, revî harfî bulunmayan veya kafiye kusuru barındıran beyitler de topluca zikredilmiştir.

verilmeye çalışıldığı görülür. Yine de tercümede Farsça ve Arapça olup Türkçeye sirayet etmiş ve ortak dil hazinesine ait kabul edilen kelimeler ağırlıklı olarak kullanılmıştır.

Cümleler çoğunlukla kaynak metindeki öge dizilimiyle aynı sıralamada, bazen de ufak sıralama değişiklikleriyle tercüme edilmiştir. Aşağıdaki beyitte kelimelerin aynı sırayla tercüme edildiği görülür. (Zen/avrat, küdek/oğlan, bâzî me-kon/oynama, helâ/helâ.) İkinci mısra da aynı şekilde paralel ilerlemiştir.

Bā-zen u küdek me-kon bâzî helā	482	‘Avrat u oğlanla oynama helā
Tā ne-gerdî h̄ār u zār u muhtelā		Olmıyasın h̄ār u zār-ı mühtelā

Nadiren de olsa kaynak metinde olmayan bir kelimenin eklendiği örnekler vardır. Aşağıdaki örnekte kaynak metinde olmadığı hâlde mütercim tarafından eklenen kelimeler koyu renkle gösterilmiştir. Ayrıca ilk mısra kelimelerin tercümede farklı konumlanmasına örnektir. *Hâzır bûdeî* kaynak metinde mısranın sonundayken, tercümesi olan *bulunasın*, mısranın başında yer almıştır.

Çun be-kār-ı h̄îş hâzır bûdeî	423	Bulunasın kendi işiñ üzre sen
Āb-ı rüy-i h̄îş rā efzûdeî		Zâ’il olmaz yüziñiñ şuyı_ artmadan

Kaynak metinde olduğu hâlde tercümede karşılığı verilmemiş kelimelerin olduğu beyit örnekleri de görülür. Örneğin aşağıdaki beytin tercümesinde akıbet kelimesinin kendisine veya bu kelimeyi karşılayacak bir kelimeye yer verilmemiştir. Üstelik kaynak metindeki “Sonu ancak murâdına ulaşmamaktır” anlamı tercüme aktarılamamıştır. Tercüme, bu eksiklik nedeniyle anlam ifade etmemektedir.

‘Āķıbet cüz nā-murādî ne’b-vedeş	316	Nā-murāduñ ğayrı olmaz şehā
Behre-i ‘ıyş u şādî ne’b-vedeş		‘İyş u ‘işretten naşîb olmaz aña

Hasretî her ne kadar kaynak metne olabildiğince bağlı kalarak tercüme etmeye gayret etmiş olsa da bazen anlamı daha doğru aktarma imkânı mevcut olduğu hâlde bunu başaramamıştır. Örneğin aşağıdaki beytin ikinci mısrasında *huredmend* kelimesine *âkil* karşılığını verip cümleyi farklı şekilde kurgulayabileceği hâlde bunu yapmamış olması gibi.

Her ki ū rā nefsi-ş ūmeş rām şod	58	Her kimüñ ki nefsi-ş ūmı rām ola
Ez-ĥiredmendān u niķū-nām şod		Ol kes için ‘aql u yaĥşı nām ola

Bu tür farklılıkları mütercim tercihi veya dikkat dağılması olarak değerlendirmek de mümkündür. Sayıca çok olmadıkları için mütercimin tercüme metodunun değerlendirilmesini etkileyecek boyutta değildir.

Tercümenin genel olarak hangi metoda göre tercüme edildiğine dair bir yorum yapmak için Levend’in sınıflandırması dikkate alınır. Bu tercüme *kelime kelime olmamakla birlikte, aslına uygun yapılan çeviriler*²¹ arasında saymak gerekir. Hasretî neredeyse *Pendnâme*’nin tamamını birebir tercüme etmiştir. Kaynak metinde ve tercümede ortak kullanılan çok sayıda kelime vardır. Çok az sayıda beyitte bir kelime fazla veya eksiktir. Yine birkaç beyitte kaynak metnin yanlış anlaşılmasından kaynaklanan çeviri hataları gözlemlenir.

²¹ Agâh Sırrı Levend. *Türk Edebiyatı Tarihi*. (İstanbul: Dergâh Yayınları, c. 1, 2014) 80.

6. Nüsha tavsifi

Hasretî'nin *Pendnâme* şerhinin Türkiye kütüphanelerinde tespit edilen nüshaları şunlardır:

1) İBB Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları / K.1173

Müstensih: Bilinmiyor

İstinsah tarihi: 1119/1707-08 (Okunaklı. Yazmanın sonunda Farsça *Pendnâme* bulunmaktadır).

Bu nüsha kısaca A nüshası diye anılacaktır.

2) Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesi-Orhan Bey Camii Koleksiyonu/ 16 Or 595/1

Müstensih: Ahmed b. Halil b. Muhammed Dârevî

İstinsah tarihi: 1144/1732 (Okunaklı. Eğitim amaçlı istinsâh edilmiş olması mümkün).

Bu nüsha kısaca B nüshası diye anılacaktır.

3) Manisa İl Halk Kütüphanesi Manisa Akhisar Zeynelzâde Koleksiyonu 45 Ak Ze 1820/7

İstinsah tarihi: 1179/ 1761.

4) Millî Kütüphane- Ankara, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu/ 06 Mil Yz A 9657/4

Müstensih: Mehmed b. Ali el-Karahisari'ş-Şarkî

İstinsah tarihi: 1198/1783-84

Bu nüsha kısaca M nüshası diye anılacaktır.

5) Millî Kütüphane-Ankara, Adana İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonu/ 01 Hk 1143/1

Müstensih: Seyyid Ahmed b. Eyyûb b. Abdullâh

İstinsah tarihi: 1255/1838 (Bu nüsha okunaklı değildir).

6) Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi 586 numarada kayıtlı nüsha.²²

Müstensih: Seyyid Muhammed Emin b. Seyyid Feyzullâh

İstinsah tarihi: 1261/ 1845.

Bu nüsha kısaca Ankara nüshası diye anılacaktır.

7) Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi/ 32 Hk 1507-2 (Okunaklı değildir, mürekkeplerin yer yer dağıldığı görülür).

7. Metin kurulurken karşılaştırmaya esas alınan nüshalar:

A: İBB Atatürk Kitaplığı

M: 06 Mil Yz A 9657-4

B: Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesi 16 Or 595/1

Müstensih tarafından müellif nüshasından çoğaltıldığı kaydedildiği için istinsâh tarihi daha geç olmasına rağmen M nüshası esas alındı. İstinsâh tarihi dikkate alınarak karşılaştırmalı okuma için ikinci nüsha olarak A nüshası belirlendi. Problemler noktalarda B nüshasına başvuruldu. Ankara nüshası tercümede daha fazla eksik barındırdığından, istinsâh tarihi de daha geç olduğundan esas alınmadı. Karşılaştırmaya esas alınan iki nüshada da metin harekeli değildir. Başlarda Farsça mısraların üzerinde kırmızı çizgi varsa da sonlara doğru çizgi kullanılmamıştır.

²² Bu nüshaya çevrimiçi ulaşılabilir. Bkz. Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Yazmalar kataloğu < https://yazmalar-divinity.ankara.edu.tr/yazmalar/37049_14-1270161.pdf > erişim tarihi: 19.04.2024.

M nüshasında olmayıp A nüshasında olan ancak yazılmadığında veznin bozulduğu kelimelerle karşılaştığında A nüshası tercih edilerek dipnotta M nüshası verildi. M nüshasında tercümesi bulunmayan mısralar yine aynı yöntemle gösterildi. İki nüshada da olmayan ancak hem aruz hem de anlatım açısından okunması gereken ekler parantez içinde gösterildi.

Metnin transkribesinin Farsça kısmında uygulanan imlâ kuralları için İsmail Ünver'in "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" makalesinde²³ zikrettiği kurallar doğrultusunda uygulamada şunlar dikkate alınmıştır:

- Farsça ön eklerin yazımında bu ekler tire (-) işaretiyle kelimeye bağlandı (der-, be-, zı-, ender-, bâ-, ez-, ber-, der-, pîş-, ân- gibi).
- Kelimededen sonra gelen ekler ayrı yazıldı (râ gibi).
- Kendi anlamına gelen خود kelimesi Farsça metinde hod, Türkçe metinde hüd şeklinde yazıldı.
- Kelimeler transkribe edilirken Arap alfabesindeki yazıma dikkat edildi. Örneğin "ى" harfi metinde kullanılarak yazılmayan "etme, etdi, etmedi" kelimeleri Latin alfabesine bu haliyle aktarılırken yazımında "ى" harfi kullanılan "virdi, dir, didi, dimek, it" kelimeleri, bu harfin gerektirdiği okuma şekline uygun yazıldı.
- Vasledilen kelimeler kesme işaretiyle gösterilerek yazıldı. (ki û/k'u, ve eger/v'er, ez ân/z'ân, ez âb/z'âb gibi). Kesme işaretiyle gösterildiğinde anlaşılması zorlaşacak kelimeler arasındaki vasl ise alt tire (_) işaretiyle gösterildi.
- dır/-dir anlamındaki *est* tire ile kendinden önce gelen kelimeye bağlandı.
- Zihâf uygulanan kelimelerdeki ilgili harfler italik gösterildi.
- Metinde kaynaştırma harfi kullanılan kelimelerde bu harfler iki tire arasında gösterildi. (me-y-âver, ne-y-âyed, ne-y-ofî gibi).

Arapça mukaddimedede kendi adını, şerh ettiği eserin ve müellifinin adını zikreden Hasretî, önce "Türkçe mevzun terceme", sonra "Arapça mensur şerh" ettiğini söyler, duâ ile şerhine başlar.²⁴

Şerh-i Pendnâme-i 'Attâr

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

[Tevhîd]

Bismillâhirrahmânirrahîm

[32b]	Âmd-i bî-âdd ân Ĥudâ-yı pâk râ	1	Âmd-i bî-âdd ol ²⁵ Ĥudâ-yı pâk için
[1b]	Ân ki ĵmân dâd moştî ĥâk râ		Virdi ĵmân ²⁶ bir avıç toprak ²⁷ için
[33a]	Ân ki der-Âdem demîd û rûĥ râ	2	Ol demde_üfürdi rûĥ Âdem için ²⁸
[2a]	Dâd ez-tûfân necât û Nûĥ râ		Virdi tûfândan necât ol ²⁹ Nûĥ için
	Ân ki fermân kerd ĥahreş bâd râ	3	Ol ki fermân etdi ĥahrında ³⁰ bile ³¹

²³ İsmail Ünver. "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", *Türkoloji Dergisi*, C. XI. S.1 (1993): 51-91. Erişim tarihi: 05.02.2024, < <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/650170> >.

²⁴ Arapça olan bu kısım makalenin sonunda ek olarak verilecektir.

²⁵ ol: ân A.

²⁶ ĵmân: ĵmânı A.

²⁷ toprak: ĥâk A.

²⁸ Ol demde üfürdi rûĥ Âdem için: Ol ki Âdem'de üfürdi rûĥ için A.

²⁹ ol: o A.

³⁰ ĥahrında: ĥahrından A.

³¹ bile: yeke A.

[33b]	Tā sezāyî dād qavm-i ‘Ād rā		Tā ki qavm-i ‘Ād’ı vire hep yeke
[2b]	Ān ki lutf-i h̄iş rā izhār kerd Bā-Halîleş nār rā gülzār kerd	4	Ol ki ³² kendü lütfin izhār eyledi Hem Halîl’e nār[1] gülzār eyledi
	Ān Ĥudāvendî ki hengām-ı seher Kerd qavm-i Lūt rā zîr u zı-ber	5	Ol Ĥudā’ dur ol ki hengām-ı seher Qavm-i Lūtı eyledi zîr ü zeber
[34a]	Sūy-i ū haşmî ki tîr endāhte Peşşeî kâreş kifāyet sāhte	6	Bir ‘adū aña cināyet eyledi Bir uyaz aña kifāyet eyledi
	Ān ki a’ dā rā be-deryā der-keşîd Nāqā rā ez-seng-i hārā ber-keşîd	7	Ol [ki] a’ dāsını deryāya çeker Nāqayı sengden taşraya çeker ³³
[3a]	Çun ‘ināyet Qādir u Qayyūm kerd Der-kef-i Dāvūd āhen mūm kerd	8	Eyledi çünki ‘ināyet ol Qayyūm ³⁴ Āheni Dāvūd elinde itdi mūm
	Bā-Süleymān dād milk ü serverî Şod mutî‘-i hātemeş dîv ü perî	9	Hem Süleymān’a virüpdür serverî Ki mutî‘ oldı aña dîv ü perî
[34b]	Ez-ten-i Šābir be-kirmān kūt dād Hem zı-Yūnus loqmeî bā-hūt dād	10	Cism-i šābirden virüpdür qurda kūt Hem daħı Yūnus’ı etdi loqma ³⁵ hūt
[35a]	Bendeî rā erre ber-ser mî-nehed	11	Bir qulınıñ başına erre koyar
[3b]	Digerî rā tāc ber-ser mî-nehed ³⁶ Ūst sultān her çe h̄āhed ān koned ‘Ālemî rā der-demî vîrān koned	12	Āharınıñ başında tāc-ı ³⁷ şāhî var Her ne dilerse ider ol pādişāh ‘Ālemi bir demde hem ider tebāh
	Hest sultānî müsellemer mer-ū-rā Nîst kes rā zehre-i çün u çerā	13	Pādişāhlık hem müsellemdür aña Kimseye yok kuvvet-i çün ü çerā
[4a]	Ān yekî rā genc ü ni‘met mî- dehed	14	Ol birine genc ü [hem] ³⁸ ni‘met virür
[35b]	V’an diger rā renc ü zahmet mî- dehed		Ol birine renc ü hem zahmet virür

³² ki: - A.

³³ İkinci mısradaki vezin problemi vardır.

³⁴ Vezin tasarrufu.

³⁵ Metinde hemze ile tamlama yapılmıştır, tamlamalı okuma ise kafiyeyi ve vezni bozmaktadır.

³⁶ Kaynak metinde revî harfinin bulunmadığı, ahengin rediflerle sağlandığı görülmektedir.

³⁷ A nüshasında tamlama “y” harfi ile gösterilmiştir.

³⁸ hem: - M.

	Ān yekî rā zer du śad hemyān dehed	15	Ol birine iki yüz hemyān virür Ol biri nān ĥasretinden cān virür
	Digerî der-ĥasret-i nān cān dehed		
	Ān yekî pūşide sencāb u semūr	16	Ol birin ġarġ eylemiş semmūrda Ol biri ‘uryān yatur tennūrda
	Digerî ĥofte brehne der-tenūr		
	Ān yekî ber-pester u kemhā vū naĥ	17	Ol biri kemhā vū naĥ üzre yatur
[36a]	Ān yekî ber-ĥāk-ı ĥ‘ārî kerde yaĥ		Ol biri horlıĥla yaĥ üzre yatur
[4b]	Ān yekî ber-taĥt bā-śad ‘izz u nāz V’an diger kerde dehān ez-fāĥa bāz	18	Ol biri taĥt üzre yüz ‘iz ³⁹ nāz ider Ol biri açlıĥdan aġzın bāz ider
	Farfetu’l-‘aynî cihān ber-hem zened	19	Farfe içre dünyāyı ber-hem ⁴⁰ ura Kimse ĥādir olmaz anda dem ura
	Kes nemî-yāred ki an-cā dem zened		
	Ān-ki bā-murġ-ı hevā māĥî dehed	20	Ol ki balıĥ ĥuşına māĥî virür Ėullarına devlet ü şāĥî virür
[36b]	Bî-peder ferzend peydā ü koned	21	Babasız oġlanı peydā [ol] ⁴¹ ider
	Tıfl rā der-mehd ġüyā ü koned		Tıflı mehd içinde ġüyā ol ider
[5a]	Murde-i śad sāle rā ĥay mî-koned	22	Yüz yılın ölmüşünü ider diri Bunu Ĥāk’dan ġayrı kim ider biri
	İn be-cüz Ĥaĥ digerî key mî-koned		
[37a]	Śāni’î k’ez-tîñ selātîñ mî-koned	23	Tîñden sultān iden Śāni’dür ol ⁴²
	Necm rā recm-i şeyātîñ mî-koned		Recm-i şeytān etmek için necmi bol
	Ez-zemîñ-i ĥoşk rüyāned giyāĥ	24	Ėurumuş yirden bitürür ol giyāĥ
[5b]	Āsmānhā rā hem ü dāred nigāĥ		Gökleri daĥı hem ol tutar nigāĥ
	Ĥiĥ kes der-milk-i ü enbāz nî	25	Ĥiĥ kes milkinde_ anuñ ortaĥ deġil
	Ėavl-i ü rā laĥn nî vū sāz nî		Ėavlinüñ tertîb ü ⁴³ śavtı yoĥ bil

³⁹ ‘iz: ‘izz ü A.

⁴⁰ Ber-hem: Be-hem A.

⁴¹ O: - M. (İkinci mısırda ol şeklinde kullanıldığından hatalı yazım kabul edilerek düzeltme yapılmıştır).

⁴² iden Śāni’dür: ider Ĥālîġdır A.

⁴³ ü: - M.

[37b]	Seyyidu'l-kevneyn u hatmu'l-murselîn Âhîr âmed bûd fâhru'l-evvelîn	26	<i>Mısranın tercümesi yok</i> ⁴⁴ Cümleden soñ geldi fâhrü'l-evvelîn
	Ân ki âmed nüh felek mi'râc-ı ü Enbiyâ vu evliyâ muhtâc-ı ü	27	Ol resül ki nüh felek mi'râc[1]dur Enbiyâ vü evliyâ muhtâc[1]dur
[6a]	Şod vucüdeş <i>rahmeten li'l-âlemîn</i> Mescid-i ü şod hem[e] rüy-i zemîn	28	<i>Rahmeten li'l-âlemîn</i> ⁴⁵ oldu özi Mescid oldu aña küllî yeryüzi
	Ân-ki yâreş bûd Ebû Bekr u 'Ömer Ez-ser-i enguş-t-i ü şaş şod kamer	29	Aña yâr idi Ebû Bekr ü 'Ömer Barmağı ucından oldu şaş kamer
[38a]	Ân yekî ü râ refîk-i ğâr bûd V'an diger leşker-keş-i ebrâr bûd	30	Ol birisi ki refîk-i ğâr idi Ol biri leşker-keş-i ebrâr idi
	Şâhibeş bûdend 'Osmân u 'Alî Behr-i ân geştend der-'âlem velî	31	Şâhib idi aña ⁴⁶ 'Osmân ü ⁴⁷ 'Alî Oldılar anuñ-çün 'âlemde velî
	Ân yekî kân-ı hayâ vu hilm bûd V'an diger bâb-ı medîne-i_ilm bûd	32	Ol biri hilm ü hayâlî şâbdur Ol biri şehrine 'ilmüñ ⁴⁸ bâbdur
	Ân Resül-i Hâk ki hayru'n-nâs bûd 'Amm-i pâkeş Hâmza vü 'Abbâs bûd	33	Ol Resül-i Hâk ki ⁴⁹ hayru'n-nâs idi 'Amm-i pâk[1] Hâmza vü 'Abbâs idi
[6b]	Her dem ez-mâ şad durüd u şad selâm Ber-Resül u âl u aşhâbeş tamâm	34	Her nefesde yüz şalât ü yüz selâm Ol Resül'e âl ü aşhâba tamâm
[38b]	Ân imâmânî ki kerdend ictihâd Raḥmet-i Hâk ber-revân-ı cümle bād	35	Ol imâmlar k'eylediler ⁵⁰ ictihâd Raḥmet-i Hâk cümleñ rûhına bād
	Bü Hânîfe bûd İmâm-ı bā-şafâ	36	Bü Hânîfe her şafānuñ cem'idür ⁵¹

⁴⁴ İki nüshada da beytin çevirisi bulunmamaktadır. Bursa nüshasında Şem'i notuyla şöyle yazılmıştır: "Ol Resul iki 'âlemin seyidi ve mürsel peygamberlerin hatmidir."

⁴⁵ Enbiyâ/107: "Ve seni ancak **âlemlere rahmet** olarak gönderdik."

⁴⁶ aña: - A.

⁴⁷ ü: - M.

⁴⁸ Şhrine 'ilmüñ: şehr-i 'ilmüñ A.

⁴⁹ ki: - A.

⁵⁰ k'eylediler: ki_eylediler A.

⁵¹ cem'idür: merci'idür A.

	Ân sirâc-ı ümmetân-ı Muştafâ		Muştafâ'nuñ ümmetinüñ şem'idür
	Bâd fazl-ı Hâk karîñ-i cân-ı ü	37	Fazl-ı Hâk olsun karîni cânınıñ
	Şâd bâd ervâh-ı şâgirdân-ı ü		Şâd olsun rûhı şâgirdânınıñ
	Şâhibeş Bū Yūsuf-ı Kâzî şode	38	Şâhibi Bū Yūsuf-ı Kâzî olan
	V'ez-Muhammed Zü'l-minen		Hem Muhammed Zü'l-minen râzı olan
	râzî şode		
[39a]	Şâfi'î İdrîs u Mâlik bâ-Züfer	39	Şâfi'î İdrîs ü Mâlik hem Züfer
[7a]	Yâft z'ışân dîñ-i Aĥmed zîb u fer		Buldı Aĥmed dîni anlar ile fer
	Rûhîşân der-sâdr-ı cennet şâd	40	Cennet içre rûhları hep şâd ola ⁵²
	bâd		Kaşr-ı dîñ anlar ile âbâd ola
	Kaşr-ı dîñ ez 'ilmişân âbâd bâd		
	Pâdişâhâ curm-i mâ râ der-güzâr	41	Cürmümüz 'afv eyle gel ey pâdişâh
	Mâ gunehkârîm u tû amurzegâr		Biz günehkâruz ⁵³ u sen ġaffâr İlâh
	Tû nikûkârî vü mâ bed kerdejm	42	Sen eyü kârlı vü biz bed eyledik
	Cürm-i bî-pâyân u bî-hâd		Cürm-i bî-pâyân ü bî-hâd eyledik
	kerdejm		
	Sâlhâ der-fısq u 'ısyân geştejm	43	Niçe yıllar fısq [u] 'ısyân kılmışuz
	Âĥir ez-kerde peşimân geştejm		Âĥir itmişden peşimân olmuşuz
	Rûz u şeb ender-me'âşî bûdejm	44	Gice gündüz der- ⁵⁵ me'âşî olmuşuz
	Ġâfil ez-yu 'haż nevâşî ⁵⁴ bûdejm		Ġâfil-i yu 'haż nevâşî ⁵⁶ olmuşuz
[7b]	Dâ'imâ der-bend-i 'ısyân	45	Dâ'imâ der-ġayd-ı 'ısyân ġalmışuz
	mandejm		Hem ġarîñ-i nefis ü şeytân ġalmışuz
	Hem ġarîñ-i nefis u şeytân		
	mandejm		
	Bî-güneh ne'g-zeşte ber-mâ	46	Geçmedi sâ'at ki 'ısyân itmedük
	sâ'atî		Hem 'ibâdet içre ihsân itmedük
	Bâ-hüzür-i dil ne-kerde tâ'atî		
	Ber-der-âmed bende-i bo'g-rîhte	47	ġapu üzre geldi bir ġul ġaçuben
	Âb-ı rûy-i hod be-'ısyân rîhte		Cürm ile yüzi şuyını şaçuben
[40a]	Maġfîret dâred ümîd ez-lutf-i tu	48	Maġfîret ümmîd ider ez-lütf-i tu

⁵² ola: olub A.

⁵³ günehkâruz: günehkâr M.

⁵⁴ nevâşî : bi'n-nevâşî A.

⁵⁵ der: - M.

⁵⁶ Rahman/ 41: "Suçlular simalarından tanınır da, **perçemlerinden** ve ayaklarından **yakalanırlar.**"

	Z'an-ki hod fermüdeğ <i>Lā taqnetu</i>		Çünkü sen didüñ idi <i>Lā taqnetu</i> ⁵⁷
[8a]	Baħr-i eltāf-ı tu bî-pāyān boved Nā-ümîd ez-rahmetet şeytān boved	49	Lütfiñüñ deryāsı bî-pāyān durur ⁵⁸ Kať-ı ümmîd eyleyen şeytān durur
	Nefs u şeytān zed Kerimā rāh-ı men Raħmetet bāşed şefā'at-h'āh-ı men	50	Nefs ile şeytān urdı yolımı Raħmetüñ ola tutucu elümi
	Çeşm dārem k'ez-güneh pākem konî Pîş ez-ān k'ender-cihān hākem konî	51	Göz tutarım ki günehten pāk olam Andan evvel ki cihānda hāk olam
	Ender-ān dem k'ez-beden cānem berî Ez-cihān bā-nür-i imānem berî	52	Ol nefes ki cān[ı] tenden iltesin Nür-i imānla cihāndan iltesin
	'Āķil ān bāşed ki ü şākir boved V'angehî ber-nefs-i hod kâdir boved	53	'Āķil ol kesdür [ki] ⁵⁹ o şākir ola Ba'dehu nefsi_üstine kâdir ola
	Her ki hışm-ı hod furū hord ey cevān Bāşed ü ez-restgārān-ı cihān	54	Her ki hışmın eyledi def' ey cevān Oldı ol kes muħlişinden der-cihān
	Ān boved eblehterîñ-i merdumān K'ez-pey-i nefis u hevā bāşed devān	55	Ādemiñ ebleh regi ol kes durur Kim hevā vü nefsiñ izinde yürür
[41a]	Vangehî pendāred ān tārîk-ra'y H'āhed āmurzîdeneş āhir Hüdāy	56	Ba'dehu žan ider ol tārîk-ra'y Mağfîret ider āña āhir Hüdāy
[9a]	Gerçi dervîşî boved saħt ey peser Hem zı-dervîşî ne-bāşed hūbter	57	Gerçi dervîşlik olur şa'b ey püser Daħı dervîşlikden olmaz hūbter
	Her ki ü rā nefis-i şūmeş rām şod Ez-hıredmendān u niķū-nām şod	58	Her kimüñ ki nefis-i şümü rām ola Ol kes içün 'aķl u yahşı nām ola
	Der-riyāzet nefis-i hod rā güş-māl	59	Vir ⁶⁰ riyāzet içre nefse güş-māl

⁵⁷ Zümer/ 53: "De ki: "Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden **ümidinizi kesmeyin**. Şüphesiz Allah, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."

⁵⁸ pāyān durur: pāyāndur A.

⁵⁹ ki: - M.

⁶⁰ vir: virür M.

[41b]	Tā ne-y-endāzed tu rā ender-vebāl		Tā ki atmıya ⁶¹ seni ender-vebāl
	Her ki h̄āhed bā-selāmet māned	60	Kim ki isterse selāmetle qala
[9b]	ū Ez-cemi‘-i halk rū gerdāned ū		Küll-i halkdan yüz çevirici ola
	Merdumān rā ser-be-ser der-h̄āb dān	61	Halk başından başna uyku ⁶² içre bil
	Geşt bjdār ān ki ū reft ez-cihān		Dünyādan giden uyandı ey celil
[42a]	Ān ki rencāned tu rā ‘özreş pežir	62	Saňa cevr iden kes etse i‘tizār
	Tā be-yābı mağfiret ber-vey me- gır		Tā bulasın mağfiret redd itme var
	Ĥağ ne-dāred düst halk-āzār rā	63	Dostluğ etmez Ĥağ halk-āzārıla ⁶³
	Nıst ın haşlet yekı dındār rā		Yok durur bu huy bir dındārıla ⁶⁴
	Ez-sitem her k’ū dil rā riş kerd	64	Kim sitemle bir dil[i] ⁶⁵ riş eyledi
	Ān cerāhat ber-vücūd-ı h̄ış kerd		Kendü nefsi üzre ol riş eyledi
[10a]	Her ki der-bend-i dil-āzārı boved	65	Her kimün kāsı dil-āzārı ola
	Der-‘uqūbet kār-ı ū zārı boved		Dā’imā anuñ işi zārı ola
	Ey peser kāsı dil-āzārı me-kon	66	Etme kāsı bir kalb[i] ⁶⁶ āzār etmege
	V’ez-Ĥudā-yı h̄ış bı-zārı me- kon		Kendi Allāh’ını bı-zār etmege ⁶⁷
	Hātır-ı kes rā me-rencān ey peser	67	Kimsenün hātırını incitme var
	V’er-ne ĥordı zaħm ber-cān ey peser		Yoksa ber-cānuñ cerāhat sad hezār
[42b]	Ger hemı-h̄āhı ki gerdı mu‘teber	68	Mu‘teber ⁶⁸ olam dir iseñ dem-be-dem
	Nām-ı merdum cüz be-nıküyü me-ber		Qubhını halkıñ dimege urma dem ⁶⁹
	Quvvet-i nıķı ne-dārı bed me-kon	69	Eylüģi bilmez iseñ bed eyleme
	Ber-vücūd-i hod sitem bı-ĥad me- kon		Kendüne cevr ⁷⁰ zulm-i bı-ĥad eyleme

⁶¹ atmıya: atmaya A.

⁶² uyku: olgu M.

⁶³ halk-āzārıla: halk-āzār ola M. (Burada A nüshasındaki imlâ daha anlamlı olduğundan tercih edilmiştir).

⁶⁴ dındārıla: dındār ile M. (Burada A nüshasındaki imlâ daha anlamlı olduğundan tercih edilmiştir).

⁶⁵ dil: dile A.

⁶⁶ kalb: kalbi A.

⁶⁷ M nüshasında mısranın çevirisi yoktur.

⁶⁸ mu‘teber: - A.

⁶⁹ urma dem: urum dem A.

⁷⁰ cevr: hud A.

[10b]	Her ki ez-ğybet zebâneş beste nîst Ân çenân kes ez-‘uqûbet reste nîst	70	Kim ki gıybetden dilin bağlamıya O azâb içre kaçan ağlamıya
	Rev zebân ez-ğybet-i merdum be- bend Tâ ne-bîñi dest u pây-i hod be bend	71	Var dilüñ halk gıybetinden it ⁷¹ be-bend Görmiye tâ dest ü pâyüñ kayd u bend
	Ey berâder ger tu hestî hâk-taleb Cüz be-fermân-ı Hudây me’g- şâyi leb	72	Ey birâder tâlib-i hâksaň ⁷² eğer Açma fermânsız şaķın ağzıñı var
[43a]	Ger haber dârî zı-hây-i lâ yemût Ber-dehân-ı hod be-neh muhr-i sükût	73	Ger bilürseñ sen o hây-i lâ yemût ⁷³ Kendü ağzuñ üzre ço muhr-i sükût
[11a]	Ey peser pend u naşîhat güş kon Ger necâtî bāyedet hāmūş kon	74	Ey oğul pendüm işit gel güş ol Ger necât ⁷⁴ ister iseñ hāmūş ol
	Her ki rā goftâr bisyāreş boved Dil derün-i şine bîmāreş boved	75	Her kimüñ tekellümi kim çok olur ⁷⁵ Şinesi içinde kalb hasta ⁷⁶ olur
	‘Âķilān rā pişe hāmūşî boved Pişe-i cāhil ferāmūşî boved	76	‘Âķil için pişe hāmūşluk ⁷⁷ olur Cāhilüñ kārı unutmaķlık ⁷⁸ olur
	Hāmūşî ez-kiżb u gıybet vācib-est Ebleh-est ān k’u be-goften rāģib- est	77	Kiżb ü gıybetden sükût vācib durur Ebleh oldur ki söze rāģib durur
	Ey berâder cüz şenā-yı Hâķ me- gu Ķavl-i Hâķ rā ez-berāy-i dıķ me- gu	78	Hâmd-i Hâķ’dan ĝayrı bir söz söyleme Ķavl-i Hâķ ile şaķın ĝamz eyleme
[43b]	Her ki der-bend-i ‘ibāret mî-şevēd	79	Kim ki o Ķayd-ı ‘ibāretde olur ⁷⁹
[11b]	Her çi dāred cümle ĝāret mî-şevēd		Her ne kim tutar ise ĝāret olur

⁷¹ it: eyle A.

⁷² tâlib-i hâksaň: tâlib-hâķ iseñ M.

⁷³ Lâ yemût: Ölümsüz olup daima hayat sâhibi olan (Allah). Tanım için bkz. Osmanlıca-Türkçe sözlük sitesi, <
www.luggat.com>

⁷⁴ necât: necâtı A.

⁷⁵ tekellümi kim çok: ĝüftârı kim bisyār A.

⁷⁶ kalb hasta: dil bîmār A.

⁷⁷ pişe hāmūşluk: şan’at sükût M.

⁷⁸ unutmaķlık: ferāmūşluk A.

⁷⁹ olur: Ķalur A.

	Dil zı-pür goften be-mjred der- beden	80	Dil beden içre ⁸⁰ ölür çok dimeden Ne kadar sözi ola dürr-i ‘aden
	Gerçi goftäreş boved dürr-i ‘aden		
	Ān ⁸¹ ki sa‘y ender-feśāhat mî-koni	81	Sen ⁸² ki söz içre feśāhat eyledüñ
	Çehre-i dil rā cerāhat mî-koni		Şüret-i qalbe cerāhat eyledüñ ⁸³
	Rev zebān rā der-dehān maĥbūs dār	82	Var dilüñ aġz içre sen maĥbūs tut
	Ez-halāyık ĥ’iş rā me’yūs dār		Cümle ĥalqdan kendüñi me’yūs tut
	Her ki ū ber-‘ayb-ı ĥod bĭnā şevēd	83	Kim ki kendü ‘aybın[ı] görür ⁸⁴ olur
[12a]	Rūĥ-i ū rā qıvvetĭ peydā şevēd		Rūĥına qıvvet anuñ peydā olur
	Her ki bāşēd ehl-i ĭmān ey ‘aziz	84	Kim ki ola ehl-i ĭmān [ey] ‘aziz ⁸⁵
	Pāk dāred çār çiz ez-çār çiz		Pāk tutar ol dört şeyi ez-çār çiz ⁸⁶
[44a]	Ez-ĥased dil rā tu evvel pāk dār	85	İbtidā qalbiñ ĥasedden pāk tut
	Ĥ’işten rā ba‘d-ez-ān mu‘min şumār		Şoñra kendüñ mü‘min-i bĭ-bāk ⁸⁷ tut
	Pāk dār ez-kizb u ez-ġıybet zebān	86	Pāk eyle kizb ü ġıybetden dili
	Tā ki ĭmānet ne-y-ofted der- ziyān		Tā ziyāna düşmeye ĭmān dili ⁸⁸
[12b]	Pāk eger dārĭ ‘amel rā ez-riyā	87	Ger ‘amelüñ qarışmazsa riyā
	Şem‘-i ĭmān-ı tu rā bāşēd ziyā		Şem‘-i ĭmānuñ için olur ziyā
	Çun şikem rā pāk dārĭ ez-ĥarām	88	Çünkü qarnuñ ⁸⁹ pāk tutasın ez-ĥarām
	Merd-i ĭmān-dār bāşĭ ve’s-selām		Merd-i ĭmān-dār olursun ve’s-selām
	Her ki dāred ĭn śıfat bāşēd şerĭf	89	Kim tutar bu vaśfi ⁹⁰ ol olur şerĭf
	V’er-ne-dāred dāred ĭmān-ı za‘ĭf		Yoğsa ⁹¹ ol kes tutar ĭmān-ı za‘ĭf
	Her ki bātın ez-ĥarāmeş pāk nişet	90	Bātını kimüñ ĥarāmdan pāk degül

⁸⁰ A nüshasında imlâ hatası vardır.

⁸¹ ān: ey A.

⁸² ān: ey A.

⁸³ M nüshasında çeviri yoktur.

⁸⁴ ‘aybın görür: ‘aybına bĭnā A.

⁸⁵ M nüshasında çeviri yoktur.

⁸⁶ M nüshasında çeviri yoktur.

⁸⁷ bāk: pāk A.

⁸⁸ dili: velĭ A.

⁸⁹ qarnuñ: qarnuñı M.

⁹⁰ vaśfi: vaśf M.

⁹¹ yoğsa: yoğsa A.

	Rûhî-i ü rā reh sūy-i eflāk nişt		Rûhî anuñ sâlik-i eflāk degül
[44b]	Çun ne-bāşed pāk a‘māl ez-riyā Hest bî-hâsıl çu naqş-ı büriyā	91	Çünkü a‘māle qarışursa riyā Hâsılı yoq mişl-i naqş-ı büriyā ⁹²
	Her ki rā ender-‘amel ihlās nişt Der-cihān ez-bendegān-ı hās nişt	92	Her kimüñ a‘māli ki hālîs degül Hiç ol kes bende-i hālîs degül
[13a]	Her ki kâreş ez-berāyi Hâk boved Kār-ı ü peyveste bā-revnaq boved	93	Her kimüñ a‘māli ki lillāh ola Muttaşıl anuñ işi çün mäh ola
	Çār haslet ey berāder der-cihān Pādişāhān rā hemî-dāred ziyān	94	Ey birāder dört haslet der-cihān Pādişāha dā‘imā virür ⁹³ ziyān
	Pādişeh çun der-melā handān boved Bî-gümān der-heybeteş noqşān boved	95	Pādişeh žāhirde ki đahhāk ⁹⁴ olur Heybetinde şüphesiz noqşān olur
	Bāz şöhet dāşten bā-her faķır Pādişāhān rā hemî-dāred haķır	96	Girü şöhet eylemek bā-her faķır Pādişāhi ⁹⁵ dā‘imā tutar haķır
	Bā-zenān bisyār eger halvet koned H’işten rā şāh-ı bî-heybet koned	97	Çok eger ‘avrat ile halvet ider Kendü kendin ⁹⁶ şāh-ı bî-heybet ider
	Her ki rā ferr-i cihāndārî boved Meyl-i ü sūy-i kem-āzārî boved	98	Kimde ki ferr-i cihāndārîluk ola ‘Ādeti anuñ kem-āzārîluk ola
[45a]	‘Adl bāyed pādişāhān rā vü dād Tā zı-‘adleş ‘ālemî gerdend şād	99	Pādişāhlara ⁹⁷ gerek hem ‘adl ü dād Tā ki ‘adlinden bütün halk ola şād
[13b]	Ger koned āheng-i žulmî pādişāh Sūd ne-koned mer-ü rā hayl u sipāh	100	Ger iderse kaşd-ı žulmi ⁹⁸ pādişāh Eylemez aşı aña hayl ü sipāh
	Çun ki ‘ādil bāşed u ferruħ liķā Bāşed ender-memleket şeh rā beķā	101	Şeh ki ‘ādil ola hem ferruħ liķā Memleket içre olur şāha beķā
	Çun koned sultān kerem bā- leşkerî	102	Ger ide ihsān sultān leşkere Yüz cān oynarlar anıñ-çün bir sere

⁹² Hâsılı yoq mişl-i naqş-ı büriyā: Hâsılı yokdur çü naqş-ı büriyā A.

⁹³ virür: tutar A.

⁹⁴ đahhāk: handān A.

⁹⁵ Pādişāhi: Pādişāhları M.

⁹⁶ Kendü kendin: Kendi kendüden A.

⁹⁷ Pādişāhlara: Pādişāhāna A.

⁹⁸ kaşd-ı žulmi: kaşd žulme A.

Behr-i ũ bāzend śad cān ber-serî

[14a]

	Çār çiz āmed bozorgî rā delîl	103	Dört şey geldi ululuğa delîl
	Her ki ān dāred boved merd-i celîl		Kim tutar ise anı olur celîl
[45b]	‘İlm rā i‘zāz kerden bî-ĥesāb	104	‘İlme i‘zāz eylemekdür ⁹⁹ bî-ĥesāb
	Ĥalq rā dāden cevāb-ı bā-śavāb		Ĥalqa virmek hem śavāb ile cevāb
	Her ki dāred dāniş u ‘aql u temîz	105	Kimde ki ‘ilm ola hem ‘aql u temîz
	Ehl-i ‘aql u ‘ilm rā dāred ‘azîz		Ehl-i ‘ilmi ¹⁰⁰ ol tutar dā’im ‘azîz
	Ey berāder ger ĥired dārî tamām	106	Ey birāder var ise ¹⁰¹ ‘aqluñ tamām
	Nerm u şîrîn gūy bā-merdum kelām		Yumuşak ¹⁰² hem tatlu di ĥalqa kelām
	Her ki bāşed turş-rūy u telĥ-gūy	107	Her kim ola eşki yüzi ac sözi ¹⁰³
	Düstān ez-vey be-gerdānend rūy		Dönderirler ¹⁰⁴ dostları ¹⁰⁵ andan yüzi
[14b]	Her ki ez-düşmen ne-bāşed ber-ĥāzer	108	Kim ki a‘dāsından etmiye ĥāzer
	‘Āķîbet bîned ez-ũ renc u zarar		‘Āķîbet andan görür renc ü zarar
	Der-meyān-ı düstān mesrūr bāş	109	Dostlar ortasında ¹⁰⁶ sen mesrūr ol
	Ger ĥired dārî zı-düşmen dūr bāş		Var ise ‘aqluñ ‘adūdan dūr ol ¹⁰⁷
	Der-civār-ı ĥod ‘adū rā reh me-deh	110	Kendü ĥurbiñda ‘adūya virme yol
	Ez-berāyi ān ki düşmen dūr beh		Zîrā düşmandan ıraklan ¹⁰⁸ yegdür ol
	Bā-muĥibbān bāş dā’im hem-nişîn	111	Dā’imā dostlar ile ol hem-nişîn
[46a]	Tā tevānî rüy-i a‘dā rā me-bîñ		Ĥudretüñ olduĥa görme_a‘dā yüzün
	Ey peser tedbîr-i rāh-ı tūşe kon	112	Ey oğul yola gidersen tūşe ¹⁰⁹ it
	Pes ĥadîş-i ĭn u ān yek gūşe kon		Pes bunıñ anuñ sözin bir ¹¹⁰ kūşe it

⁹⁹ Eylemekdür: eylemek A.

¹⁰⁰ ‘ilmi: ‘ilm M.

¹⁰¹ varsa: varisa A.

¹⁰² yumuşak: yumşak ü A.

¹⁰³ Her kim ola eşki yüzi ac sözi: Kim ola eşki yüzi v’acı sözi A.

¹⁰⁴ Dönderirler: Döndürürler (Vav ile) A.

¹⁰⁵ dostları: dostlar A.

¹⁰⁶ ortasında: yanında A.

¹⁰⁷ Var ise ‘aqluñ ‘adūdan dūr ol: Varisa ‘aqluñ ‘adūdan ırak ol M.

¹⁰⁸ düşmandan ıraklan: a‘dādan ıraklık A.

¹⁰⁹ Tūşe: azık M.

¹¹⁰ bir: yek A.

		Çār Çiz-i Bā-Hatar¹¹¹	
[15a]			
	Çār çiz-est ey berāder bā-hatar	113	Dört nesnede hatar var ey püser
	Tā tevānî bāş ez-înhā ber-hāzer		Çudretüñ olduça it andan hāzer
	Çurbet-i sultān u ülfet bā-bedān	114	Çurb-i sultān hem kötüler ¹¹² ülfeti
	Rağbet-i dünyā vu şohbet bā-zenān		Rağbet-i dünyā vü ‘avrat şohbeti
	Çurb-i sultān āteş-i sūzān boved	115	Çurb-i sultān āteş-i sūzān ¹¹³ olur
	Bā-bedān ülfet helāk-i cān boved		Ülfet-i bed hem helāk-ı cān olur
[15b]	Zehr dāred der-derūn dünyā çu	116	Zehri ¹¹⁴ var içinde dünyānuñ çü mār
[46b]	mār		Gerçi gördüñ žāhirin nağş u nigār
	Gerçi bîñî žāhireş nağş u nigār		
	Mî-nemāyed hūb u zîbā der-nažar	117	Hūsni-i şüret ¹¹⁵ görünür ol der-nažar
	Lîk ez-zehreş boved cān rā hatar		Lîk zehrinden olur cāna žarar ¹¹⁶
	Zehr-i îñ mār-ı mūnağğaş kâtil-est	118	Bu yılanuñ āğusı kâtil durur
	Bāşed ez-vey dūr her k’u ‘āğil-est		Olur andan dūr her ki_ ‘āğil durur ¹¹⁷
	Hemçu tıflān me-n’ger ender-sorh u zerd	119	Şaruya kırmıza bağma_oğlan gibi ¹¹⁸
	Çun zenān mağrūr-ı reng u bū megerd		Levn ü tîbe mağrūr olma zen gibi ¹¹⁹
	Zāl-i dünyā çun ‘arūs ārāste est	120	Pîr dünyā çün ‘arūs ārāstedür
	Her zamāñî şūy-i dîğer h’aste est		Her zamān bir zevc-i āhar h’āstedür ¹²⁰
[16a]	Muğbil ān merdî ki şod z’îñ cüft	121	Mağbūl ¹²¹ ol kes ki cihāndan oldı tāk
[47a]	tāk		Yüz çevirdi virdi aña üç talāk
	Poşt be-rūy kerd u dādeş se talāk		

¹¹¹ Çār Çiz-i Bā-Hatar: Der-Beyān-ı Çār Çiz ki Der-Hatar Est A.

¹¹² hem kötüler: u yaramaz A.

¹¹³ āteş-i sūzān: yakıcı ateş M.

¹¹⁴ Zehri: zehr M.

¹¹⁵ Hūsni-i şüret: Hūb u zîba A.

¹¹⁶ Žarar: Hatar A.

¹¹⁷ M nüshasında çeviri yoktur.

¹¹⁸ Şaruya kırmıza bağma oğlan gibi: Sürh ü zerde bağma var oğlan gibi A.

¹¹⁹ Levn ü tîbe mağrūr olma zen gibi: Reng ü bū mağrūrı olma zen gibi A.

¹²⁰ h’āstedür: tālibedür M.

¹²¹ Mağbul: Muğbil A.

	Leb be-piş-i şūy handān mī-koned	122	Er atında tudağın zāhik ¹²² ider
	Pes helāk ez-zaħm-ı dendān mī-koned		Diş yarasından helāk-ı cān ider
	Şod delil-i niķ-baħti ar iz	123	Oldı dōrt nesne sa‘ādete delil
	Her ki in areş boved bāşed ‘aziz		Kim ki bu dōrdi tutar olur celil
	Aşl-ı pāk āmed delil-i niķ-baħt	124	Aşl-ı pāk olmaķ sa‘idūñ şa’nıdır
	Nişt bi-aşl sezā-yi tāc u taht		Bed aşılluķ ¹²³ müdbirūñ burhānıdır
[16b]	Niķ-baħtān rā boved re’y-i şavāb	125	Eyü baħtlular ¹²⁴ olur re’y-i şavāb
	Ān ki bed-re’y est bāşed der-‘azāb		Ol kötü re’ylü olur ki der-‘azāb ¹²⁵
	Her ki imen ez-‘azāb-ı Ĥaķ boved	126	Kim ki imen ez-‘azāb-ı Ĥaķķ olur
	Nişt mu’mın kāfir-i mutlaķ boved		Mü’mın olmaz kāfir-i mutlaķ olur
	‘Ömr-i dünyā penc rüzi biş nişt	127	‘Ömr-i dünyā biş günden ¹²⁶ biş degül
	Ĝāfil-est ān-kes ki piş-endiş nişt		Ĝāfil ol kesdür ki piş-endiş degül
[47b]	Terk-i lezzāt-ı cihān bāyed girift	128	Terk-i lezzāt-ı cihān tutmaķ gerek
	Dāmen-i şāhib-dilān bāyed girift		Etegin şāhib-dilūñ ¹²⁷ tutmaķ gerek
[17a]	Der-pey-i lezzāt-ı nefsanı me-bāş	129	Lezzet-i nefsuñ izinde gitmegil
	Düstdār-ı ‘ālem-i fāni me-bāş		Bu cihānı fāni dost etmegil
	Nişt hāsıl renc-i dünyā bordenet	130	Ĥāsıluñ yoķ ¹²⁸ renc-i dünyā çekmeden
	‘Āķıbet un mī-be-bāyed mordenet		‘Āķıbet halās yoķdur ölmeden ¹²⁹
	Ez-tenet un cān burūn ¹³⁰ h‘āhed şoden	131	ün tenūñden cān taşra_olsa gerek
	Hāket ender-ustuhān h‘āhed şoden		Kemüklerūñ ¹³¹ ire hāķ talsa gerek

¹²² zāhik: handān A.

¹²³ Bed aşılluķ: Bi-aşılluķ A.

¹²⁴ Eyü baħtlular: Niķ-baħtānuñ A.

¹²⁵ Ol kötü re’ylü olur ki der-‘azāb: Ol ki bed-re’y ola olur der-‘azāb A.

¹²⁶ Biş günden: penc gündür A.

¹²⁷ Etegin şāhib-dilūñ: Dāmen-i şāhib-dilān A.

¹²⁸ yoķ: - M.

¹²⁹ ‘Āķıbet halās yoķdur ölmeden: ‘Āķıbet ölse gerekdür merd ü zen A.

¹³⁰ Aşlı birūn, nüshada vav ile yazılmıştır.

¹³¹ Kemüklerūñ: Üstüh‘ānuñ A.

	Mer tu-rā ez-dāden-i cān çāre nīst	132	Çaresiz bu cānıñı virseñ gerek ¹³² Yol urıcı ğayrı nefsuñ bil gerek ¹³³
	Reh-zenet cüz nefsek-i emmāre nīst		
	‘Āķıbet rā ger be-cūyī ey ‘aziz Mī-tevāniş yāftēn der-çār-çiz	133	‘Āķıbet ister iseñ ger ey ‘aziz Bulmaķ olur anı ender-çār çiz
[48a]	İmenī vü nişmet ender-hān dān	134	Biri imen hem biri ni‘met durur
[17b]	Ten-durustī vu ferāġat ba‘d-ez- ān		Biri ‘uzlet hem biri şihhat durur
	Çun ki bā-ni‘met emāniş bāşedet ‘Āķıbet rā z’an nişāniş bāşedet	135	Emn ü ¹³⁴ hem ni‘met saña ki şān ola ‘Āķıbet çün sende bir nişān ola
	Bā-dil-i fāriġ çu bāşī ten-durust Diġer ez-dunyā ne-y-āyed hiç cust	136	Ķalb-i fāriġle olasin ten-dürüst Ĥāsıl etdüñ cümle ¹³⁵ maķsüdi dürüst
	Ber-me-y-āver tā tevāniş kām-ı nefs	137	Ķādir iseñ virme nefsuñ murādın ¹³⁶ Çekmiyesiñ tā ki nefsuñ ettüġin ¹³⁷
	Tā ne-y-oftı ey peser der-dām-ı nefs		
[18a]	Zır-i pāy āver hevā-yı nefs rā Kem be-dov deh behrhā-yı nefs rā	138	Nefs hem hevāyı_ayaķ altına al ¹³⁸ Az vir nefsuñ naşibin ey ricāl
[47b]	Nefs u şeytān mī-berend ez-reh tu- rā	139	Nefs ü şeytān azdurur ¹³⁹ yoldan seni Tā ki atar ¹⁴⁰ ġuyuya andan seni
	Tā be-y-endāzend ender-çeh tu-rā		
	Nefs rā ser küb dā’im h`ār dār Tā tevāniş dovreş ez-murdār dār	140	Nefsiniñ başın dögüp hem h`ār tut Tā ki ġādirsin hārāmdan dūr tut
	Nefs-i bed rā her ki şireş mī-koned	141	Her kimüñ ki nefs-i şümü toķ ¹⁴¹ olur ¹⁴²

¹³² Çaresiz bu cānıñı virseñ gerek: Cānı virmekten saña hud çāre yoķ A.

¹³³ Yol urıcı ğayrı nefsuñ bil gerek: Yol urıcı ğayr-ı nefs-i_emmāre yoķ A.

¹³⁴ ü: - M.

¹³⁵ A nüshasında kelimenin yazımında istinsah hatası yapılmıştır.

¹³⁶ murādın: kāmını A.

¹³⁷ ettüġin: dāmını A.

¹³⁸ Nefs hem hevāyı_ayaķ altına al: İsteġin nefsuñ ayaķ altına al A.

¹³⁹ azdurur: eyletür A.

¹⁴⁰ atar: ata A.

¹⁴¹ toķ: şır A.

¹⁴² olur: ola A.

	Der-güneh kerden delîreş mî-koned		Cürm ü ‘îsyân etmede ol şîr olur ¹⁴³
[18b]	Ĥalk-ı hod rā dūr dār ez-her meze Tā ne-y-oftî der-belā vu der-beze	142	Bogazıñ tut tatludan dūr dem-be-dem Tā belāya düşmeyesin ey dedem
	Z’āb u nān tā leb şikem rā pür me-sāz Hemçu ĥayvān behr-i hod āhūr me-sāz	143	Āb u nāndan ħarnını tolu ¹⁴⁴ _eyleme Kendüñe ĥayvān gibi_āhūr eyleme ¹⁴⁵
	Rüz kem ĥor gerçi sâ’im niştî Pür me-ĥor āher behāyim niştî	144	Gündüzün az yi degülseñ sen ¹⁴⁶ oruç Çok yeme ĥayvānluğ olur saña şuç
[49a]	Ey ki der-ĥ’ābî heme şeb tā be-rüz Behr-i gūr-i hod çerāğî ber-fürüz	145	Ey ki her şeb ĥ’āb-ı ġaflet içresin Bir çırağî şu‘lelenir behr-i sin ¹⁴⁷
	Ĥ’āb u ĥor cüz pişe-i en‘ām nişt	146	Yiyüp içmek sıfat-ı ĥayvān durur
[19a]	Ĥoftegān rā behre z’îñ in‘ām nişt		Uyuyan bu behreden maĥrûm ¹⁴⁸ durur
	Ey peser bisyār ĥ’āhî ĥoft ĥîz Ger haber dārî zı-hod bî-goft ĥîz	147	Ey oğul çok uyuma gel ¹⁴⁹ sıçra dur ¹⁵⁰ Var ise ¹⁵¹ ‘ağluñ dimeden ħalka ¹⁵² gör
	Dil der-îñ dünyā-yı dūn besten ĥatāst Dāmen ez-vey ger tu ber-çîñî revāst	148	Ĥalb bu dünyāya ¹⁵³ rabt itmek ĥatā Eteğüñ anda ¹⁵⁴ düşüresin revā
	Ez-çe bendî dil der-îñ dünyā denî Çun ne’î cāvid der-vey būdenî	149	Ne sebebden bağladuñ dünyāya dil Çün ebedlük dünyāda mümkün degil
	Žāhir-i hod rā me-y-ārāy ey fağîr Tā çu bedrî bātînet gerded münîr	150	Žāhiriñi etme tezyîñ ey fağîr Bātîññ tā ay gibi ola münîr
[19b]	Fālib-i her sūret-i zîbā me-bāş	151	Olma tālib sūreti ¹⁵⁵ zîbālara

¹⁴³ olur: ola A.

¹⁴⁴ tolu: pür A.

¹⁴⁵ Kendüñe ĥayvān gibi_āhūr eyleme: Kendüñi ĥayvān-veş āhir eyleme A.

¹⁴⁶ sen: de M.

¹⁴⁷ M nüshasında beytin çevirisi yoktur.

¹⁴⁸ maĥrûm: ĥirmān A.

¹⁴⁹ gel: ka A.

¹⁵⁰ dur: tur A.

¹⁵¹ Var ise: varsa A.

¹⁵² ħalka: ħalkı A.

¹⁵³ Ĥalb bu dünyāya: Ĥalbi bu denāya A.

¹⁵⁴ anda: andan A.

¹⁵⁵ sūreti: sūret-i A.

[49b]	Der-hevā-yı atlas u dībā me-bāş		Etme meyli atlası ¹⁵⁶ dībālara
	Ez-hevā bo'g-zer Ĥudā rā bende bāş	152	Geç hevādan gel Ĥudā'ya bende ol
	Zendegî mî-bāyedet der-jende bāş		Eskiler gey tā gerekse jende ol
	Ĥırka-i peşmîne rā ber-düş kon	153	Şüfdan olan Ĥırkayı omuza it ¹⁵⁷
	Şerbetî ez-nāmurādî nüş kon		Nāmurādluğ şerbetini ¹⁵⁸ nüş it
	Ey ki der-ber mî-keşî peşmîne rā	154	Ey ki zährına giyen peşmîneyi ¹⁵⁹
	Pāk sâz ez-kibr evvel şîne rā		Pāk it sen ¹⁶⁰ ol kibirden şîneyi
[20a]	Ger hemî-h'āhî naşîb ez-āhîret	155	Ger dilersen āhîretten behre sen
	Rev be-der kon cāme-hā-yî fāhîret		Var çıkar fāhîr libāsı ez-beden
[50a]	Bî-tekelluf bāş ārāyiş me-cūy	156	Bî-tekellûf ol u tezyîn isteme
	Terk-i rāhat gir u āsāyiş me-cūy		Terk-i rāhat eyle āsāyiş dime
	Der-beret kû kisvet-i nîk[u] me-bāş	157	Üzeriñde kisvetüñ di olmasun
	Zîr-i pehlû cāme-h'ābet kû me-bāş		Söyle yanuñ döşegi bulmasun ¹⁶¹
	Hemçu şüfî der-pilās u sūf bāş	158	Şüf gibi der-pilās u sūf ol
	Bā-sîfethā-yî Ĥudā mevşüf bāş		Tañrı'nın ¹⁶² evşâf[-i] ile mevşüf ol
	Merd-i reh rā bürîyā kâlîñ boved	159	Yol erine bürîyā firāşdur ¹⁶³
[20b]	Z'an-ki Ĥaşteş 'ākîbet bālîñ boved		Zîrā kerbic 'ākîbet yaşduğ olur ¹⁶⁴
	Ger tu rā 'aql-est bā-dāniş qarîñ	160	Ger senüñ 'aqluñ ola 'ilme qarîñ
	Bāş dervîş u be-dervîşān nişîñ		Dervîş ol hem dervîşe ol hem-nişîñ ¹⁶⁵
	Hem-nişîñ[i] cüz be-dervîşān me-kon	161	Anlaruñ ¹⁶⁶ gayrıyla olma hem-nişîñ
	Tā tevāñî ġıybet-i işān me-kon		ġıybet etme ¹⁶⁷ anları bir dem şağın

¹⁵⁶ atlası: atlas u A.

¹⁵⁷ Şüfdan olan Ĥırkayı omuza it: Ĥırka-yı peşmîneyi ber-düş it A.

¹⁵⁸ şerbetini: cür'asını A.

¹⁵⁹ peşmîneyi: peşmîne rā A.

¹⁶⁰ Sen: - M.

¹⁶¹ Söyle yanuñ döşegi bulmasun: Ayağuñ altı di düşek bulmasın A.

¹⁶² Tañrı'nın: Tañrı A.

¹⁶³ Yol erine bürîyā firāşdur: Merd-i rāha bürîyā kâlîñ dur(ur) A.

¹⁶⁴ yaşduğ olur: bālîñ dur(ur) A.

¹⁶⁵ Dervîş ol hem dervîşe ol hem-nişîñ: Fağır ol hem fağırlere ol nişîñ M.

¹⁶⁶ Anlaruñ: Dervîşüñ A.

¹⁶⁷ etme: - M.

[50b]	Ĥubb-i derviřān kilid-i cennet- est Düşmen-i iřān sezā-yı la‘net-est	162	Ĥubb-i derviřān kiliddür cennete Anlara düşmān ¹⁶⁸ sezādur la‘nete
	Püşeş-i derviş ğayr ez-delķ nişt Der-pey-i kām u hevā-yı hālķ nişt	163	Derviřüñ örtüsü eski ¹⁶⁹ dā‘imā Olma ardında ¹⁷⁰ boğazuñ ey şeħā
[21a]	Merd tā ne‘n-hed be-farķ-ı nefis pāy Reh kocā yābed be-derĝāh-ı Ĥudāy	164	Merd tā ķomiya nefis başına pā Tañrı dergāhına ķaçan yol ¹⁷¹ bula
	Merd-i reh der-bend-i ķaşr u bāĝ niřt Ber-dil-i ū ğayr-ı derd u daĝ niřt	165	Yol erinde sa‘y-i köřk ¹⁷² ü bāĝ yoķ Ķalb üzere bu faķirüñ ¹⁷³ daĝ çoķ
	Ger ‘imāret rā berĭ ber-āsemān ‘Āķıbet zir-i zemīn gerdi nihān	166	Ger yüce_etsen hāneyi ¹⁷⁴ ķün āsumān ‘Āķıbet olsañ gerek yerde nihān
	Ger ķu Rustem řevket u zūret boved Cāy ķun Behrām der-ĝuret boved	167	Ger olursa řevketüñ Rüstem gibi Ķabr olur yerüñ senüñ Behrām gibi
[51a]	Ey peser ez-āhiret ĝāfil me-bāř	168	Āhiretten olma ĝāfil ey oĝul
[21b]	Bā-metā‘-ı ĭn cihān hoş-dil me- bāř		Bu cihān mālıyla hoş-dil olmaĝıl
	Der-beliyyāt-ı cihān řabbār bāř Ĝāh-i ni‘met řāķir-i Cabbār bāř	169	Dünyānuñ belāsına řabbār ol ¹⁷⁵ Vaķt-i ni‘met řāķir-i Cabbār ol
	Ķār ķiz āřār-ı bed-baħti boved Cāhilĭ vü kāhilĭ saħti boved	170	Dört nesne kötü baħt āřāridur ¹⁷⁶ Hem tekāsül hem ceh[i]l as‘ab ¹⁷⁷ durur
	Bĭ-kesĭ vü nā-kesĭ her ķār şod Baħt-ı bed rā ĭn heme āřār şod	171	Kimsezsizlik hem kötülük her bu ķār ¹⁷⁸ Kötü baħt ¹⁷⁹ iķün bular āřār durur

¹⁶⁸ düşmān: + olan M.

¹⁶⁹ delk: delķdür A.

¹⁷⁰ ardında: izinde A.

¹⁷¹ ķaçan yol: yol ķaçan A.

¹⁷² Yol erinde sa‘y-i köşk: Merd-i reh(de) ķayd-ı ķaşr A.

¹⁷³ Ķalb üzere bu faķirüñ daĝ çoķ: Ķalb üzredür derviş ü daĝ çoķ A. (Mısrada imlā hatası vardır).

¹⁷⁴ hāneyi: hāneñi A.

¹⁷⁵ Dünyānuñ belāsına řabbār ol: Dār-ı belā vü derdle řabbār ol A.

¹⁷⁶ Dört nesne kötü baħt āřāridur: Ķār şey āřār-ı bed-baħtlık durur A.

¹⁷⁷ as‘ab: saħtlık A.

¹⁷⁸ Kimsezsizlik hem kötülük her bu ķār: Bĭ-kesĭ vü nā-kesĭ bu ķār durur A.

¹⁷⁹ Kötü baħt: Baħt-ı bed A.

[22a]	Her ki der-bend-i ‘ibâdet ¹⁸⁰ mî-şevved Bî-şek ez-ehl-i sa‘âdet mî-şevved	172	Kim ki aşhâb-ı ‘ibâdetden ¹⁸¹ olur Şüphesüz ¹⁸² ehl-i sa‘âdetden olur
	Ber-hevâ-yı hōd qâdem her k’u nihâd Mî-tevâned kerd bā-nefsek cihâd	173	Kim ki ¹⁸³ hevâsı_üstine ayaq nihâd Mümkün olur nefis-ile etmek cihâd
	Her ki bâşed der-cihân bā-h‘âb[u] h‘âr Der-қыyâmet ne‘b-vedeş zâteş gozâr	174	Kim ki kendin ekl ü nevm ¹⁸⁴ ile düzer Eylemez ‘uqbâda âteşden güzer
[51b]	Rüy gerdân ez-murâd u ârizü Pes be-dergâh-ı Hūdâ âver tu rü	175	Her murâd u her hevesden ¹⁸⁵ yüz çevür Şoñra dergâh-ı Hūdâ’ya yüz getir
	Kâmurânî ser be-nâ-kâmî keşed Merd-i reh hat der-nikünâmî keşed	176	Kâmrânlık ¹⁸⁶ baş çeker nâ-kâmlığa Merd-i reh hat çekdi eyü adlığa ¹⁸⁷
[22b]	Emr u nehy-i Hâq çu dârî ey vahîd Pes me-rev ber-vâye-i nefis-i pelîd	177	Emr ü nehyi çün tutarsın ey vahîd Düşme nefisün ârizüsına becid ¹⁸⁸
	Emr u nehy-i Hâq zı-Қur‘ân güş dâr Cây-i şâdî nîst dunyâ hüş dâr	178	Emr ü nehyine Hūdâ’nuñ güş tut Cây-i zevq dünyâ degildir hüş dut ¹⁸⁹
	Her ki terk-i kâmurânî mî-koned Ber-hilâfeş zindegânî mî-koned	179	Kim ki terk-i kâmurânlık eyledi ‘Aks[i] üzre zindegânlık eyledi
	Ger hemî-h‘âhî ki gerdî ser-bülend Ey peser ber-hōd der-i rāhat bü-bend	180	Ger dilerseñ olasın başı bülend ¹⁹⁰ Yüzüñe rāhat qapusın eyle bend
	Her ki ber-best ü der-i rāhat tamām	181	Kim ki bağladı der-i rāhat tamām Aña fetḥ oldı der-i Dārü’s-selām

¹⁸⁰ ibâdet: ibâret A.

¹⁸¹ ibâdet: ibâret A.

¹⁸² Şübhestüz: Şeksiz ol A.

¹⁸³ ki: - A.

¹⁸⁴ nevm: h‘âb A.

¹⁸⁵ her hevesden: ârizüdan A.

¹⁸⁶ Kâmrânlık: Murâd sürmek M.

¹⁸⁷ eyü adlığa: nîkû-nâmlığa A.

¹⁸⁸ Düşme nefisün ârizüsına becid: Düşme ârizüsına sen becid M.

¹⁸⁹ dut: tut A.

¹⁹⁰ Ger dilerseñ olasın başı bülend: Ger dilerseñ ki olasın ser-bülend A.

	Bâz şod ber-vey der-i Dâru's-selâm		
[52a]	Ġayr-ı Hağ rā her ki ħāned ey peser	182	Ġayr-ı Hağğ'a kim oğursa ey püser
[23a]	Kıst der-'ālem ez-ū gümrahter		Kimdür andan dünyāda azğun durur ¹⁹¹
	Ey berāder terk-i 'izz u cāh kon	183	Ey birāder terk-i 'izz ü cāh ¹⁹² it
	Ĥiş rā şāyeste-i dergāh kon		Kendiñi şāyeste-i dergāh ¹⁹³ it
	Ĥār gerd u her ki gerded cāh cūy	184	Ĥor olur her kim olursa cāh cūy
	Ey berāder ħurb-ı ĩn dergāh cūy		Devlet anuñ ki ola dergāh cūy
	'İzz u cāhet sūy-i pesti mī-keşed	185	'İzz ü cāhuñ seni pestlige çeker
	Mer tu rā ber-ten-peresti mī-keşed		Tene tapmağlığa ol seni ¹⁹⁴ çeker
	Nefs der-terk-i hevā miskiñ boved	186	Nefsi zelil ¹⁹⁵ eyleyen terk-i hevā
	Güş-māl-i nefsi-i nādān ĩn boved		Nefsi-i nādān-ı zelil bu evvelā ¹⁹⁶
	Çun dilet ber-yād-ı Hağğ ĩmen boved	187	Zikr-i Hağğ ile diluñ ĩmen ola
	Nefsek-i emmāre hem sākın boved		Nefsi-i emmāreñ dañı sākın ola
	Her ki ū rā tekye ber Šāni' boved	188	İ'timādı her kimuñ Šāni' olur ¹⁹⁷
	Der-cihān bā-loğmeğ ħāni' boved		Dünyāda bir loğmaya ħāni' olur
[52b]	İktifā ber-rūze-i her rūze kon	189	Her günüñ rızğına eyle iktifā
[23b]	Ger ne-dārğ ez-Ĥudā deryūze kon		Ger kifāfuñ yoğsa iste ez-Ĥudā
	Nefs ne't-vān koşt illā bā-se çiz	190	Çatl olunmaz nefsi illā bā-se çiz
	Çun be-güyem yād gireş ey 'aziz		Çün diyem ĥatırda tut gel ey 'aziz
	Ĥançer-i ĥāmūşğ vü şemşir-i cū'	191	Sükütlük ĥançeri vü hem seyfi ¹⁹⁸ cū'
	Niže-i tenhāyğ vü terk-i hecū'		Tenhālğ sinānı vü terk-i hecū' ¹⁹⁹
[24a]	Her ki rā ne'b-ved muretteb ĩn silāh	192	Her kimuñ olmya mevcūd bu silāh

¹⁹¹ azğun durur: gümrahter A.

¹⁹² Cāh: mansıb M.

¹⁹³ Kendiñi şāyeste-i dergāh it: Ĥudā dergāhına özüñ sezā it M.

¹⁹⁴ Tene tapmağlığa ol seni: Hem seni ol ten-perestlige A.

¹⁹⁵ zelil: miskiñ A.

¹⁹⁶ Nefsi-i nādān-ı zelil bu evvelā: Güş-mālı nefsi-i nādān bu ola A.

¹⁹⁷ İ'timādı her kimuñ Šāni' olur: Her kimuñ ešnād(ı) ber-Šāni' olur A.

¹⁹⁸ Sükütlük ĥançeri vü hem seyfi: Ĥançer-i ĥāmūşğ u şemşir-i A.

¹⁹⁹ Tenhālğ sinānı vü terk-i hecū': Niže-i tenhālğ u terk-i hecū' A.

	Nefs-i ū her gîz ne-mî-yâbed felâh		Nefsi anuñ bulmıya aslâ felâh ²⁰⁰
	Çun ki dil bî-yâd-ı Allâh’et boved Dîv-i mel’ûn yâr u hemrâhet boved	193	Çünkü albũn gâfîl-i Rahmân ola Yâr ü şâhibũn ²⁰¹ senũn şeytân ola
	Ehl-i dünyâ râ çu dîv [y]âr âyedeş Lomehâ-yı çerb u şîrîn bâyedeş	194	Dîv dünyâyı saña ide bezek Saña tatlu [vũ] semüz loma gerek
[53a]	Her ki ū der-bend-i sîm u zer şeved Der-‘uũbet ‘âıbet mutar şeved	195	Her kimũn masũd[1] altun fida ²⁰² _ola ‘Âıbet nâr ²⁰³ ire ol mutarr ola
	Ân ki behr-i âhîret kâreş boved Ez-Ĥudâ teşrîf-i bisyâreş boved	196	Her kimũn kârı ola ‘ubâ iün Aña ço ihsân ide Ĥak dũn [ũ] gũn
	Mâl-ı dünyâ hâk-sârân râ dehend Âhîret perhîz-kârân râ dehend	197	Mâl[1] Tañrı cümle ednâya ²⁰⁴ virür Âhîret perhîz-kârâna virür
[24b]	Hest şeytân ey berâder duşmenet Ĝill-ı âteş h’âhed ender-gerdenet	198	Ey birâder dũşmenũn şeytân durur Masâd[1] anuñ helâk-ı cân durur
	Mudbirî k’u rũ be-dunyâ âvered Behre key ez-‘âlem-i ‘ubâ bered	199	Bir şaı kim masâdı dünyâ ola Ol açan kim ‘ubâdan naşîb ala ²⁰⁵
	Ey peser bâ-yâd-ı Ĥa meşgũl bâş V’ez-ĥalâyı dũr hemun gũl bâş	200	ikr-i Ĥa’a ey oul meşgũl ol Sen bu ĥaldan gũl gibi eb’ad ol ²⁰⁶
	Far-ı hod râ piş-i kes peydâ me- kon Mihnet-i imrũz râ ferdâ me-kon	201	Kimseye sen farını _izhâr ²⁰⁷ eyleme Bugũnũn ammını yarın ²⁰⁸ eyleme
	Mer tu râ an-kes ki ferdâ cân dehed Ĝam me-ĥor âher tu râ yek nân dehed	202	Yarın ol kimse ki saña cân virür Ĝam yime âĥir saña bir nân virür

²⁰⁰ Nefsi anuñ bulmıya aslâ felâh: Her giz anuñ nefsi bulmaz felâh A.

²⁰¹ şâhibũn: hem-râhuñ A.

²⁰² altun fida: sîm ü zer A.

²⁰³ nâr: nâre M.

²⁰⁴ ednâya: hâk-sârâna A.

²⁰⁵ naşîb ala: behrevâr ola A.

²⁰⁶ Sen bu ĥaldan gũl gibi eb’ad ol: Dũr ol ĥaldan hem-ũn gũl ol A.

²⁰⁷ Kimseye sen farını _izhâr: Bir kese farını peydâ A.

²⁰⁸ yarın: ferdâ A.

	Tā be-key çun mūr bāşî dāne-keş	203	Niçe bir qarınca gibi ²⁰⁹ dāne çek
[25a]	Ger tu merdî fāka rā merdāne keş		Faqrını ger merd iseñ ²¹⁰ merdāne çek
	Ber-tevekkül ger boved fîrūziyet	204	Ger tevekkül üzre bulursañ zafer
	Ĥağ dehed mānend-i morgān rūziyet		Ĥağ virür kuş gibi rızkuñ ey peser
	Ez-Ĥudā şākir boved merd-i fağîr	205	Tañrıdan şākir durur merd-i fağîr
	Ger dehed kûteş [be-]leb nān-ı fatîr		Ger virürse de Ĥudā nān-ı fatîr
	Ĥam me-şo piş-i tevānger hemçu tāk	206	Ağniyāya bükme bilün ²¹¹ mişl-i tāk
	Tā ne-gerdî yār bā-ehl-i nifāk		Olmıya tā saña yār ehl-i nifāk
	Merd-i reh rā nām u neng ez-ħalk nîst	207	‘Ār nāmūs yolcuya_olmaz ħalkdan ²¹²
	Nifreteş ez-cāmeħā-yı delğ nîst		Nefreti yoğ cāmeħā-yı ²¹³ delğden
	Her ki rā źevğ-i nikū-nāmî boved	208	Her kimün kim mağsūd eyü ad ²¹⁴ ola
	Ĥās me’ş-māreş ki ü ‘āmî boved		Ĥās sayma anı ki o ‘ām ola ²¹⁵
	Ger tu rā dil fāriğ ez-ziynet boved	209	Ĥalb ²¹⁶ ki ziynetden ola fāriğ eger
	Key hevā-yı merkeb u zînet boved		Ĥaçan ola meyl-i merkeb ü añā ²¹⁷
[25b]	Rüy-i dil çun ez-hevā ber-tāftî	210	Çün hevādan ħalp yüzün ²¹⁸ döndüresin
[54a]	Ba’d-ez-ān mi-dān ki Ĥağ rā yaftî		Soñra ²¹⁹ bil Ĥağğ’ı bulup źevğ süresin
	Her ki ü der-ħîrs-ı dünyā-dār şod	211	Kim ki o ħîrs içre dünyā-dār ola
	Bî-gümān ez-vey Ĥudā bî-zār şod		Şüphesüz ²²⁰ andan Ĥudā bî-zār ola
	Çun şotor-morğî şinās in nefis rā	212	Nefsi sen deve kuşu ²²¹ bil ey şehā
	Ne keşed bār u ne pered ber-hevā		Ne çeker yük ü ne uçar ber-havā

²⁰⁹ Niçe bir qarınca gibi: Niçe dek mürveş tā A.

²¹⁰ Faqrını ger merd iseñ: Gerçi faqr iseñ faqr M.

²¹¹ bükme bilün: etme ħad ħam A.

²¹² ‘Ār nāmūs yolcuya_olmaz ħalkdan: Merd-i rāha neng ü nām yoğ ħalkdan A.

²¹³ cāmeħā-yı: esvāb-ı M. (Vezin gereği A nüshası tercih edilmiş, bu kelimelerden önce sehven yazıldığı düşünölen anuñ kelimesi metinden çıkarılmıştır).

²¹⁴ eyü ad: nîkū-nām A.

²¹⁵ M nüshasında mısranın çevirisi yoktur.

²¹⁶ Ĥalb: Dil A.

²¹⁷ M nüshasında mısranın çevirisi yoktur.

²¹⁸ yüzün: yüzün A.

²¹⁹ Soñra: Ba’d A.

²²⁰ Şüphesüz: Bî-gümān A.

²²¹ Nefsi sen deve kuşu: Nefs hevāda kuşu gibi M.

	Ger be-per gūyeş me-gūyed 213	Ger diseñ uç ol saña dir üştürüm ²²² Ger koyasın yük aña dir tā'irim
	Çun dıraht-ı zehr reneş dil-keş 214	Rengi zehr ağacı veş dil-keş durur ²²³ Fa'mı acı қоқусı nā-hoş durur
	Lîk ta'meş telh u būyeş nā-hoş 215	Fā'at it diseñ ²²⁴ aña süstlük ider Lîk 'iśyān etmede cüstlük ider ²²⁵
	Nefs rā ān beh ki der-zindān koñ 216	Nefse ol yegdir ki zindān ²²⁶ idesin
[54b]	Her çe fermāyed hilāf-ı ān koñ	Ne buyurursa hilāfin idesin
	Nîst dermāneş be-cüz cū' u 'ateş 217	Yok 'ilācı acılığın gayrı_ey hümām
	Tā ki sāzî rām ender-tā'ateş	Tā kılasın anı tā'at içre rām
	Çun şütür der-reh der-āy [u] bār 218	Deve gibi yola gir ²²⁷ hem bār çek Fā'atūñ yükin der-i ²²⁸ Cabbār'a çek
	Bār-ı tā'at ber-der-i Cabbār keş	
	Bār-ı in der rā be-cān bāyed keşid 219	Bu çapunıñ yükini çekgil be-cān
[26b]	V'er-ne hem-çun seg zebān bāyed keşid	Yoksa kelb ²²⁹ gibi ki ²³⁰ içre ²³¹ çek zebān
	Her ki ū gerden keşed z'in bārḥā 220	Cānla her kim çeker ²³² bu ²³³ bārḥā
	Bāşed ez-nifrīn ber-ū enbārḥā	Aña la'netden olur enbārḥā
	Kerdeş bār-ı emānet rā qabūl 221	Bu emānet yükini_eyledūñ qabūl ²³⁴
	Ez-keşiden pes ne-bāyed şod melūl	Şoñra niçün çekmeden ol[d]uñ melūl ²³⁵
	Rūz-i evvel çun fuzūlî kerdeş 222	Çün ezelde sen ²³⁶ füzūllük eyledūñ

²²² Ger diseñ uç ol saña dir üştürüm: Ger diseñ uç o deyüp saña deveyim M.

²²³ Rengi zehr ağacı veş dil-keş durur: Reng zehr ağac gibi dil cer durur M.

²²⁴ it diseñ: id dirseñ A.

²²⁵ Lîk 'iśyān etmede cüstlük ider: Lîk 'iśyān etmiye çabuğ olur M.

²²⁶ zindān: zindānda M.

²²⁷ Deve gibi yola gir: Deve-veş gir yola vü A.

²²⁸ Fā'atūñ yükin der-i: Yüki-tā'at çapuyı M.

²²⁹ kelb: seg A.

²³⁰ ki: - A.

²³¹ içre: içeri A.

²³² çeker: ki çekmez A.

²³³ bu: - A.

²³⁴ Bu emānet yükini eyledūñ qabūl: Eyledūñ bār-ı emāneti qabūl A.

²³⁵ Şoñra niçün çekmeden ol(d)uñ melūl: Pes niçün çekmekden olursun melūl A.

²³⁶ Çün ezelde sen: Rūz-i evvel ḥud A.

	V'an fuzûlî ez-cehûlî kerdeî		Pes hâқиқatde cehûlluқ eyledûñ
[55a]	Conbeşî kon ey peser gâfil me-bâş Çun belî goftî be-ten tenbel me- bâş	223	Ey peser sa'y eyle gâfil olmağıl Çün belî didûñ mi tenbel olmağıl
	Her ki ender-tâ'ateş keslân boved Hâsileş gümrâhî vu hizlân boved	224	Kim ki tâ'at etmede keslân ola Hâsılı azgun hem ²³⁷ hizlân ola
[27a]	Râh pür havf-est dozdân der- kemîn Reh-berî ber tâ ne-mânî ber-zemîn	225	Havf toludur ez-harâmî ²³⁸ der-kemîn Mürşid eylet қalmayasın ber-zemîn
	Menzilet dūr est bâret bes girân Küşeşî kon vâ-me-mân ez- dîgerân	226	Menzilûñ iraq durur yükiñ girân Sa'y it ki қalma sen ²³⁹ ez-dîgerân
	Her ki der-reh ez-girân-bârân boved Her demeş ân dîde hün-bârân boved	227	Her kimûñ yolda yüki ağır ola Gözlerinden cümle ²⁴⁰ қan yağar ola
	Lâşeî dârî sebuk kon bâr-ı h'îş V'er-ne der-reh saht bîñî kâr-ı h'îş	228	Leş tutarsan yeyni eyle yüküñi ²⁴¹ Yoқsa sen görüñ şa'b bu işiñi ²⁴²
[27b]	Çîst bâret çife-i dünyâ-yı dūn	229	Ne yüküñ gör çife-i dünyâ-yı dūn
[55b]	K'ez-pey-i ân geşteî hod rā zebūn		Ki anuñ ardında olmuşdur ²⁴³ zebūn
	Vaқt-i tâ'at tîz rev çun bād bāş V'ez-heme kâr-ı cihân āzād bāş	230	Vaқt-i tâ'at tîz yürü çün bād ol Fi'l-i dünyâ cümlesinden fâriğ ol ²⁴⁴
	Çâr çîz-i dîger ey niķū-sirişt Hest ez-cumle hālāyîķ niķ zişt	231	Dört ²⁴⁵ nesne dañı ey niķū-sirişt Cümle maħlūķâtđan ol dört ²⁴⁶ oldı zişt
	Z'an çehār evvel hâsed kiñ[i] boved	232	Biri ol çârdan hâsed ki kiñ durur Geçdüñ andan 'ucb ki hod-bîñî durur

²³⁷ azgun hem: güm-râhluқ u A.

²³⁸ Havf toludur ez-harâmî: Râh-ı pür-havf der-harâmî A.

²³⁹ Sa'y it ki қalma sen: Küşeş it қalma giri A.

²⁴⁰ Gözlerinden cümle: Dîdesinden küllî A.

²⁴¹ yüküñi: bârîñi A.

²⁴² Yoқsa sen görüñ şa'b bu işiñi: Yoқsa gördüñ saht cemî'î kârîñi A.

²⁴³ ardında olmuşdur: izinde olmuşsun A.

²⁴⁴ Fi'l-i dünyâ cümlesinden fâriğ ol: Var cihân kârında sen āzād ol A.

²⁴⁵ Dört: Çâr A.

²⁴⁶ dört: - M.

	Z'an gozeştî 'ucb u ĥod-bıñı boved		
[28a]	Hıřm rā dıđer furū nā-horden est Haślet-i çārum baĥılı kerden est	233	Biri daĥı kendü ĥıřmın yimemek Haślet-i çārum buĥlluk ²⁴⁷ eylemek
[56a]	Ey peser kem gerd gird-i ĩn ĥisāl Ez-berāy-i ān-ki zışt [est] ān fı'āl	234	Bu ĥisāla az tolan gel ²⁴⁸ pendüm al Añun içün ki ²⁴⁹ ĥabıĥdur ²⁵⁰ bu fı'āl
	Ğıll u ğış bo'g-zār çun zer pāk şo Pes ez-ān-ki ĥāk gerdı ĥāk şo	235	Ğıll ü ğış[ı] şo da çün zer pāk ol Ĥāk olmazdan ilerü ĥāk ol
	Ĥırs bo'g-zār u řanā'at pışe kon Ĥahir ez-morden yekı endışe kon	236	Ĥırsı terk eyle řanā'at pışe it Ĥahir ölmekden de sen bir fıkr it ²⁵¹
	Çār çız āmed niřāñı mudbirı Yād ğıreş ger tu rüşen ĥātırı	237	Geldi dört nesne niřāñı müdbirüñ Fut anı ger rüşen ise ĥātırüñ
	Mudbirı bāřed b'ebleh meşveret Pes be-cāhil dāden-i şım u zeret	238	Meşveret eblehle oldı müdbirı Cāhile virmek daĥı şım ü zeri ²⁵²
[28b]	Her ki pend-i dūřān ne'k-ned ĥabül Der-ĥaĥıķat mudbir-est ān bu'l- fuzül	239	Kim ki nuřĥ-i ²⁵³ dostu etmez ĥabül Fi'l-ĥaĥıķa müdbir oldı_ol bü'l-füzül
	Her ki ez-dunyā ne-ğıred 'ıbreťı Hest ez-ān mudbir cihān rā nıfreťı	240	Kim ki tutmadı cihāndan 'ıbreťi Oldı ol kesden cihānuñ nefreťi
	Meşveret her kes ki bā-ebleh koned Dıv-i mel'üneş seg-i ğüm-rāh koned	241	Aĥmaķ ile meşveret her kim ider ²⁵⁴ Dıv-i mel'ün anı azğun kelb ider ²⁵⁵
[56b]	Ĥān ki māl-ı ĥod dehed bā-cāhilān Ĥān çenān kes key şeved ez- muķbilān	242	Kim ki vire kendi mālın cāhile Ol ²⁵⁶ kes olur mı ki ²⁵⁷ 'ızz u cāh-ile

²⁴⁷ buĥlluk: baĥıllük A.

²⁴⁸ gel: var A.

²⁴⁹ ki: - M.

²⁵⁰ ĥabıĥdur: ĥabıĥ durur M.

²⁵¹ bir fıkr it: bu endışe it A.

²⁵² zeri: zeret M.

²⁵³ Nuřĥ-i: pend-i A.

²⁵⁴ Aĥmaķ ile meşveret her kim ider: Meşveret her kim ki bā-ebleh ider A.

²⁵⁵ Dıv-i mel'ün anı azğun kelb ider: Dıv-i mel'ün anı seg ü ğüm-rāh ider A.

²⁵⁶ Ol: Öyle A.

²⁵⁷ ki: - A.

	Zer çu ebleh rā hemî-āyed be-kef	243	Çünkü ahmağ altını gelür be-kef ²⁵⁸
	Mî-koned isrâf u mî-sâzed telef		Eyledi isrâf u zeri hem telef ²⁵⁹
[29a]	Ne'ş-neved ve'z-düst-i ebleh pend rā Ān cehālet bo'g-seled peyvend rā	244	Ahmağ ²⁶⁰ etmez istimā' dost nuşhını ²⁶¹ Ol cehāletden ķeser peyvendini ²⁶²
	İbretî ğir ez-zemāne ey cevān Tā ne-bāşî ez-şumar-ı eblehān	245	Fut bir 'ibret bu cihāndan ey ağı Olmıyasın tā ki ebleh sen dağı
	Her ki rā ez-'aql āgāhî boved Nezd-i ū idbār güm-rāh[i] boved	246	Her kimüñ 'aqlında ²⁶³ āgāhî olur ²⁶⁴ Pes aña idbār-ı güm-rāhî olur ²⁶⁵
	Çār çiz āmed bozorg u mu'teber Mî-nemāyed ĥord lĳkin der-nażar	247	Geldi dört nesne ulu hem ²⁶⁶ mu'teber Görinür küccük ²⁶⁷ velākin der-nażar
	Z'an yekî ĥaśm est u diğer āteş est Bāz bîmārî k'ez-ū dil nā-ĥoş est	248	Biri ĥaśmuñ biri hem ²⁶⁸ āteş durur Biri ĥastalık dil-i nā-ĥoş durur ²⁶⁹
[57a]	Çarumın dāniş ki ārāyed tu rā İn heme ĥord tā ne'n-māyed tu rā	249	Rābi'inci 'ilmdür bizer seni Tā görünmeye küçük bunlar deni
[29b]	Her ki der-çeşmeş 'adū bāşed ĥağır Ez-belā-yi ū koned ruzî nefir	250	Kim ki ĥaśmını gözede ol ĥağır O belāsından anuñ eyler nefir
	Żerre-i āteş çu şod efrūhte Bîñ ez-vey 'ālemî rā sūhte	251	Az[i] çok āteş olur efrūhte 'Ālem[i] anda[n] görürsün sūhte
	'İlm eger endek boved ĥ'āreş me-dār Z'an ki dāred 'ilm ķadr-i bî- şumār	252	'İlm eger az ise de ĥ'āreş ²⁷⁰ me-dār Zīrā tutar ²⁷¹ 'ilm ķadr-i bî-şumār

²⁵⁸ A nüshasında çeviri yoktur.

²⁵⁹ Eyledi isrâf u zeri hem telef: Eyledi isrâf hem düzdi telef A.

²⁶⁰ Ahmağ: Ebleh A.

²⁶¹ nuşhını: pendini A.

²⁶² M nüshasındaki yazım okunamamıştır.

²⁶³ 'aqlında: 'aqlından A.

²⁶⁴ Ola: M, A.

²⁶⁵ Pes aña idbār-ı güm-rāhî olur: - M.

²⁶⁶ hem: vü A.

²⁶⁷ küccük: küçük A.

²⁶⁸ Biri ĥaśmuñ biri hem: Biri ĥaśm u birisi A.

²⁶⁹ Biri ĥastalık dil-i nā-ĥoş durur: Biri bîmārîlûğ ki dil nā-ĥoş durur A.

²⁷⁰ ĥ'āreş: ĥ'ār A.

²⁷¹ tutarsın: tutar A.

Renc-i endek rā be-kon ğam- h̄āregi	253	Az[a] çok renc için it ğam-h̄ārelik ²⁷² Yoksa gördün ‘acz ile bîmârlık
V’er-ne bîni ‘acz der-bîmâregi		
Derd-i ser rā ger be-cüyed kes ‘ilâc	254	Derd-i başa etmez iseñ ger ‘ilâc ²⁷³ Korçkudur ki bed ola anuñ mizâc ²⁷⁴
Ĥavf-ı ān bâşed ki bed gerded mizâc		
Bâş ez-ķavl-i ĥalāyık ber-ĥâzer	255	Düşmeniñ ķavlınden olğıl ber-ĥâzer
Piş ez-an k’ez-pā der-āyi ey peser		Ayağın tayrınmadan oñ ey peser
Āteş-i endek tevān koşten b’āb	256	Az[ı] çok nārı söyündürgil b’āb
Vay ān sâ‘at ki yābed iltihāb		Vay ol sâ‘at ki bula iltihāb
[30a]		
[57b] Ey peser her-kes ki dāred ķār çiz	257	Ey peser her kim ki ²⁷⁵ tutar ²⁷⁶ ķār çiz
Ār dıger hem şevved mevcūd niż		Ār-ı āhar hem olur mevcūd niż
‘Āķıbet rusvāyi āyed ez-lecāc	258	Şoñra rüsvāyluk gelür dir ez-lecāc ²⁷⁷
Ĥışm rā ne’k-ned peşimāni ‘ilâc		Ĥışm ĥud etmez peşimānlık ‘ilâc
Bî-gümān ez-kibr ĥized düşmeni	259	Şüphesüz ķalkķar kibirden düşmeni
Ĥāsil āyed h̄ārj ez-kāhil-tenj		Ĥārlik gelür ki ez-kāhil-tenj ²⁷⁸
Āun lecūci der-miyān peydā şevved	260	Āünkü ortada lecūc peydā ola Şümlüğünden ĥalk anuñ rüsvā ola ²⁷⁹
Bende ez-şümü-i ān rusvā şevved		
Ĥışm-ı ĥod rā Āun ki rāned cāhilj	261	Ĥışmını Āünkü sürer cāhil olan
Cüz peşimāniş ne’b-ved ĥāsilj		Aña peşimānluk durur ĥāsil olan
[30b] Her ki kerd ez-kibr bālā gerdeniş	262	Kim ki kibr ile yücelde boynını ²⁸⁰
Düstān gerdend āher düşmeneş		Dostları āher olurlar düşmeni
Kāhilj rā her ki sāzed pişej	263	Kim ki kāhillik iderse pişeyi
Āyed ān h̄ārj be-pāyeş tişej		Ĥor olup urur ayağa tişeyi

²⁷² ğam-h̄ārelik: ğam-h̄ārlik A.

²⁷³ Derd-i başa etmez iseñ ger ‘ilâc: Derd-i başa istemezseñ gör ‘ilâc A.

²⁷⁴ Korçkudur ki bed ola anuñ mizâc: Ĥavf olur ki bed ola andan mizâc A.

²⁷⁵ ki: - A.

²⁷⁶ tutar: tutarsa A.

²⁷⁷ Şoñra rüsvāyluk gelür dir ez-lecāc: ‘Āķıbet rüsvāy olur merd-i lecāc A.

²⁷⁸ Ĥārlik gelür ki ez-kāhil-tenj: Ĥāsil olur ĥorlik ez-kāhil-tenj A.

²⁷⁹ M nüshasında mısranın çevirisi yoktur.

²⁸⁰ boynını: gerdeni A.

	Ĥıřm-ı hod rā ger furū‘ ne-ħord kesi ‘Āķıbet bined peřimāni besı	264	Çünkü kendü Ĥıřmın[ı] yimedi kes ‘Āķıbet görür peřimānlık ²⁸¹ bes
	Her ki ū üftādej ten-perver-est Nıřt insān kemter ez-gāv u ĥar-est	265	Kim ki o dünyāda [ten-]perver olur ²⁸² Ādem olmaz belki gāv u ĥar olur
	Çār çiz ey ĥāce kem dāred beķā Gūř dār ey mu‘min-i meymūn- liķā	266	Ey ulu ²⁸³ dōrt nesne kem ²⁸⁴ tutar beķā Fut baña bir dem ķulaķ ey ĥoř-liķā
	Cevr-i sultān rā beķā kem-ter boved Pes ‘itāb-ı dūstān ĥoř-ter boved	267	Cevr-i sultāna beķā enķas ²⁸⁵ olur Şoñra dostlarıñ ‘itābı ĥoř olur ²⁸⁶
[31a]	Dığer ān mihrı ki bāřed ez-zenān Bı-beķā çun řoĥbet-i nā-cins dān	268	Daĥı ol sevgi ola ki ²⁸⁷ ez-zenān Çun beķāsuz řoĥbet-i nā-cins dān
	Bā-re‘ıyyet çun koned sultān sitem Mer ū rā bāřed beķā der-milk kem	269	Çün ide sultān re‘āyaya źulüm ²⁸⁸ Ol ki ²⁸⁹ olur beķā mülk içre kem ²⁹⁰
	Ger tu rā ez-dūstān āyed ‘itāb Bı-beķā bāřed çu ĥat ber-rüy-i āb	270	Dūstāndan ger gelür saña ²⁹¹ ‘itāb Bı-beķādur ĥat gibi ber-rüy-i āb
	Çun be-nā-cinsān neşined ādemı	271	Çünkü nā-cinslerle_otura ādemı
[58b]	Kemterek bined ez-iřān hem-demi		Az görür anlardan ol kes hem-demi
	Zāę çun fārię z‘būy-i gul boved Nifreteř ez-řoĥbet-i bulbul boved	272	Şemm-i ²⁹² gülden ķaręa ²⁹³ çün ‘uzlet ider Şoĥbet-i bülbülden o ²⁹⁴ nefret ider
	Şoĥbet-i nā-cins cān-kāĥı boved Cumle rā z‘in ĥāl āęāĥı boved	273	Şoĥbet-i nā-cins oña ²⁹⁵ cān-kāĥı durur ²⁹⁶

²⁸¹ peřimānlık: peřimānlığı A.

²⁸² olur: ola M.

²⁸³ ulu: ĥāce A.

²⁸⁴ kem: az A.

²⁸⁵ enķas: kem-ter A.

²⁸⁶ Şoñra dostlarıñ ‘itābı ĥoř olur: Pes ‘itāb-ı dostlar ĥoř-ter olur A.

²⁸⁷ sevgi ola ki: sevgi ki ola A.

²⁸⁸ źulüm: sitem A.

²⁸⁹ ki: kes A.

²⁹⁰ Mısrada vezin aksamaktadır.

²⁹¹ gelür saña: saña gele A.

²⁹² Şemm-i: Būy-i A.

²⁹³ ķaręa: zāę A.

²⁹⁴ o: ol A.

²⁹⁵ oña: ki o A.

²⁹⁶ durur: olur M.

			Cümle halk bu hâlden āgāh durur ²⁹⁷
	Çun tu rā nā-cins āyed der-nażar	274	Çünkü saña gele nā-cins der-nażar
	Ey peser çun bād ez-vey der-gożer		Yel gibi geç başma şağın ²⁹⁸ ey peser
[31b]	Çār çiz ez-çār-ı diğer şod temām	275	Dört ²⁹⁹ nesne oldu dört şeyden tamām
	Çun şenîdî yād mî-dār ey gōlām		Çün işitdün yād tut gel ey gōlām
	Dāniş-i merd ez-ħired gired kemāl	276	‘İlm-i ‘ālim ‘aql-ile bulur kemāl
	V’ez-‘amel niyyet hemî-yābed cemāl		Hem ‘amelden niyyetün bulur cemāl
	Dînet ez-perhîz kāmîl mî-şevêd	277	Daħı ³⁰⁰ dînün perhîzden kāmîl olur
	Ni‘metet rā şukr şāmîl mî-şevêd		Ni‘metün için şükür şāmîl olur
	Hest dāniş rā kemālât ez-ħired	278	‘İlm ‘aql ile olur hāsîl kemāl
	Niyyetet rā bî-‘amel kes ne’n-gered		Niyyete nażar olunmaz bî-‘amel
	Şukr-i ni‘met rā kemālî mî-dehed	279	Ni‘mete şükür eylemek virür kemāl
	Ġāfîlān rā gūş-māl[i] mî-dehed		Ġāfîlāna ol virüpdür ³⁰¹ gūş-māl
[59a]	Şukr nā-kerden zevāl-i ni‘met-est	280	Ni‘mete şükür etmemek olur zevāl
	Behre-i şākir kemāl-i ni‘met-est		Şākirün rızkı bulur dā’im kemāl
	‘İlm rā bî-‘aql ne’t-vān kār best	281	Bî-‘aql ‘ilm ³⁰² ile kār itmek meħāl
	Pîş-i bî-‘aqlān ne-mî-bāyed nişest		Bî-‘aqlarla oturmağdur vebāl
	Bî-ħired dāniş vebāl-est ey peser	282	‘İlm bî-‘aql ³⁰³ vebāldür ey peser
	‘İlm morğ u ‘aql bāl-est ey peser		Çuş ‘ilmüdüdür şanad ‘aql ey peser ³⁰⁴
[32a]	Her ki ‘ilmî dāred u ne’b-ved ber-ān	283	Kim ki ‘ilm[i] var[durur] olmaz ber-ān
	Ez-tariķ-i ‘aql bāşed ber-kerān		Ol ‘aql rāhından olur ber-kerān
	Çār çiz est ān-ki bā’d-ez-refteneş	284	Çār nesne ki ³⁰⁵ gide ol bî-mecāl

²⁹⁷ āgāh durur: habîr olur M.

²⁹⁸ şağın: aña A.

²⁹⁹ Dört: Çār A.

³⁰⁰ Daħı: Hem A.

³⁰¹ virüpdür: beriki A.

³⁰² Bî-‘aql ‘ilm: Bî-‘ilim ‘amel A.

³⁰³ ‘İlm bî-‘aql: Bî-‘aql ‘ilm A.

³⁰⁴ Çuş ‘ilmüdüdür şanad ‘aql ey peser: ‘İlm çuşdur ‘aql bāldür ey peser A.

³⁰⁵ ki: - A.

	Ez-meĥâlât-est bâz-âverdenes		Anı getürmek geri olur meĥâl ³⁰⁶
	Çun ĥadîşî reft nâgeh ber-zebân	285	Bir kelâm ³⁰⁷ çün vâķi‘ ola ³⁰⁸ ber-zebân
	Yâ ki tîrî cest bîrûn ez-kemân		Yâ ki bir oķ ki atıldı ez-kemân
	Bâz çun âred ĥadîş-i gofte râ	286	Kim gerü ³⁰⁹ getüre geçmiş güfteyi
	Kes ne-gerdâned ķazâ-yı refte râ		Kimse göndermez ķazâ-yı refteyi
	Bâz key gerded çu tîr endâĥtî	287	Girü ³¹⁰ ķaçan düne çün oķ ³¹¹ atıla
	Hem-çenĥin ‘omrî ki zâyî‘ sâĥtî		Buncılayın bir ³¹² ‘ömür zâyî‘ ola
[32b]	Her ki bî-endîşe goftâreş boved	288	Bî-te‘emmül kim ki bir güftâr olur
	Pes nedâmethâ-yı bisyâreş boved		Çoķ ³¹³ peşimânlıķ aña daĥı ³¹⁴ olur
	Tâ ne-goftî mî-tevânî gofteneş	289	Bir ³¹⁵ sözi ki dimedûn mümkün dimek
	Çun be-goftî key tevân be’n-hofteneş		Çün didûn ³¹⁶ mümkün degül setr eylemek
	‘Omr râ mî-dân ĥanımet her nefes	290	‘Ömrîni bil sen ĥanımet her nefes
	Çun reved dîger ne-y-âyed bâz pes		Çün gider gelmez girü ³¹⁷ bir daĥı pes
	Hîç-kes ez-ĥod ķazâ râ red ne-kerd	291	Kendüden bir kes ķazâ redd itmedi
	Her ki râzî ez-ķazâ şod bed ne-kerd		Kim ķazâyâ râzıdur bed itmedi
	Her ki mî-ĥâhed ki mâned der-emân	292	Her kim isterse ķala ol der-amân
	Muhr mî-bâyed nehâden ber-dehân		Müĥr vaz‘ itmek gerek ol ber-dehân
	Mî-sezed ki ‘omr dârî ey ‘azîz	293	Lâyıķ olur sa‘y ile ‘ömr ³¹⁸ ey peder
	Çun reved bîşeş ne-ĥâĥî dîd nîz		Çün gider ³¹⁹ dönmez girü ³²⁰ gitdi gider

³⁰⁶ M nüshasında mısranın çevirisi yoktur.

³⁰⁷ kelâm: ĥadîş A.

³⁰⁸ ola: oldı A.

³⁰⁹ gerü: geri A.

³¹⁰ girü: giri A.

³¹¹ oķ: tîr A.

³¹² Buncılayın bir: Buncılayındur A.

³¹³ Çoķ: Pes A.

³¹⁴ daĥı: bisyâr A.

³¹⁵ Bir: bu A.

³¹⁶ didûn: didiñ A.

³¹⁷ girü: geri A.

³¹⁸ sa‘y ile ‘ömr: ‘ömrile sa‘y A.

³¹⁹ gider: gide A.

³²⁰ girü: geri A.

[33a]	Ĥāsıl āyed çār çiz ez-çār çiz	294	Dört ³²¹ şeyden ĥāsıl olur çār çiz
[60a]	Yād gir in nukte ez-men ey ‘aziz		Diñle bu nükteyi benden ey ‘aziz
	Hāmūşî rā her ki sāzed pişei	295	Her kimün hāmūşluk oldu pişesi
	Gerded imen ne’b-vedeş endişei		Oldı imen olmadı endişesi
	Ger selāmet bāyedet hāmūş bāş	296	Ger selāmet bulasın hāmūş bāş
	Geşt imen her ki niķi kerd fāş		Oldı imen ol ki eylük etdi fāş
	Ez-sehāvet merd yābed serveri	297	Kişi cūdlukdan ki ulu olur ³²²
	Şukr-i ni‘met rā dehed efzūn-teri		Şükriyle ni‘met saña zā’id ³²³ olur
	Her ki ū şod sākin u hāmūşî kerd	298	Kim ki sākin oldu hem oldu hemūş
	Ez-selāmet kisveti ber-dūş kerd		Geydi ol kisvet selāmetden be-dūş
	Key hemî-h’āhi ki bāşî der-emān	299	Ger dilerseñ ki olasin der-amān
	Rev nikūyi kon bā-ħalk-ı cihān		Ĥalka eylük eyle eylük der-cihān
	Her ki rā ‘ādet şevved cūd u kerem	300	Her kim ola ‘ādeti cūd u kerem ³²⁴
	Der-miyān-ı ĥalk gerded muħterem		Ĥalk arasında olur ol muħterem
[33b]	Her ki kārî niķ u yā bed mi-koned	301	Kim ki bir fi’l-i ĥūsün yā bed ider
	Ān heme mi-dān ki bā-ħod mi-koned		Belki o ³²⁵ kes nefsi[i] üzre bed ider
	Ey berāder bende-i ma‘būd bāş	302	Ey birāder bende-i ma‘būd ol
[60b]	Tā tevāni bā-sehā vu cūd bāş		Tā ki ķādirsin sen ehl-i cūd ol
	Bāş ez-buħl-ı baħilān ber-ħāzer	303	Ol ki ³²⁶ buħlından baħilūñ ber-ħāzer ³²⁷
	Tā ne-sūzed mer tu rā nār-ı saķar		Tā ki yaķmaya seni nār-ı saķar
	Çār çiz est ber-demed ez-çār çiz	304	Dört ³²⁸ şey ĥāsıl olur ez-çār çiz
	Ne’ş-neved in nukte cüz ehl-i temiz		Ki işitmez ³²⁹ bunu ġayr ehl-i temiz
	Her ki z’ū sādır şevved in çār kār	305	Kim ki andan sādır ola ³³⁰ çār kār

³²¹ Dört: Çār A.

³²² Kişi cūdlukdan ki ulu olur: Kişi cūd-ıla şeh-i gerdün olur A.

³²³ zā’id: efzūn A.

³²⁴ Her kim ola ‘ādeti cūd u kerem: Her kime ‘ādet ola cūd u kerem A.

³²⁵ o: ol A.

³²⁶ Ol ki: Eyle A.

³²⁷ baħilūñ ber-ħāzer: baħilānūñ ĥāzer A.

³²⁸ Dört: Çār A.

³²⁹ Ki işitmez: Ğuş itmez A.

³³⁰ ola: - M.

	Bîned ân çâr-ı diger bî ihtiyâr		Çâr-ı âheri görür bî-ihtiyâr
	Çun su'âl âverd gerded h'âr merd	306	Ĥor oldı çün su'âl eyledi ol ³³¹ Çaldı tenhâ etdi istihfâf ol
	Mând tenhâ her ki istihfâf kerd		
	Her ki pâyân-ı kârî ne'n-gered	307	Kim ki işiñ baqmadı ol soñuna ³³²
	'Âqıbet rûzî peşimâñî hored		'Âqıbet yedi ³³³ nedâmet cânına
[34a]	Her ki ne'k-ned ihtiyât-ı kârhâ	308	Kim ki ³³⁴ işler ihtiyâtsiz kârlar
	Ber-dileş âher neşined bârhâ		Çalb[i] üzre oturur çok bârlar
	Her ki ü estize bâ-sultân koned	309	Kim ki eyledi 'inâd sultânla
	Kâr-ı hod râ ser-be-ser vjran koned		Etdi ³³⁵ cümle kârını vjranla
	Her ki geşt ez-hüy-ı bed nâ-sâz- gâr	310	Bed huyından kim olur nâ-sâz-gâr
	Düstân ez-vey koned bî-şek ferâr		Dostlar andan ide ³³⁶ bî-şek firâr
[61a]			
	Ser çe ârâyî be-destâr ey peser	311	Ne bezeñ dülbendle baş ³³⁷ ey peser
	Ger tevânî dil be-dest âr ey peser		Ele al bir çalb[i] çadirseñ eger
	Tâ ne-girî terk-i 'izz u mâl u câh	312	Tâ ki terk etmeyesin sen 'izz ü câh
	Ez-heme ber-ser ne-y-âyî çun kulâh		Baş üzre gelimezsin ³³⁸ çün kulâh
	Nîst merdî h'ışten ârâsten	313	Cisme ziynet eylemek merdlik degil
	Çâsd-ı cân kerd her ki ü ârâst ten		Çâsd-ı cân etdi bezeyen teni bil
	Nîst der-ten bihter ez-tağvâ libâs	314	Cisme tağvâdan eyü yoçdur libâs
	Der-tekelluf merd râ ne'b-ved esâs		Merd içün olmaz tekellüfde esâs
	Her ki ü der-bend-i ârâyîş boved	315	Her kimüñ maçsüdü ziynet mi ³³⁹ olur
	Der-cihân ferzend-i âsâyîş boved		Dünyâda ol ibn-i râhat mı olur ³⁴⁰

³³¹ ol: çul A.

³³² Kim ki işiñ baqmadı ol soñuna: Kim kârîñ baqmadı pâyânına A.

³³³ yedi: gördi A.

³³⁴ ki: - A.

³³⁵ Etdi: Gördi A.

³³⁶ ide: ideler M.

³³⁷ baş: başıñ A.

³³⁸ Baş üzre gelimezsin: Başın üzre koymıyasın M.

³³⁹ ziynet mi: ârâyîş A.

³⁴⁰ Dünyâda ol ibn-i râhat mı olur: Dünyâda ferzend-i âsâyîş olur A.

‘Ākıbet cüz nā-murādî ne’b-vedeş Behre-i ‘ıyş u şādî ne’b-vedeş	316	Nā-murāduñ ġayrı olımaz şehā ‘Iyş u ‘iştretten naşîb olmaz aña
Hod-sitāyî pişe-i şeytān boved Ān ki der-hod kem zened merd ān boved	317	Kendin ³⁴¹ ögmek śan‘at-ı şeytān durur Kim ki kendin az urur merdān durur ³⁴²
Goft şeytān men z’Ādem bihterem Tā kıyāmet geşt mel‘ün lā-cerem	318	Didi şeytān ben ³⁴³ aşılem ³⁴⁴ bihterem Oldı mel‘ün tā kıyāmet lā-cerem
Ez-tevāzu‘ hāk merdum mî-şevēd Nūr u nār ez-serkeşî kem mî-şevēd	319	Hem tevāzu‘ dan turāb insān ³⁴⁵ olur Nūr u nār kibirliginden ³⁴⁶ kem olur
Rande şod İblîs ez-mustekbirî Geşt maqbûl Ādem ez-mustagfirî	320	Oldı sürülmüş ki mel‘ün kibrden ³⁴⁷ Oldı maqbûl Ādem istiğfardan
Şod ‘aziz Ādem çu istiğfār kerd Ĥār şod şeytān çu istikbār kerd	321	Buldı Ādem ‘izzet istiğfār ile Oldı zelîl hem o istikbār ile ³⁴⁸
Dāne pest ofted zı-ber-desteş konend Ĥūşe çun ser-ber-keşed pesteş konend	322	Dāne alçağ düşdi ber-dest etdiler Ĥūşe baş çekdi anı pest etdiler
Çār çiz āmed nişānî eblehî Bā-tu ġüyem tā be-yābî āgehî	323	Dört şey geldi nişānî eblehî ³⁴⁹ Saña diyem tā bulasın āgehî
‘Ayb-ı hod ebleh ne-bîned der-cihān Bāşed ender-costen-i ‘ayb-ı kesān	324	‘Aybımı ahmağ ³⁵⁰ görimez der-cihān Olur ebleh tālib-i ‘ayb-ı kesān

³⁴¹ Kendin: Kend M.

³⁴² Kim ki kendin az urur merdān durur: Vaz‘ iden kendini merd-i cān durur A.

³⁴³ ben: ki men A.

³⁴⁴ aşılem: insden A.

³⁴⁵ insān: merd A.

³⁴⁶ kibirliginden: serkeşliğinden A.

³⁴⁷ Oldı sürülmüş ki mel‘ün kibrden: Oldı İblîs rānde istikbārdan A.

³⁴⁸ Oldı zelîl hem o istikbār ile: Oldı İblîs hor istikbārıla A.

³⁴⁹ Dört şey geldi nişānî eblehî: Eblehe dört şey’ geldi dir nişān M.

³⁵⁰ ahmağ: ebleh.

[62a]	Tohm-ı buhl ender-dil-i hod kâşten Ân ki ummîd-i sehâvet dâşten	325	Çalb ³⁵¹ içre tohm-i buhl ekmek ola Şoñra tutmaç ki ümîdidir sehâ ³⁵²
	Her ki halk ez-hulq-i ü hoşnüd nişt Hiç kadreş ber-der-i ma'büd nişt	326	Kim ki halk huyında hoşnüd olmiya Çadri yoç maçbül-ı Ma'büd ³⁵³ olmiya
	Her ki ü rā pişe bed-hüyü boved Kâr-ı ü peyveste bed-rüyü boved	327	Her kimün şan'atı ³⁵⁴ bed-huyluç durur Muttaşıl ef'âli bed-yüzlük ³⁵⁵ durur
[35b]	Huy-i bed ber-ten belâ-yı cân boved Merdum-i bed-hü ne ez-insân boved	328	Kötü huy ³⁵⁶ cisme belâ-yı cân durur Şanma ki bed-huy ez-insân durur ³⁵⁷
	Buhl şâhî ez-diraht-ı düzah-est V'an bahîlek ez-segân-ı meslah- est	329	Buhl bir şâh-ı çüb-i duzah durur ³⁵⁸ Ol bahîl çü k'ez seg-i meslah durur ³⁵⁹
	Rüy-i cennet rā kocā bined bahîl Pişe-i oftâde ender-pây-ı pîl	330	Cennetün yüzün kaçan görür bahîl Şol uyaz gibi [ki] ender-pây-ı pîl
	Bâş ez-buhl-i bahîlân ber-kerân Tâ ne-bâşî ez-şomâr-ı eblehân	331	Ol buhulından bahîlün ber-kenâr Tâ ki olmayasın eblehden şumâr ³⁶⁰
[62b]	Ez-belâ tâ reste başî ey-'aziz Bâz bâyed dâşten dest ez-du çiz	332	Tâ belâdan çurtulasın ey 'aziz Giri tutmaç gerek eli ³⁶¹ ez-du çiz
	Rev tu dest ez-nefs u dunyâ dūr dâr Tâ belâhâ rā ne-bâşed bâ-tu kâr	333	Nefs [ü] dünyâdan eliñi dūr ³⁶² dâr Tâ senüñle olmaya belâyâ kâr ³⁶³
	V'er be-hîrs u âz gerdi mubtelâ Bâ-tu rü âred zı-her sū şad belâ	334	Ger olasın âz ³⁶⁴ u hîrsâ mübtelâ Yüz getürür her yakadan yüz belâ

³⁵¹ Çalb: Çalbi A.

³⁵² Şoñra tutmaç ki ümîdi dir sehâ: Ba'dehu tutmaçdur ümmîdi sehâ A.

³⁵³ maçbül-ı Ma'büd: maçbül M.

³⁵⁴ şan'atı: pişesi A.

³⁵⁵ bed-yüzlük: bed-rüyluç A.

³⁵⁶ Kötü huy: hü-yı bed A.

³⁵⁷ Şanma ki bed-huy ez-insân durur: Şanma bed-hüy âdemi insân durur A.

³⁵⁸ Buhl bir şâh-ı çüb-i duzah durur: Buhl budaç ki çün düzah durur M.

³⁵⁹ Ol bahîl çü k'ez seg-i meslah durur: Ol bahîl çün ez-keleb-ı meslah durur M.

³⁶⁰ M nüshasında beyit yoktur.

³⁶¹ gerek eli: el gerek M.

³⁶² dūr: bâz A.

³⁶³ M nüshasında mısranın çevirisi yoktur.

³⁶⁴ Âz: hîrs M.

Ân ki ne'b-ved hiç naqdeş der- miyân Her kocā bāşed boved ender-emân	335	Her kimüñ olmya naqdi der-miyân Çande olursa bulur emn ü emân
Nefs u dünyā rā rehā kon ey peser Bāz restî ez-belā vu ez-hater	336	Nefsile dünyāyı terk it ey peser Görmiesin tā belā vü hem hater
Ey besā kes ez-berāy-i nefis zār Der-belā oftād u geşt ez-ğam nizār	337	Ey çok ādem nefis[i] için oldı zār O[l] belā vü ğamm içinde_ oldı nizār
[36a] Ez-berāy-i nefis-i morġ-i nā- murād Āmed ū der-dām-ı seyād vā- fitād	338	Nefs eceliçün bu ³⁶⁵ kuş-ı nā-murād Geldi dūzāhına śayyāduñ fitād
Tā dilet ārām yābed ey peser Būd [u] nā-būd-ı cihān yeksān şumar	339	Tā ki qalbiñ rāhatı bula_ey püser ³⁶⁶ Varını yoġın cihānuñ bir şümer ³⁶⁷
Ez-‘azāb u qahr-ı Hāqğ imen me- bāş Der-pey-i āzār-ı her mu'min me- bāş	340	Qahr-ı Hāqğ'dan śağın imen olmağıl Mü'mini incitmekile olmağıl ³⁶⁸
Her ki rā rencāndeġ 'özreş be-ĥ'āh Tā ne-bāşed ĥāsm-ı tu der-‘arşa- gāh	341	Kimi incitdüñse var 'özr iste var Tā ki ĥāsm olmaya rüz-ı intişār
[63a] Ger ġinā ĥ'āhed kesġ ez-Źu'l- minen Der-ğanā'at mġ-tevāneş yāften	342	Ger ġinā ister iseñ sen Tañrı'dan Tā ġanā'atde bulasın ³⁶⁹ anı sen
Her ki rā 'aql-est u dāniş ey 'aziz Dür bāyed būdeniş ez-çār çiz	343	Her kimüñ var ³⁷⁰ 'aqlı ³⁷¹ 'ilmi ey 'aziz Aña bu'd ³⁷² olmağ gerek ez-çār çiz
Kār-ı ĥod bā-nā-sezā ne'k-ned rehā	344	Kārını nā-ehle etmez ol rehā Dañı etmez merdümġ ³⁷³ dir ³⁷⁴ nā-sezā

³⁶⁵ bu: di A.

³⁶⁶ Tā ki qalbiñ rāhatı bula_ey püser: Tā bula qalbün ārāmġ ey püser A.

³⁶⁷ Varını yoġın cihānuñ bir şümer: Būd-ı nā-būdın cihāniñ yek şümer A.

³⁶⁸ Mü'mini incitmekile olmağıl: Der-pey-i āzār-ı mü'min olmağıl A.

³⁶⁹ bulasın: bulursun A.

³⁷⁰ var: - A.

³⁷¹ 'aqlı: 'aql u A.

³⁷² bu'd: dür A.

³⁷³ merdümġ: merdlüġi A.

³⁷⁴ dir: bā A.

	Merdumî ne'k-ned be-cāy-i nā-sezā		
	‘Aql dārî meyl-i bed-kārî me-kon Z’în çu bo’g-zeştî sebuk-bārî me-kon	345	Eyleme meyl ‘āķil iseñ fıķa sen Bunı geçdüñ geçgil istihfāfdan
	Tā şevî pîş ez-heme der-rüz-gār Dest ber-nān u nemek bo’g-şāde dār	346	Tā olasın ilerü der-rüz-gār Fuz etmekle eliñi aç var ³⁷⁵
	Tā tu bāşî der-zemāne dād-ger Zîr-destān rā nikü dār ey peser	347	Tā olasın sen cihānda ‘adl-var ³⁷⁶ Fut elüñ altındakin ³⁷⁷ hoş ey püser
	Her ki der-bend-i hod āmed ustuvār Pend-i ü rā dîgerān bendend kār	348	Kim ki geldi nuşh üzere üstuvār ³⁷⁸ Ġayrılar nuşhıyla ³⁷⁹ anuñ etdi kār
[63b]	Her ki ez-goftār-ı hod bāşed melül	349	Kim ki kendi ķavline oldu ³⁸⁰ melül
[37a]	Ġavl-i ü rā dîgerān ne’k-nend ķabül		Ġayrlar etmez anuñ ķavlin ķabül ³⁸¹
	Her çe bāşed der-şerî‘at nā-pesend Gird-i ü her giz me-gerd ey hüş-mend	350	Şer‘de ³⁸² ol nesne ki ola nā-pesend Varma anuñ yanına ey hüş-mend
	Tā şavāb-ı kār bîñî ser-be-ser Ber-murād-ı hod me-kon kār ey peser	351	Tā bir işde göresin hayr ser-be-ser Kendi re’yüñle bir iş itme_ey püser
	Hest bî-şek rest-gārî der-se çiz Bā-tu be-güyem yād gîreş ey ‘azîz	352	Bî-şek üç nesnededür halka necāt Saña diyem tut anı ³⁸³ var olma māt
	Z’an yekî tersîden-est ez-Zü’l-celāl Dovvum āmed costen-i ķüt-ı hēlāl	353	Birisi ķorķmaķ durur ez-Zü’l-celāl Biri de etmek taleb ķüt-ı hēlāl

³⁷⁵ Fuz etmekle eliñi aç var: Lütf ile dā’im elüñ meftüh dār A.

³⁷⁶ ‘adl-var: dād-ger A.

³⁷⁷ altındakin: altında A.

³⁷⁸ Kim ki geldi nuşh üzere üstuvār: Kim ki pendî üzre geldi üstuvār A.

³⁷⁹ nuşhıyla: pendîyle A.

³⁸⁰ oldu: olur A.

³⁸¹ Ġayrlar etmez anuñ ķavlin ķabül: Ġayrlar ķavlini etmezler ķabül A.

³⁸² Şer‘de: Şer‘e A.

³⁸³ anı: - A.

	Seyyüm[i] reften boved ber-râh- 1 rāst	354	Foğrı rāha ³⁸⁴ gitmek üçüncü durur Kim bu hasleti tutar müncü durur
	Rest-gār-est an ki in haslet merāst		
[37b]	Ger tevāzu‘ pişe giriş ey cevān Düst dārendet heme halk-ı cihān	355	Ger tevāzu‘ şan‘at ³⁸⁵ itseñ ey cevān Dost tutarlar seni halk-ı cihān
	Ser me-kon der-piş-i dünyā-dār pest	356	Başını ³⁸⁶ dünyā_ehl ³⁸⁷ önünde etme pest
	V’er koni bî-şek reved dînet zı- dest		Ger ider iseñ dinüñ gitdi zı-dest
	Behr-i zer me’s-tāy dünyā-dār rā	357	Zer için medh itme dünyā-dār[1] sen
[64a]	Tā çe h’ahî kerd in murdār rā		N’itmek istersiñ ki bu murdār[1] sen
	Mordegānend aġniyā-yı rüz-gār Ey peser bā-mordegān şöhet me-dār	358	Ölülerdür ³⁸⁸ aġniyā-yı rüz-gār Ölmüş ile şöhet itme yürü var ³⁸⁹
	Māl u zer bî-hād be-dest āverde giriş Ba’d-ez-an der-gür-i hasret borde gür	359	Māl u zer hādsiz getürdüñ tut ele Kabr-i hasrete iletüñ ³⁹⁰ tut bile
	Bāş dā’im ey peser bā-yād-ı Hâk Ger haber dārî zı-adl u dād-ı Hâk	360	Dā’imā kıl ey oġul ³⁹¹ sen zıkr-i ³⁹² Hâk Ger bilürseñ sen ‘adālet ‘adl-i ³⁹³ Hâk
[38a]	Zinde dār ez-zıkr şubh u şām rā Der-teġāful me’g-zar ān eyyām rā	361	Zıkrle ol aħşam u şabaħ sen ³⁹⁴ Geçme ġaflet içre bu günleri sen ³⁹⁵
	Yād-ı Hâkğ āmed ġidā in rūh rā Merhem āmed in dil-i mecrūh rā	362	Zıkr-i ³⁹⁶ Hâk geldi ġidā bu rūh için Geldi merhem bu dil-i mecrūh için
	Yād-ı Hâk ger mūnis-i cānet boved	363	Zıkr-i ³⁹⁷ Hâk ger mūnis-i cānuñ ola boved

³⁸⁴ Foğrı rāha: Rāh-ı reste A.

³⁸⁵ şan‘at: pişe A.

³⁸⁶ Başını: başı A.

³⁸⁷ ehl: dār A.

³⁸⁸ Ölülerdür: Mürdedürler A.

³⁸⁹ Ölmüş ile şöhet itme yürü var: Ey oġul mürdeyle şöhet etme var A.

³⁹⁰ iletüñ: iletüñ A.

³⁹¹ oġul: püser A.

³⁹² zıkr-i: yād-ı A.

³⁹³ ‘adālet ‘adl-i: ‘adl-i dād-ı

³⁹⁴ Zıkrle ol aħşam u şabaħ sen: Zinde tut zıkr ile şubh u şāmı sen A.

³⁹⁵ Geçme ġaflet içre bu günleri sen: ġaflet içre geçme bu eyyāmı sen A.

³⁹⁶ Zıkr-i: Yād-ı A.

³⁹⁷ Zıkr-i: Yād-ı A.

	Key hevā-yı kâh u eyvānet boved		Tā kaçan hevā-yı kaçırñ mı ola ³⁹⁸
	Ger zemāñi ġāfil ez-Rahmān şevî	364	Kim ki bir dem ġāfil-i Tañrı ³⁹⁹ olur
	Ender-an-dem hem-dem-i şeytān şevî		Ol nefesde refîķ-i ⁴⁰⁰ şeytān olur
	Mu'minā zikr-i Ĥudā bisyār ġū[y]	365	Žikr-i Ĥaķ[k'ı] çoķ idüñ ey mü'minān
[64b]	Tā be-yābî der-du 'ālem āb-ı rüy		Tā bulasın yüz şuyın der-du cihān ⁴⁰¹
	Žikr rā ihlās mî-bāyed nuĥust	366	Žikr için ihlās lâzımdur nuĥust
	Žikr-i bî-ihlās key bāşed durust		Žikr-i bî-ihlās kaçan olur dürüst
	Žikr ber-se vech bāşed bî-hilāf	367	Žikr üç vech üzre olur bî-hilāf
	Tā ne-dāñ in soĥen rā ez-ġüzāf		Bilmeyesin tā bu sözi sen ġüzāf
[38b]	'Āmm rā ne'b-ved be-cüz zikr-i lisān	368	'Āminüñ zikr olmadı ġayrı lisān ⁴⁰²
	Žikr-i hāsān bāşed ez-dil bî-ġümān		Žikr-i hāslar zikr-i ħalbdür bî-ġümān ⁴⁰³
	Žikr-i hāşu'l-hās zikr-i sır boved	369	Hāsı hāşuñ zikr[i] ki maĥfî durur ⁴⁰⁴
	Her ki zākir niş ū hāsir boved		Kim ki zākir olmya hāsir durur
	Žikr-i bî-ta'żim goften bid'at-est	370	Žikre ta'żim etmemek bid'at durur
	V'an-der-ān yek şart-ı diġer ĥurmet-est		Anda bir şartı daĥı ĥürmet durur
	Hest ber-her 'uzv rā zikr-i diġer	371	Her bir 'uzv üstine var zikr-i diġer ⁴⁰⁵
	Heft a'zā hest zākir ey peser		Yedi a'zā yedi zākir ey püser
	Yārî-yi her 'āciz āmed zikr-i dest	372	'Ācize imdād etmek zikr-i dest
	Žikr-i pā ĥişān ziyāret kerdenet		Ayaġuñ žikri ziyāret kerden-est
	Žikr-i çeşm ez-ĥavf-ı Ĥaķ be'ġ-rişten	373	Žikr-i ġöz ĥavfıla aġlamaķ durur
[65a]	Bāz der-āyāt-ı ū ni'ġ-rişten		Nażarı āyāta baġlamaķ durur
	İstimā'-ı ħavl-i Ĥaķ dān zikr-i ġuş	374	Žikr-i ħulaķ ħavl-i Ĥaķķ'ı diñlemek

³⁹⁸ Tā kaçan hevā-yı kaçırñ mı ola: Ya kaçan hevā-yı eyvānuñ ola A. M nüshasındaki haliyle beyitte kafiye sorunu ortaya çıkmaktadır.

³⁹⁹ Tañrı: Rahmān A.

⁴⁰⁰ refîķ-i: hemdem-i A.

⁴⁰¹ M nüshasında mısranın çevirisi yoktur.

⁴⁰² 'Āminüñ zikr olmadı ġayrı lisān: 'Āminüñ žikri durur zikr-i lisān A.

⁴⁰³ Žikr-i hāslar zikr-i ħalbdür bî-ġümān: Žikr-i hāsān zikr-i dildür bî-ġümān A.

⁴⁰⁴ Hāsı hāşuñ zikr(i) ki maĥfî durur: Žikr-i hāşu'l-hās zikr-i sır durur.

⁴⁰⁵ diġer: ġayr M.

[39a]	Tā tevānî rūz [u] şeb der-żikr kūş		Qādir iseñ gice gündüz ⁴⁰⁶ žikr idek ⁴⁰⁷
	İştiyāk-ı Hâq boved žikr-i dilet	375	İştiyāk-ı Hâq durur žikr-i dilüñ
	Kūş tā ĩn žikr gerded hāsilet		Sa'y it ol tā ki bunlar hāsılıñ
	Ān ki ez-cehl-est dā'im der-günāh	376	Ol ki ola cehl_ile dā'im der-günāh
	Key hālāvet yābed ez-żikr-i İlāh		Ol hālāvet bulmaz ez-żikr-i İlāh
	H'ānden-i Qur'ān boved žikr-i lisān	377	Oqumaqdur Qur'ān['] žikr-i lisān
	Her ki rā ĩn nġst hest ez-muflisān		Her kimüñ bu yoqsa oldı_ ez-muflisān
	Şukr-i ni'methā-yı Hâq mġ-kon mudām	378	Ni'met-i Hâq şukrini eyle müdām
	Tā koned Hâq ber-tu ni'methā temām		Tā ide Hâq ni'metin saña tamām
	Hāmd-i Hâq rā ber-zebān bisyār dār	379	Hāmd-i Hâq'ı dil ile çok eyle var
	Tā şevġ ez-nār-ı hġrmān rest-gār		Nār-ı hġrmāndan olasın qurtular ⁴⁰⁸
	Leb me-conbān cüz be-żikr-i Kird-gār	380	Fudaġı[ñ] depretme žikrüñ ġayr[a] var
	Z'an ki pākān rā hemġn büd dest-kār		Zġrā pāklara hemān ⁴⁰⁹ oldı kār
	Ādemġ rā çār çġz āred şikest	381	Ādeme dört nesne getirür şikest
[65b]	Bā-tu ġüyem ġüş dār ey Hâq-perest		Fut qulaq diyem saña ey Hâq-perest
	Düşmen-i bisyār u vām-ı bġ-şumār	382	Çok düşmen dahı borc-ı bġ-şumār
	Şoġl-i bġ-hād u 'ıyāl-ı bā-ķatār		Fikr-i bġ-hād hem 'ıyāl-i bā-ķatār
	Vay miskġnġ ki ġarķ-ı vām şod	383	Vay ol miskġn ki ġarķ-ı borc ⁴¹⁰ durur
	Her-demġ ez-ġusśa hġn-āşām şod		Her nefes ġusśıyla şurb-ı dem ⁴¹¹ durur
	Her ki rā bisyār bāşed düşmeneş	384	Her kimüñ dir çok ⁴¹² oldı düşmeni
			Oldı bulanuq anuñ çeşm rüşenġ ⁴¹³

⁴⁰⁶ gice gündüz: Rüz (u) şeb A.

⁴⁰⁷ idek: eylemek A.

⁴⁰⁸ qurtular: rest-gār A.

⁴⁰⁹ heman: bu A.

⁴¹⁰ borç: vām A.

⁴¹¹ şurb-ı dem: hġn-āşām A.

⁴¹² dir çok: bisyār A.

⁴¹³ Oldı bulanuq anuñ çeşm rüşenġ: Oldı anuñ ġire çeşm-i rüşeni A.

	Hîre gerded her du çeşm-i rüşeneş		
	Her ki rā işğāl bisyāreş boved Der-zamāne zārj-i käreş boved	385	Her kimün işğāl kıatı çok ⁴¹⁴ ola Her zamān işi ⁴¹⁵ anuñ zārj ola
	Çār çiz est ez-hatāhā ey peser Güş dāreş bā-tu güyem ser-be- ser	386	Dört nesne ol hatādur ey püser Fut kıulağun saña diyeyim birer ⁴¹⁶
[40a]	Evvel ez-zen dāšten çeşm-i vefā Sāde-dil rā bes hatā bāşed hatā	387	Zenden evvel tutmağ ümmid-i vefā ⁴¹⁷ Şāf kıalblere ⁴¹⁸ olur büyük hatā
	İmenj ez-bed hatā-yı diğer est Şohbet-i sıbyān ez-İnhā bed-ter est	388	Kötüden İmenj[i]lük hatā durur ⁴¹⁹ Andan oğlan şohbet[i] kötü ⁴²⁰ durur
[66a]	Kām-ı nefsi bed ber-āverden hatāst Z'an ki duşmen rā be-perverden hatāst	389	Eylemek nefsun murād hāsıl hatā ⁴²¹ Zırā düşmen beslemegi bil hatā
	Çār çiz est ez-'atāhā-yı kerim Bā-tu güyem yād gireş ey selim	390	Dört nesne ez-hatāhā-yı kerim ⁴²² Saña diyem it anı hıfz ey selim
	Farz-ı Hakk evvel be-cāy āverdenet Vālideyn ez-h'ış rāzj kerdenet	391	Evvelā sen farz[ı] getürmek durur Vālideyni dahı rāzj etmek durur
[40b]	Hukm-i diğer çizt bā-şeytān cihād Çārumeş niķi be-halk-ı nā- murād	392	Biri de şeytānıla etmek cihād Biri eylemek ola ki nā-murād ⁴²³
	Mj-fezāyed 'omr-i merdum çār çiz İn naşihat bi's-nev ey cān-ı 'aziz	393	Arturur 'ömrini halkun çār çiz Bu naşihatı İşit cān-ı 'aziz
	Evvel āverden be-güş āvāz-ı hoş	394	İstimā' etmek ⁴²⁴ durur āvāz-ı hoş

⁴¹⁴ kıatı çok: bisyāri A.

⁴¹⁵ işi: kārı A.

⁴¹⁶ diyeyim birer: diyem ser-be-ser A.

⁴¹⁷ Zenden evvel tutmağ ümmid-i vefā: Evvel tutmağ 'avratdan vefā M.

⁴¹⁸ Şāf kıalblere: Sāde dillere A.

⁴¹⁹ Kötüden İmenjlik hatā durur: Bedden İmenjlik hatā diğer durur A.

⁴²⁰ kötü: bed-ter A.

⁴²¹ Eylemek nefsun murād hāsıl hatā: Kām-ı nefsi eylemek hāsıl hatā A.

⁴²² Dört nesne ez-hatāhā-yı kerim: Dört nesne var hatādur ey kerim A.

⁴²³ ola ki: aña k'ola A.

⁴²⁴ etmek: - A.

	V'angehî dîden cemâl-i mâh-veş		Ba'dehu görmek cemâl-i mâh-veş
	Seyyum âmed imenî ber-mâl u cân	395	Şâlişi emn oldı mâl u cân içün
	Mî-fezâyed 'omr-i merdum rā ez- ân		Arturur 'ömri bular insân içün
[66b]	Ân ki kâreş ber-murād-ı dil boved Der-bekā efzūniyeş hâsıl boved	396	Kim ki_anuñ işi murād üzre ola Aña 'ömr artuqlığı hâsıl ola
	'Omr merdum rā be-kāhed penc çiz Yād dāreş çun şenîdj ey 'aziz	397	Az ider 'ömrini halkuñ peñç çiz ⁴²⁵ Çün işitdũñ eyle [gel] ⁴²⁶ hıfz ey 'aziz
[41a]	Şod yekî z'an penc der-pîri niyāz Pes ğarîbj v'angehî renc-i dirāz	398	Birisi pîrlikde etmekdür niyāz Biri ğurbet soñra biri renc dirāz ⁴²⁷
	Her ki ū ber-morde endāzed nażar 'Omr-i ū bî-şek be-kāhed ey peser	399	Kim ki ölmüşe ider ise nażar Bî-şek 'ömri nāķıs olur ey püser
	Pencum âmed ters u bîm ez- duşmenān 'Omr rā inhā hemî-dāred ziyān	400	Hāmisinci geldi havf ez ⁴²⁸ -düşmenān 'Ömre bunlar cümlesi ider ⁴²⁹ ziyān
	Her ki ū ez-duşmenān tersān boved Kār-ı ū her lahza dîger sān boved	401	Kim ki düşmāndan hemî ğorğar ⁴³⁰ olur Her nefesde fi'l[i] ğayr[ı] vech ⁴³¹ olur
	Ez-Hudā ters u me-ters ez- duşmenān K'ez-heme dāred Hudāyet der- emān	402	Ğorğ Hudā'dan ğorğma var ez- düşmenān Ki tutar ⁴³² Hāķ seni dā'im der-amān
	Dūr şev ez-penc hāşlet ey peser Tā ne-rized āb-ı rüyet der-nażar	403	Bu'd ol beş nesneden sen ey püser Yüz süyüñ ⁴³³ eksilmeye tā der-nażar
[41b]	Evvelā kem gūy bā-merdum durūĝ	404	Evvelā sen söyleme halka ⁴³⁴ durūĝ Zîrā kizb ile olur yüz bî-fürūĝ

⁴²⁵ Az ider 'ömrini halkuñ peñç çiz: Arturur 'ömrini bu halkuñ peñç çiz A. (A nüshasında karşıt anlam verilecek şekilde tercüme yapılmıştır).

⁴²⁶ gel: - M.

⁴²⁷ Biri ğurbet soñra biri renc dirāz: - A.

⁴²⁸ ez: - A.

⁴²⁹ bunlar cümlesi ider: bu ne deñlü tutar A.

⁴³⁰ düşmāndan hemî ğorğar: düşmenden kamu tersān A.

⁴³¹ fi'l ğayr vech: kār dîger-sān A.

⁴³² Tutar: tuta A.

⁴³³ Yüz süyüñ: Āb-ı rü A.

⁴³⁴ sen söyleme halka: söyleme halka sen A.

	Z'an ki gerđı ez-duruęet bı-furūę		
	Her ki estıze koned bā-mehterān	405	Kim ulularla 'inād etdi bir an
[67a]	Āb-ı rüy-ı hod be-rızed bı-gümān		Āb-ı rüyını döker ol bı-gümān ⁴³⁵
	Pış-ı merdum her ki rā ne'b-ved edeb	406	Ħalk ęatında her kim olmazsa edeb
	Ger be-rızed āb-ı rū ne'b-ved 'aceb		Dökilürse yüzi şuyı_olmaz 'aceb
	Ey peser bā-mehterān kemter setıız	407	Ulularla az cedel ⁴³⁶ it ey püser
	V'ez-ĥamāęat āb-ı rüy-i hod mer-ıız		Yüz şuyını dökme sen ⁴³⁷ eyle ĥazer
	Bā-edeb ĥulę-i niküyı bāyedet	408	Ol edeble hem gerek ĥüy-i nikū
	Ger be-'ālem āb-ı rüyı bāyedet		Ger cihānda saņa lāyıę yüz şuyı ⁴³⁸
	Her ki āheng-i sebuk-bārı koned	409	Kim ki o ęaşdu yeynilik ider ⁴³⁹
	Ez-vey āb-ı rüy bı-zārı koned		Yüz şuyı andan ki 'ācizlik ider ⁴⁴⁰
	Cüz ĥadıř-i rāst bā-merdum me-gūy	410	Dā'imā toğrı sözi it saņa ĥuy
	Tā ne-gerded āb-ı rüyet āb-ı cüy		Olmya tā āb-ı rüyın ⁴⁴¹ āb-ı cüy
	Ez-hilāf u ez-ĥıyānet bāř dūr	411	Ol hilāfila ĥıyānetden ki ⁴⁴² dūr
[42a]	Tā boved peyveste der-rüy-i tu nūr		Dā'im ola muttasıl yüziñde nūr ⁴⁴³
	Ger hemı-ĥ'āĥı ki gūyendet nikū	412	Ger dilerseñ saņa dirler eyü ⁴⁴⁴
	Ey berāder ĥıę kes rā bed me-gū		Ey birāder kimseye ĥıę bed me-gū
	Tā ne-bāřı der-cihān endüh-gın	413	Olmyasın ĥuşsalu tā ⁴⁴⁵ der-cihān
	Ez-ĥased der-rüz-gār kes rā me-bın		Bağma bir zāta ĥasedle ey revān
	Aşl-ı imān hest şış ęız ey vaĥıd	414	Aşl-ı imān altı şeydir ey vaĥıd
	Bā-tu gūyem ger be-dil ĥ'āĥı řenıd		Diyeyim anı saņa cānla işıd ⁴⁴⁶

⁴³⁵ Āb-ı rüyını döker ol bı-gümān: - M.

⁴³⁶ cedel: cidāl A.

⁴³⁷ Āb-ı rüyıñ dökme sen: Yüz şuyını dökesin M.

⁴³⁸ M nüshasında derkenarda yer alan mısranın Farsçası ve çevirisi, A nüshasında yoktur.

⁴³⁹ Kim ki o ęaşdu yeynilik ider: Kim ki o ęaşdı sebuk-bār ider A.

⁴⁴⁰ Yüz şuyı andan ki 'ācizlik ider: Andan āb-ı rüy(ı) bı-zārıę ider A.

⁴⁴¹ āb-ı rüyıñ: yüziñ şuyı M.

⁴⁴² ki: - A.

⁴⁴³ Dā'im ola muttasıl yüziñde nūr: Tā ola dā'im yüziñde nūr u nūr A.

⁴⁴⁴ dirler eyü: diyeler nikū A.

⁴⁴⁵ tā: - A.

⁴⁴⁶ Diyeyim anı saņa cānla işıd: Diyem anı saņa cānla şenıd A.

	Se ez-ân şiş bâ-yağın havf u recâst	415	Biri havf bir[i] yağıın biri recâ
[67b]	Pes tevekkul pes muhabbet bâ- hayâst		Hem tevekkül hem muhabbet hem hayâ
	Her ki rā nūr-i yağıın hâsıl boved	416	Her kime nūr-i yağıın hâsıl ola
	Şâhib-i imân u rüşen-dil boved		Şâhib-i imân u kalb[i] nūr ⁴⁴⁷ ola
	Nâme-i a‘mâl eger ne‘b-ved sepîd	417	Defter-i ⁴⁴⁸ a‘mâlûñ olmazsa sepîd
	Rev me-bâş ez-rahmet-i Hâk nâ- umîd		Olma ⁴⁴⁹ Hâk’uñ rahmetinden nâ-ümîd
	Her ki rā ne‘b-ved tevekkul bâ- Hudây	418	Her kim etmezse tevekkül ber-Hudây
	Şâyedet ber-vey be-geriyî hây hây		Ağla anuñ üzerine hay hay
[42b]	Ân ki hubb-ı Hâk ne-bâşed der- dileş	419	Hubb-i Hâk’la olmya ol ki velî ⁴⁵⁰ Yel ⁴⁵¹ olur ancak ‘amelden hâsılı
	Ez-‘amel cüz bād ne‘b-ved hâsileş		
	Bâş ey bende Hudâ rā dūst dār	420	Dā’imā var ol Hudā’ya dost var
	Tā rehî tu ez-‘azābeş der-kenār		Tā ‘azābından olasın ber-kenār
	Ey birāder şerm ez-imân boved	421	Ey birāder oldı şerm ⁴⁵² imāndan
	Bî-hayā ez-zumre-i şeytān boved		Bî-hayālar ⁴⁵³ zümre-i şeytāndan
	Mî-fezāyed āb-ı rüy ez-penc çiz	422	Arturur yüz suyını dir ⁴⁵⁴ penc çiz
	Bā-tu güyem bi’ş-nev ey ehl-i temîz		Saña diyem diñle ey ehl-i temîz ⁴⁵⁵
	Çun be-kār-ı h’iş hâzır bûdeğ	423	Bulunasın kendi ⁴⁵⁶ işiñ üzre sen
	Āb-ı rüy-i h’iş rā efüdeğ		Zā’il olmaz yüziñiñ suyı ⁴⁵⁷ _artmadan
	Ez-sehāvet āb-ı rüy efüñ şevēd	424	Hem sehādan yüz suyı ⁴⁵⁸ ziyād olur
	V’ez-bağlîğ bî-hired mel‘ün şevēd		Bî-‘ağıl ⁴⁵⁹ buhlı ile mel‘ün olur

⁴⁴⁷ Kalb[i] nūr: rüşen-dil A.

⁴⁴⁸ Defter-i: Nâme-i A.

⁴⁴⁹ Ol ki M, Olmaya A. (Vezin gereği metin tamiri yapılmış ve bağlama uygun düşen “olma” kelimesi kullanılmıştır).

⁴⁵⁰ velî: dili A.

⁴⁵¹ Yel: Bād A.

⁴⁵² Ey birāder oldı şerm: Ey ki utanmak oldı M.

⁴⁵³ Bî-hayālar: Hayāsızlar M.

⁴⁵⁴ dir: - A.

⁴⁵⁵ M nüshasında mısranın çevirisi yoktur.

⁴⁵⁶ kendü: kendi A.

⁴⁵⁷ yüziñiñ suyı: āb-ı rüyñ A.

⁴⁵⁸ yüz suyı: āb-ı rün A.

⁴⁵⁹ Bî-‘ağıl: Bî-hired A.

	Her ki rā ber-ħalk beħşāyiş boved	425	Her kimüñ ħalka ola baħşāyişi
[68a]	Āb-ı rüy-i ũ der-efzāyiş boved		Yüzünüñ sıy ⁴⁶⁰ olur efzāyişi
	Bāş dā'im bord-bār u bā-vefā	426	Sen ħamŭl ol dā'imā sen ⁴⁶¹ it vefā
[43a]	Tā be-rüy-i ħ'ış biniş sad şafā		Tā irişe saña [her] gün yüz ⁴⁶² şafā
	Tā be-māned rāzet ez-duşmen nihān	427	Tā ki sırrıñ ħala düşmāndan ⁴⁶³ nihān
	Sırr-ı hod bā-düstān kemter resān		Rāzıñı az söyle dosta ey revān ⁴⁶⁴
	Tā ne-gerdi piş-i merdum şerm-sār	428	Ħalk ħatında olmyasın şerm-sār
	Ān-ki hod ne'n-hāde bāşı ber-me-dār		Elüñile ħomaduguñ alma var
	Ey berāder perde-i merdum mender	429	Yırtma ħalkıñ perdesini it ħāzer
	Tā ne-derred perde-et şahs-ı diger		Yırtmaya tā perdeñi şahs-ı diger
	Bā-hevā-yı dil me-kon zinhār kār	430	Dil hevāsı üzre şaħın ⁴⁶⁵ etme kār
	Tā ne-y-āred pes peşimāñit bār		Tā getürmeye saña nedāmet var ⁴⁶⁶
[43b]	Tā zebānet bāşed ey ħ'āce dırāz	431	Tā lisānuñ ola uzun ⁴⁶⁷ ey ħoca
	Dest kŭteh dār u her cānib me-tāz		Fut eliñi ħısa_idegör ⁴⁶⁸ her yaña
	Ķadr-i merdum rā şınās ey muħterem	432	Añla ħalkuñ ħadrini ey muħterem
[68b]	Tā şınāsend digerān ħadr-i tu hem		Añlıyalar ħadriñi senüñ de hem
	Her ki rā ħadri ne-bāşed der-cihān	433	Her kimüñ olmaya ħadri der-cihān
	Zinde me'ş-māreş ki hest ez-mordegān		Diri sayma anı ⁴⁶⁹ say ez-mürdegān
	Ez-ħanā'at her ki rā ne'b-ved nişān	434	Her kimüñ olmaz ħanā'atden nişān
	Key tevānger sāzedeş māl-ı cihān		Eylemez anı ħanı māl-ı cihān

⁴⁶⁰ Yüzünüñ sıy: Yüz sıyınıñ A.

⁴⁶¹ Sen: - A.

⁴⁶² yüz: sad A.

⁴⁶³ düşmāndan: düşmenden A.

⁴⁶⁴ Rāzıñı az söyle dosta ey revān: Sırrıñı az söyle dostlara ey cān M.

⁴⁶⁵ şaħın: zinhār A.

⁴⁶⁶ saña nedāmet var: nedāmet saña bār A.

⁴⁶⁷ lisānuñ ola uzun: uzun zebānuñ ola A.

⁴⁶⁸ eliñi ħısa_idegör: eliñ ħısa señ etme A.

⁴⁶⁹ anı: sen anı M.

	Ber-‘adū-yi ħ’iş çun yābî žafer	435	Çünkü düşmen üzre bulasın žafer
	‘Afv piş āver zı-curmeş der-gozer		Cürmini ‘afv eyle anuñ yürî var
	Bā-tevāzu‘ bāş u hū kon bā-edeb	436	Ol tevāzu‘la hem ol ehl-i edeb
	Şohbet-i perhizkārān mî-taleb		Şohbet-i sālîhleri eyle taleb
	Bord-bārî cūy u bî-āzār bāş	437	Ol zararsız hem belāya ol ħamūl
	Tā ki gerded der-huner nām-ı tu fāş		Tā ki ‘ālemde hūnerle žāhir ⁴⁷⁰ ol
[44a]	Hemçu tiryākend dānāyān-ı dehr	438	‘Ulemā’ ⁴⁷¹ tiryāk gibidür hemān
	Ķātilānend cumle nādānān çu zehr		Zehr-i Ķātil oldu cümle cāhilān
	Merdum ez-tiryāk mî-yābed necāt	439	Bulur insān ki tiryākdan necāt ⁴⁷²
	Ĥod kesî ez-zehr key yābed ħayāt		Ĥud zehirden kes kaçān bulur ħayāt
	Şabr u ħilm u ‘ilm tiryāk-ı dilend	440	Şabr ħilm ü ‘ilm devā-yı dil durur ⁴⁷³
	Ĥîrs u buğz u āz zehr-i Ķātilend		Ĥîrsıla buğz hem sem-i Ķātil durur
	Fāhr-ı cumle kārĥā nān dāden-est	441	Cümle kārı fāhra ⁴⁷⁴ virmek oldu nān
	Der-be-rūy-i dūstān bo’g-şāden-est		Dost yüzine Ķapu açmağ ey revān
[69a]	Gerçi dānā bāşî vü ehl-i huner	442	Ger olasın ‘ālim ⁴⁷⁵ ü ehl-i hūner
	Ĥ’iş rā kemter zı-her nādān şumar		Kendüñi ednā ile yeksān ⁴⁷⁶ şümer
	Şod du ĥaşlet merd ebleh rā nişān	443	İki nişān oldu aĥmağ ⁴⁷⁷ ĥaşleti
	Şohbet-i sîbyān u rağbet bā-zenān		Ĥubb-ı ‘avrat ⁴⁷⁸ daĥı oğlan şohbeti
	Nā-ĥoşî der-zindegānî ey velîd	444	Dirlikde marāz-ı tab‘ ey ⁴⁷⁹ velîd
	Merd rā ez-ĥūy-i bed gerded bedîd		Kötü ĥuydan ⁴⁸⁰ ādeme olur bedîd
[44b]	Ān ki ne‘b-ved mer-u rā ĥūy-i nikū	445	Ola ki olmiya aña ĥūy niķū

⁴⁷⁰ hūnerle žāhir: hūnerne fāş A.

⁴⁷¹ Ulemā’: ‘Ālimān A.

⁴⁷² Bulur insān ki tiryākdan necāt: Umar tiryākdan bulur necāt A.

⁴⁷³ Şabr ħilm ü ‘ilm devā-yı dil durur: Şabr ü ħilm ü ‘ilm şifā-yı dil durur A.

⁴⁷⁴ kārı fāhra: kārūñ fāhrı A.

⁴⁷⁵ ‘ālim: ‘ilm M.

⁴⁷⁶ yeksān: yek A.

⁴⁷⁷ aĥmağ: ebleh A.

⁴⁷⁸ Ĥubb-ı ‘avrat: Rağbet-i zen A.

⁴⁷⁹ ey: - A.

⁴⁸⁰ Kötü ĥuydan: Ĥūy-ı bedden A.

Morde mî-dâneş ki zinde ne’b-ved û		Öldi bil anı ki hây olamaz o ⁴⁸¹
Her ki güyed ‘ayb-ı tu ender- hüzür	446	Kim ki ‘aybını senün dir der-hüzür Gösterir yoluñı žulmetden be-nür
Mî-nemāyed rāhet ez-žulmet be- nür		
Mer tu rā an-kes ki bāşed reh- nemāy	447	Saña ol kimse ki ola reh-nümāy Şükürini getür yirine turma hāy
Şukr-i ü mî-bāyed āverden be-cāy		
Ĥāl-i hod rā ez-du kes penhān me-dār	448	İki kimden hāliñi gizleme var ⁴⁸² Biri ⁴⁸³ tabîb-i hāzîk bir yār-ı gār
Ez-tabîb-i hāzîk u ez-yār-i gār		
Tā tevāñî bā-zenān sōhbet me-cūy	449	Ķādir iseñ sōhbet-i zen isteme Sırrıñı dāñı sen anlara dime
Rāz-ı hod rā niş bā-işān me-gūy		
Ān-çe ender-şer’ bāşed nā- pesend	450	Şer’ içinde ola bir şey’ nā-pesend Çevresin anuñ tolanma_ey hüş- mend ⁴⁸⁴
Gird-i ü her giz me-gerd ey hüş- mend		
[69b] Her-çe rā kerd-est Ĥağ ber-tu [45a] hārām	451	Anı [ki] Ĥağ eyledi saña hārām Bu’d ol andan ki olasıñ niş-nām ⁴⁸⁵
Dür bāş ez-vey ki bāşî niş-nām		
Çunki bo’g-şāyed der-i rūzî Ĥudāy	452	Çün açā rızık çapusun saña Ĥudā Tut açuğ sen ⁴⁸⁶ çalbiñi tar tutma ha
Dil goşāde dār u tenğî kem nemāy		
Tāze rüy [u] hoş sohen bāş ey añî	453	Tāze yüzlü olagör sen ey añî ⁴⁸⁷ Tā ki ‘ālemde ola ismüñ ⁴⁸⁸ sañî
Tā boved nām-ı tu der-‘ālem sañî		
Pür me-hor endüh-i merg ey bu’l-heves	454	Çoğ yime mevt guşāsın ey bü’l-heves Gele çünki vağt ⁴⁸⁹ olmaz piş ü pes

⁴⁸¹ Öldi bil anı ki hây olamaz o: Mürde bil anı ki zinde olamaz o A.

⁴⁸² İki kimden hāliñi gizleme var: İki kesden gizli tutma rāzı var A.

⁴⁸³ Biri: Bir A.

⁴⁸⁴ Çevresin anuñ tolanma_ey hüş-mend: Yanına varma anuñ ey hüş-mend A.

⁴⁸⁵ Bu’d ol ki andan olasıñ niş-nām: Dür ol andan ki olasıñ niş-nām A. (M nüshasında “ki”nin vezin gereği yeri değıştirilmiştir).

⁴⁸⁶ açuğ sen: guşāde A.

⁴⁸⁷ Tāze yüzlü olagör sen ey añî: Tāze yüzlü tatlu sözlü_ol ey añî A.

⁴⁸⁸ ismüñ: nāmüñ A.

⁴⁸⁹ Gele çünki vağt: Çünki vağı geldi A.

	Çunki vaqt āyed ne-gerded piş u pes		
	Dil zı-ğill u ğış hemişe pāk dār	455	Ğill u ğışdan ƙalb[i] dā'im pāk dār
	Tā tevānî der-derūn ƙine me-dār		Ƙādir iseñ gizlü ƙin şaƙlama var ⁴⁹⁰
	Tekye kem kon h̄āce ber-kirdār- 1 h̄iş	456	İ'timād etme şaƙın 'ameliñe ⁴⁹¹
	Dil be-neh ber-raĥmet-i Cabbār- 1 h̄iş		Gönli ⁴⁹² baġla raĥmet-i Cabbār'ıña
	Bihterîn-i çizhā ĥulƙ-i nikūst	457	Eyüsidür ⁴⁹³ ĥuyларуñ ĥuy-i nikūy
[45b]	Ĥalƙ ĥulƙ-i niƙ rā dārend düst		Dost tutarlar anı k'ola eyü ĥüy ⁴⁹⁴
	Rev furūten bāş dā'im ey ĥalef	458	Git ⁴⁹⁵ tevāzu' ile dā'im ey ĥalef
	K'ın boved ārāyiş-i ehl-i şeref		Zırā budur ziynet-i ehl-i şeref
	An-ki bāşed der-kef-i şehvet esir	459	Ol ki ola şehvet elinde esir
	Gerçi āzād-est ū rā bend[e] ġir		Ne ƙadar āzād ise de bend[e] ġir
	Ger tu bini nā-keşî rā dest-gāh	460	Ger görür[sün] nā-kesi sen dest-gāh
	Ĥācet-i ĥod rā ez-ū her giz me- h̄āh		Ĥācetüñ andan şaƙın her giz me-h̄āh
[70a]	Ber-der-i nā-kes ƙadem her giz me-ber	461	Ƙoma kötü yanına_ayaƙ ey peser
	V'er-bini hem me-pors ez-vey ĥaber		Ger görürseñ isteme ⁴⁹⁶ andan ĥaber
	Tā tevānî ƙār-ı ebleh rā me-sāz	462	Ƙādir iseñ etme ebleh ƙārını
	Ƙār fermāyiş velî kemter nevāz		İş buyur aña ki az oĥşa anı ⁴⁹⁷
	Ez-du kes perĥiz kon ey ĥüş-yār	463	İki kimden ⁴⁹⁸ ki şaƙın ey ĥüş-yār
	Tā ne-bini nikbetî ez-rüz-gār		Tā irişdürmeye nikbet rüz-gār
[46a]	Evvel ez-duşmen ki ū estîze-rüst	464	Evvel o ⁴⁹⁹ düşmen ki ola ol 'inād
	V'angeĥî ez-şoĥbet-i nādān-düst		Yār-ı cāhil şoĥbetidür dūr bād

⁴⁹⁰ gizlü ƙin şaƙlama var: gizlüde ƙine me-dār A.

⁴⁹¹ İ'timād etme şaƙın 'ameliñe: Tekye etme ey h̄āce kirdārına A.

⁴⁹² Gönli: Ƙalbiñi M.

⁴⁹³ Eyüsidür: ? A.

⁴⁹⁴ Dost tutarlar anı k'ola eyü ĥuy: Dost dār anı kim ola niƙ ĥü A.

⁴⁹⁵ Git: Var A.

⁴⁹⁶ isteme: - A.

⁴⁹⁷ İş buyur aña ki az oĥşa anı: İş buyurur bitürme iş varını A.

⁴⁹⁸ kimden: kesden A.

⁴⁹⁹ Evvel o: Evvelā A.

	H'ış rā ez-nezd-i duşmen dūr dār	465	Kendüñi dūşmān yanından bu'd ⁵⁰⁰ tut
	Yār-ı nādān rāz-ı hod mehcūr dār		Yār-ı cāhilden seni mehcūr tut
	Ey peser kem gūy bā-merdum	466	Ey oğul halkıla az söyle dūrüşť
	doroşt		Ger iderseñ döndürürler saña pūşt
	V'er be-gūyĩ ez-tu gerdānend		
	poşt		
	Bihterĩn-i halk mĩ-dānĩ ki-rāst	467	Kimdedür ⁵⁰¹ huyıñ yegi ⁵⁰² bildüñ mi hep
	Ān ki insāf dād insāfeş ne-h'āst		Etdi ihsān etmedi ihsān talep
	Çun hādĩş-i hūb gūyĩ bā-faķır	468	Çün diyesin hub kelāmı bā-faķır
	Beh boved z'āneş ki pūşānĩ hārĩr		Yeg durur geydürmeden aña hārĩr
	Hışm horden pĩşe-i her server-est	469	Hışm yimek sıfat-ı server durur
	Telh bāşed ez-şiker şirĩnter-est		Acı olur nefsinde tatlu reķ durur ⁵⁰³
[70b]	Her ki bā-merdum ne-sāzed der-	470	Tutmiya halk ile dirlik ⁵⁰⁴ der-cihān
	cihān		Dirligi acı tutar ol bĩ-gümān
	Zindegānĩ telh dāred bĩ-gümān		
[46b]	Ān ki şūh-est u ne-dāred şerm nĩz	471	Kim ki olmadı utanmaķ aña nĩz ⁵⁰⁵
	Dān ki nā-pāk-zāde-est ũ ey 'aziz		Bil hārām-zādedür ol kes ey 'aziz
	Ez-melāmet tā be-mānĩ der-	472	Başa ķakmadan ⁵⁰⁶ ķalasin der-amān
	emān		Dā'imā sen ol celĩs-i sālĩhān
	Bāş dā'im hem-nişĩn-i sālĩhān		
	Çend haslet āvered h'ārĩ be-rūy	473	Niçe haslet getirür horluķ yüze
	Bā tu gūyem ger hemĩ-gūyĩ be-gūy		Diyeyim ķulaķ tutarsañ bu söze
	Evvel ān bāşed ki mānend-i	474	Evvelā oldur ki nażĩri ⁵⁰⁷ meges
	meģes		Ola da'vetsiz yere mihmān kes
	Merd-i nā-h'ānde şeved		
	mihmān-ı kes		
	Her ki mihmān-ı kesĩ nā-h'ānde	475	Ol ki da'vetsiz yere mihmān olur
	şod		

⁵⁰⁰ dūşmān yanından bu'd: dūşmen yanında dūr A.

⁵⁰¹ Kimdedür: Kimde mi M.

⁵⁰² yegi: - A.

⁵⁰³ Acı olur nefsinde tatlu reķ durur: Telh olur nefsinde şirĩn-ter durur A.

⁵⁰⁴ dirlik: düzen A.

⁵⁰⁵ Kim ki olmadı utanmaķ aña nĩz: Ol küstāhı oldı etmez şerm nĩz A.

⁵⁰⁶ Başa ķakmadan: Lev m ũ ? A.

⁵⁰⁷ nażĩri: manendi A.

	Nezd-i merdum h̄ār u zār u rānde şod		Merd ⁵⁰⁸ yanında h̄ār olur hem sürülür
	Dıġerān bāşed ki nādānı reved	476	Biri dāhı ol ki ⁵⁰⁹ bir cāhil gider
[47a]	Ked-ġudā-yı hāne-i merdı şeved		Birinūn ⁵¹⁰ evine vekıllık ⁵¹¹ ider
	Kār kerden ber-ġadıŝ-i an du merd	477	Kār itmek anlaruñ söziyle bil
	Ez-pey-i cehlend dā'im der- neberd		Cehl içün cenk içre oldu ol ⁵¹²
[71a]	Her ki be'n-şined zı-ber-dest-i şudūr	478	Kim oturursa ki ⁵¹³ meclisde şudūr
	Ger resed h̄ārı be-rūyeş nıst dūr		Ger iriŝe h̄ārılık olmaz o dūr
	Nıst cem'ı rā çu ber-ķavl-i tu gūş	479	Çünki bir ķavm saña ķulaķ tutmıya ⁵¹⁴
	Şad sohen ger bāşedet yek rā me- gūş		Yüz söziñ varise birin dime ha
	Ĥācet-i ġod rā me-h̄āh ez- duşmenān	480	Ĥācetiñi isteme ez-duşmenān
	Z'ın beter h̄ārı ne-bāşed der- cihān		Ĥorluķ olmaz bundan artuķ der-cihān
	Ez-furū-māye murād-ı ġod me- cūy	481	Sen erāzilden murād isteme var
	Tā ne-y-āyed mer tu rā h̄ārı be- rūy		Ĥorluķdan gelmiye yüze ġubār
	Bā-zen u kūdek me-kon bāzı helā	482	'Avrat u oġlanla oynama helā
	Tā ne-gerdı h̄ār u zār u muhtelā		Olmıyasın h̄ār u zār-ı muhtelā ⁵¹⁵
	Der-cihān şıŝ çiz mi-āyed be-kār	483	Altı nesne işe yarar eyle kār
[47b]	Evvelā bārı ta'ām-ı ġoş-guvār		Evvelā bir kez ta'ām-ı ġoş-guvār
	Ĥoş boved yār-i muvāfiķ der- cihān	484	Eyü ⁵¹⁶ _olur dost-ı muvāfiķ der-cihān
	Bāz maġdümü ki bāşed miġribān		Giri bir maġdüm ki ola miġribān
	Her sohen k'ān rāst ġüyü vu durust	485	Her söziñ ⁵¹⁸ ki ġaķķ ola toġrı ola

⁵⁰⁸ Merd: Halk A.

⁵⁰⁹ ol ki: ola A.

⁵¹⁰ Birinūn: Bir kes A.

⁵¹¹ A nüshasında mısra da istinsah hatası vardır. "vekillik" kelimesi yanlış yazılmıştır.

⁵¹² M nüshasında mısranın tercümesi yoktur.

⁵¹³ oturursa ki: oturur ise A.

⁵¹⁴ ķavm saña ķulaķ tutmıya: ferd ki saña ġuş olmiya A.

⁵¹⁵ A nüshasında mısranın tercümesi yoktur.

⁵¹⁶ Eyü: Ĥoş A.

⁵¹⁸ söziñ: sühan A.

Beh zı-dunyā z'ān ki der-vey nef'- i tust ⁵¹⁷		Dünyādan ol yeg durur zırā saña ⁵¹⁹
An-çe erzān-est 'ālem der-behāş 'Aql-ı kāmīl dān u dīl rā şād bāş	486	Ol ki ucuzdur bahāsında cihān 'Aql-ı kāmildür var ol şādumān ⁵²⁰
Duşmen-i Hāķ rā ne-bāyed dāşt düst Bāz-geşt-i cumle çun āher be-d-üst	487	Sen tutunma düşmen-i Hāķķ'ı ki dost ⁵²¹ Cümlenüñ merce'i oldı çün aña
'Ayb-ı kes bā-ū ne-mı-bāyed nemūd Z'ān ki ne'b-ved hiç lehmi bı- ğadūd	488	Kimseye gösterme 'ayb[in] ey vücūd Zırā olmaz hiç bir et bı-ğadūd
Ez-Ĥudā h'āh an-çe h'āhı ey peser [48a] Nıst der-dest-i hālāyık nef' u zarr	489	İste matlūbuñ Ĥudā'dan ey peser Zırā halkuñ yoķ elinde nef' u zarr
Bendegān rā nıst nāsır cüz İlāh Yārı ez-Ĥāķ h'āh u ez-ğayreş me-h'āh	490	Ķullarınıñ ⁵²² nāsiridür ol İlāh Ĥāķ'dan iste naşr ğayrıdan me-h'āh
An ki ez-ķahr-ı Ĥudā tersed beşı Bı-gumān tersend ez-vey her keşı	491	Kim ki ķorķar ķahr-ı ⁵²³ Ĥāķ'dan ey revān Cümle halk ķorķarlar andan bı-gümān
Ez-bedı goften zebān rā her ki best Kerd şeytān-ı la'ın rā zır-i dest	492	Kötü sözlerden ⁵²⁴ lisānın kim ki best Etdi şeytān-ı la'ını zır-i dest
Kes ne-yābed penc çız ez-penc kes Yād ğır ez-nāsıh-ı hod in nefes	493	Bulımazsın beş şeyi ez-penc kes Nāsıhūñden dıñle imdi bu nefes
Nıst evvel düştı ender-mülük In sohen bāver kon ez-ehl-i sülük	494	Evvelā dostluķ bulunmaz der-mülük İ'tikād it bunı ez-ehl-i sülük
Sufleı rā bā-muruvvet ne'n-gerı Hiç bed-hūyı ne-yābed mehterı	495	Süfliye baķma mürüvvetle şaķın Kötü huylu olmaz ulu ⁵²⁵ bil yaķın

⁵¹⁷ nef'-i tust: nef' nıst A.

⁵¹⁹ Dünyādan ol yeg durur zırā saña: Dünyādan yegdür izā nef' i saña A.

⁵²⁰ M nüshasında mısranın tercümesi yoktur. Beyitte vezin aksamaktadır.

⁵²¹ Sen tutunma düşmen-i Hāķķ'ı ki dost: Düşmenı-yı Hāķ tutunma dost hay A. Beyitte kafiyeyi sağlayan revı harfı yoktur.

⁵²² Ķullarınıñ: Bendesiniñ A.

⁵²³ ķahr-ı: - A.

⁵²⁴ Kötü sözlerden: Yaramaz sözden A.

⁵²⁵ Kötü huylu olmaz ulu: Bulımaz bed-hū ululuķ A.

[72a]	Her ki ber-māl-i kesān dāred	496	Kim ki ğayruñ mālına eyler ĥased
[48b]	ĥased Büy-i rahmet ber-dimāgeş key resed		Aña rahmet ĳokusu ĳaçan resed
	An ki kezzāb-est mi-ġüyed duruĝ	497	Ol ki kezzāb oldu hem söyler duruĝ
	Nıst ū rā der-vefādārî furuĝ		Pes vefādārılıĳdan aña yoĳ ⁵²⁶ fūrūĝ
	Her ki rā se kār ⁵²⁷ ‘ādet bāşedeş	498	Kim ki üç ĥaslet aña ‘ādet olur
	Der-cihān baht u sa‘ādet bāşedeş		Aña ‘ālemde sa‘ādet baht olur
	Tā tevāned ĥayr-ı bî-minnet koned	499	Ĳādir ise ĥayr-ı bî-minnet ider
	Ĥış rā mustevceb-i rahmet koned		Kendüyi müstevceb-i rahmet ider
	Her ki rā bîñî be-rāh-ı nā-şavāb	500	Kimi ki ⁵²⁸ işler göresin nā-şavāb
	Ser-be-rāheş ār tā yābj şevāb		Anı yola çek bulasın tā şevāb
	Zahmet-i hod rā zı-merdum dūr dār	501	Zahmetiñi cümle ĥalĳdan dūr dār
	Bār-ı ĥod ber-kes me-y-efken zinhār		Kimseye yükletme yükiñ zinhār
	Ger hemî-ĥāñî ki bāşî rest-gār	502	Ger dilerseñ ki olasın rest-gār
	Ruh me-gerdān ey-berāder ez-se kār		Yüz çevirme üç fi‘ilden ⁵²⁹ zinhār
[49a]	Evvelā dîden boved ĥukm-i ĳazāş	503	Evvelā görmek durur ĥukm-i ĳazāş
	Ba‘d-ez-an costen be-cān u dil rıżāş		Şoñra istemek dil ü cānla rıżāş
	Ĳıst seyyūm dūr bûden ez-cefā	504	Şālisinci ĥalĳa etmemek cefā
	Her ki ĳn dāred boved ehl-i şafā		Kim bunı tutar olur ehl-i şafā
[72b]	Her ki dāred dāniş u ‘aĳl u temiz	505	Her kimüñ var ‘ilm [ü] hem ‘aĳl u temiz
	Cüz be-rāh-ı Ĥaĳ ne-baĥşed ĥiç çîz		Ĥaĳ yolunda[n] ĳayra virmez ĥiç çîz
	Şadĳaĳ k’ālûde gereded bā-riyā	506	Şadĳa ki ĳarışmış olur ⁵³⁰ bā-riyā
	Key boved ān çîz mākĳbül-i Ĥudā		Ĳaçan ol şey’ ola mākĳbül-i Ĥudā
	Ger ‘amel ĥālîs ne-gerded hem-çu zer	507	Ger ‘amel olmaya ĥālîs hemçu zer

⁵²⁶ aña yoĳ: yoĳ aña A.

⁵²⁷ se kār: kār-ı se A.

⁵²⁸ Kimi ki: Her kimi A.

⁵²⁹ fi‘ilden: ĥısālden A.

⁵³⁰ ĳarışmış olur: ālûde ola A.

	<p> 508 Tā tevānger bāşî ender-rüz-gār Nefs rā ez-ārizūhā dūr dār 509 Çār çiz est ez-kerāmethā-yı Hāḡ Yād dāreş çun zı-men giriş sebaḡ 510 Evvelā şidḡ-ı zebānet der-sohen [49b] Ba‘d-ez-ān hıfz-ı emānet fehmi kon 511 Pes sehāvet hest ez-fazl-i İlāh Fazl-i Hāḡ dān ger naḡar dārī nigāh 512 Tā tevānī dūr bāş ez-sūd-h‘ār Ān ki hest ez-duşmenān-ı Kird- gār 513 Her ki rā Hāḡ dāde bāşed in cihān Bāşed an kes mu‘min-i perhizkār 514 Piş-i merdum her ki rāzet kerd fāş [73a] Hem-dem-i an ebleh-i bātıl me- bāş 515 Her ki bāşed māni‘-i ‘oşr u zekāt An ki gāfil-vār bo‘g-zāred şalāt 516 Ber-hāzer bāş ez-çenān kes zinhār Tā ne-bāşī der-cihān bisyār zār 517 Der-gozer ez-çār haşlet zinhār Tā ne-sūzed mer tu rā bisyār nār </p>	<p> 531 Kālīb aḡçe eylemez şarrāf naḡar Tā olasin sen gānī-i rüz-gār Nefsiñi sen ārzusından⁵³² dūr dār Hāḡ kerāmeti durur dōrt nesne baḡ Hātiriñda tut anı çun al sebaḡ⁵³³ Evvelā gerçek lisāndur der-keleām Şoñra hıfz it⁵³⁴ emānet ey hümām Şoñra oldı hem sehā fazl-i İlāh Fazl-i Hāḡ[kı] bil tutar iseñ nigāh Qādir iseñ bu‘d⁵³⁵ ol ez-sūd-h‘ār Zırā anlardur ‘adū-yi Kird-gār Kime ki bu derdi vire Kird-gār Ol kim⁵³⁶ oldı mü‘min-i perhiz-gār Kim ki haḡḡ yanında sırruñ⁵³⁷ ide fāş Şaḡın ol ebleh ile⁵³⁸ hem-dem me-bāş Kim ki olur māni‘-i ‘oşr ü zekāt Dāhı ol ki ḡıla⁵³⁹ gāfletle şalāt Öyle kimden⁵⁴⁰ ol hāzerle zinhār Tā ki kārūñ olmaya ‘ālemde zār Dōrd⁵⁴¹ haşletden giçegör zinhār Tā ki yaḡmaya seni bisyār nār </p>
--	---	--

⁵³¹ Kālīb aḡçe eylemez şarrāf naḡar: Şim-i ḡalbe eylemez nāḡid naḡar A.

⁵³² Nefsiñi sen ārzusından: Ārizūdan nefsiñi var A.

⁵³³ Hātiriñda tut anı çun al sebaḡ: Yād tut anı çun alasin sebaḡ A.

⁵³⁴ Şoñra hıfz it: Ba‘dehu hıfz-ı A.

⁵³⁵ bu‘d: dūr A.

⁵³⁶ Kim: kes A.

⁵³⁷ sırruñ: rāziñ A.

⁵³⁸ ile: - A.

⁵³⁹ ḡıla: - A.

⁵⁴⁰ kimden: kesden A.

⁵⁴¹ Dōrd: Çār A.

[50a]	Lezzet-i ‘omret eger bāyed be- dehr Bāş dā’im ber-ḥāzer ez-ḥışm u ḳahr	518	Lezzet-i ‘ömriñ gerek ise eger Ḥışm [u] ḳahrından Ḥudā’nuñ ḳıl ḥāzer
	Çun ne-gerded ḥalk bā-hulḳ-ı tu rāst Ger be-ḥüy-i merdumān sāzı revāst	519	Ḥalk itmezse ḥuyıña iḳtidā Ḥalka ger sen uyasın olur revā
	Ey berāder tek ye ber-devlet me- kon Yād dār ez-nāsıh-i ḥod ın sohen	520	Ey birāder devlete tayanma ha Nāsıhünden diñle bu kāfı ⁵⁴² saña
	Sūd ne-koned ger gorızi ez-ḳazā Her-çe mi-āyed be-dān mi-de rızā	521	Ger ḳaçarsañ fayda ⁵⁴³ virmez ez-ḳazā Her ne gelürse aña vir gel rızā
	Z’an-çe ḥāsıl nişt dil-horsend dār Güş-i dil rā cānib-i ın pend dār	522	Ḳıl ḳanā’at ol ki ḥāsıl olmiya Diñle nuşh ⁵⁴⁴ tut ḳulaḳ benden yaña
	Her ki bā-ū düstān yek dil boved Cumle maḳşūd-ı dileş ḥāsıl boved	523	Kim ki o dostlar ile yek dil olur Cümle maḳşūd-ı dili ḥāsıl olur
[73b]	Der-cihān dāñi ki gereded mu’teber	524	Ey aḥi bildüñ mi kimdür mu’teber Ol ki olmaya aña ḥavf-i ḥatar
[50b]	An ki ū rā bāk ne’b-ved ez-ḥatar		
	Kim koned bā-kes vefā ın rüz-gār Cevr dāreş nişteş bā-mihr kār	525	Kimseye itmez vefā bu rüz-gār Cevr ider itmez muḥabbet ile kār
	An ki bā tu rüz-ı ğam mi-best kār Rüz-i şādı hem me-ber piş zinhār	526	Ğam günü ⁵⁴⁵ bir kes saña ⁵⁴⁶ bağlarsa kār Şorma anı şād gün sen ⁵⁴⁷ zinhār
	Rüz-i ni’met ger tu perdāzi be-kes Rüz-i miḥnet bāşedet feryād-res	527	Ni’met-i gün ger düzülürseñ be-kes Ğam günü olur saña feryād-res
	Çun be-yābı devlet[i] ez- Muste’ān	528	Çün saña devlet vire ol Müste’ān Geçme ol devletde sen ⁵⁴⁸ ez-düstān

⁵⁴² kāfı: pendi A.

⁵⁴³ fayda: nef’ A.

⁵⁴⁴ Nuşh: pendüm A.

⁵⁴⁵ Ğam günü: Rüz-i ğam A.

⁵⁴⁶ saña: - A.

⁵⁴⁷ şād gün sen: rüzü şādı A.

⁵⁴⁸ sen: - A.

	Ender-ân devlet me-ber ez- düstân		
	Mer tu rā ān-kes [ki] ū der-ġam boved	529	Kim ki senüñçün eger der-ġam olur Çün ire şādî yine hem-dem olur
	Çun resed şādî hemān hem-dem boved		
[51a]	Ma‘rifet hāsıl kon ey cān-ı peder Tā be-yābî ez-Ĥudā-yı hod haber	530	Ma‘rifet hāsıl it ey rūh-i peder Tā bulasıñ kendü Tañrı’ndan haber
	Her ki ‘ārif şod Ĥudā-yı h’iş rā	531	Kim ki Tañrı zātına ‘ārif olur
[75a]	Der-fenā bined beķā-yı h’iş rā		Ol beķāsımı fenā içre bulur
	Her ki ū ‘ārif ne-şod ū zinde nişt Ķurb-ı Ĥaķ rā lāyık u erzende nişt	532	Kim ki ‘ārif olmadı diri ⁵⁴⁹ degül Ķurb-ı Ĥaķķ’a hiç erzende degül ⁵⁵⁰
	Her ki ū rā ma‘rifet hāsıl ne-şod Hiç bā-maķşūd-i hod vāsıl ne-şod	533	Ma‘rifet kime ki hāsıl olmadı Hiç maķşūdına vāsıl olmadı ⁵⁵¹
	Nefs-i hod rā çun şınāşî bā-hevā Ĥaķ Te‘ālā rā be-dāñî bā-‘atā	534	Kendi nefsiñ fehm iderseñ bā-hevā ⁵⁵² Ĥaķ bilüriseñ ider saña ‘atā ⁵⁵³
	Her ki ū rā ma‘rifet baħşed Ĥudāy Ġayr-ı Ĥaķ rā der-dil-i ū nişt cāy	535	Her kime ki ma‘rifet virdi Ĥudā ⁵⁵⁴ Olmadı ķalb içre Ĥaķ’dan ġayr[ı] cā
	Nezd-i ‘ārif nişt dünyā rā ĥatar Belki ber-hod nişteş her giz nażar	536	Dünyāya ‘ārif yanında yok ĥatar Belki kendi zātına itmez nażar
[51b]	Ma‘rifet fāñî şoden der-vey boved Her ki fāñî nişt ‘ārif key boved	537	Ma‘rifet fāñî olan kimse bulur ⁵⁵⁵ Fāñî olmıyan kaçan ‘ārif olur
	‘Ārif ez-dunyā vu ‘uķbā fāriġ-est Z’an-çe bāşed ġayr-ı Mevlā fāriġ-est	538	Cümle şeyden fāriġ oldı ‘ārifān ⁵⁵⁶ Tañrı’dan ġayrıyı bilmez ey revān
	Himmet-i ‘ārif liķa-yı Ĥaķ boved	539	‘Ārifüñ kaçdı liķa-yı ⁵⁵⁷ Ĥaķ durur

⁵⁴⁹ diri: zinde A.

⁵⁵⁰ Ķurb-ı Ĥaķķ’a hiç erzende degül: - M.

⁵⁵¹ Hiç maķşūdına vāsıl olmadı: - A.

⁵⁵² Kendi nefsiñ fehm iderseñ bā-hevā: Çün idesin Ĥaķķ’a sen mihr ū hevā A.

⁵⁵³ Ĥaķ bilüriseñ ider saña ‘atā: Ĥaķ Te‘ālā eyledi saña ‘atā A.

⁵⁵⁴ Her kime ki ma‘rifet virdi Ĥudā: - A.

⁵⁵⁵ Ma‘rifet fāñî olan kimse bulur: - A.

⁵⁵⁶ Cümle şeyden fāriġ oldı ‘ārifān: Mevlā’dan ġayrı cümle şeyden fāriġ ‘ārifān A.

⁵⁵⁷ liķa-yı: - A.

	Z'an ki der-ħod fāñi-yi mutlağ boved		Ziṛā kendü fāñi-yi mutlağ durur
	Bā-çe māned in cihān gūyem cevāb An ki bined ādemî çizî be-ħ'āb	540	Neye beñzer bu cihān diyem cevāb Ol ki bir [Ā]dem görür bir şey' be-ħ'āb
	Çun şevd bîdār ez-ħ'āb ey 'azîz Ĥāsıl-ı ĥ'ābeş ne-bāşed hiç çiz	541	Çün uyana uykusından ey 'azîz Ĥāsıl olmaz aña düşden hiç çiz
[74b]	Hem-çenîn çun zindeî oftād u mord Hiç çizî ez-cihān bā-ħod ne-bord	542	Buncılayındur ki düşdi_öldi diri Kendü ile gitmedi _eylükden biri
	Her ki rā bûd-est kirdār-ı nikû Der-reh-i 'uğbā boved hem-rāh-ı ũ	543	Her kimün ki 'amel[i] ⁵⁵⁸ lillāh olur Rāh-ı 'uğbāda aña yoldaş ⁵⁵⁹ olur
[52a]	In cihān rā çun zenî dān hūb-rūy Ĥ'ışten ārāyed ender-piş-i şūy	544	Bu cihān 'avrat gibi hūb yüz ⁵⁶⁰ durur Zevcine kendin bezemek hū ⁵⁶¹ durur
	Merd rā mî-pervered ender-kenār Mekr u şive mî-nemāyed bî-şumār	545	Dā'imā besler anı ki der-kenār Ĥîle fed'a ⁵⁶² gösterür ol bî-şumār
	Bî-gumān sāzed helākeş nāgehān Çun be-yābed hofte şūyeş ān zemān	546	Şüphesüz ⁵⁶³ eyler helāk ol nāgehān Çün uyumış bula erin ol zamān
	Ber-tu bādā ey 'azîz-i pür-hüner K'ez-çenîn mekkāre bāşî ber-ħāzer	547	Lāzım olsun üstüne ey pür-hüner Böyle bir ĥîleceden ⁵⁶⁴ ol ber-ħāzer
	Der-vera' sâbit-ķadem bāş ey peser Ger hemî-ħ'āhî ki gerdî mu'teber	548	Ol vera' içinde sâbit ey peser Ger dilerseñ sen ⁵⁶⁵ olasıñ mu'teber
	Hāne-i dîñ gerded ābād ez-vera' Lîk mî-gîred ĥarābî ez-tama'	549	Dîñ evin ma'mūr ider dā'im vera' Dîñ evin eyler ĥarāb dā'im tama'

⁵⁵⁸ 'amel: 'a'māl ki A.

⁵⁵⁹ yoldaş: hemrāh A.

⁵⁶⁰ Yüz: rû A.

⁵⁶¹ hū: hūy A.

⁵⁶² Ĥîle fed'a: Mekr ü şive A.

⁵⁶³ Şüphesüz: Bî-gümān A.

⁵⁶⁴ ĥîleceden: mekkāreden A.

⁵⁶⁵ sen: - A.

[75a]	Her ki ez-‘ilm u vera‘ gired sebağ Dür bāyed būdeneş ez-ğayr-ı Ĥağ	550	Kim ki tağvā vü ‘ilm ⁵⁶⁶ tutar sebağ Aña bu‘d ⁵⁶⁷ olmağ gerek ez-ğayr-ı Ĥağ
	Ters-kārî ez-vera‘ peydā şevēd Her ki bāşēd bî-vera‘ rusvā şevēd	551	Ĥaşyet-i Ĥağ zühdile peydā olur Kim ki vera‘ olmaya rüsvāy olur ⁵⁶⁸
	Bā-vera‘ her kes ki ū hod rā be- dāşt Conbeş u ārāmeş ez-behr-i Ĥudāst	552	Zühdile kim ki tutar ⁵⁶⁹ kendin şehā Cümle kārı ol kesūñ lillāh ola
[52b]	Ān ki ez-Ĥağ düstî dāred tama‘ Der-muĥabbet kāzibeş dān bî- vera‘	553	Ol ki Ĥağ’dan dostluğ tutar tama‘ Anı dostluğdan yalan bil bî-vera‘
	Çişt tağvā terk-i şubhāt u ĥarām Ez-libās u ez-şerāb u ez-ta‘ām	554	Tağvā terk itmek durur şubh ü harām Hem libāsdan hem şarābdan ⁵⁷⁰ hem ta‘ām
	Her çe efvūn-est eger bāşēd ĥilāl Nezd-i erbāb-ı vera‘ bāşēd vebāl	555	Ol ki zā’iddür eger olsa ĥilāl Oldı yanında vera‘iñ ol vebāl
	Çun vera‘ şod yār bā-‘ilm u ‘amel Ĥusn-i ihlāsēt be-y-āyed bî-ĥalel	556	Çün vera‘ yār ola bā-‘ilm u ‘amel Ĥüsni-ihlāsūñ gerekdür bî-ĥalel
	Nāgehān ey bende ger kerdî gunāh Tevbe kon der-ĥāl u ‘özri-ñ be- ĥāh	557	Çün idersen ⁵⁷¹ bir günāhı nāgehān Tevbe it ‘afvın ⁵⁷² dile sen ey revān
	Çun gunāh-ı nağd āyed der- vucūd Tevbe-i nesye ne-dāred ĥiç sūd	558	Çün gele ‘isyān nağdı der-vucūd Tevbe-yi te’ĥir ⁵⁷³ itmez ĥiç sūd
	Ger ⁵⁷⁴ inābet kāhilî kerdēn ĥatāst Ber-umîd-i zindeğî k’ān bî-vefāst	559	Tevbe etmekde tekāsüldür ĥatā Çünki yoğ bu dirlige ĥiç vefā ⁵⁷⁵

⁵⁶⁶ tağvā vü ‘ilm: ‘ilm ü zühdden A.

⁵⁶⁷ bu‘d: dür A.

⁵⁶⁸ ola M. A nüshasında mısranın tercümesi yoktur. Rediflerin aynı olması gereğinden yola çıkılarak düzeltilmiştir.

⁵⁶⁹ tutar: bezer A.

⁵⁷⁰ Hem libāsdan hem şarābdan: Hem libāsı hem şarābı A.

⁵⁷¹ idersen: idesin A.

⁵⁷² it ‘afvın: kııl ‘özrin A.

⁵⁷³ A nüshasında okunamadı.

⁵⁷⁴ Ger: Der A.

⁵⁷⁵ vefā: - A. Mısrada vezin problemi vardır.

	Tā tevānî ey peser hıdmet gozîn	560	Qādir iseñ hıżmet eyle ey peser
	Tā reved esb-i murādet zîr-i zîn ⁵⁷⁶		Tā murād atı qabûl ide eyer
[53a]	Bendej çun hıdmet-i merdān koned Hıdmet-i ū gunbed-i gerdān koned	561	Çünki bir kul hıżmet-i merdān ider Aña hıżmet günbed-i gerdān ider
	Behr-i hıdmet her ki ber-bended miyān Bāşed ez-āfāt-ı dünyā der-emān	562	Hıżmet için kim ki ⁵⁷⁷ bağlarsa miyān Oldı dünyā ⁵⁷⁸ āfetinden der-amān
[75b]	Her ki piş-i muqbilān hıdmet koned İzedeş bā-devlet u hürmet koned	563	Kim ki iqbāl ehline hıżmet ider Hâq [Te‘ālā] aña çoq hürmet ider
	Hādımān rā hest der-cennet me‘āb Rūz-ı maşşer bî-hesāb u bî-‘iķāb	564	Hıżmet ehline olur cennet me‘āb Güni maşşer gider aña bî-hesāb
	Hādımān bāşend ihvān rā şefî‘ Cāy-i işān der-cihān bāşed refî‘	565	Hādımān olurlar ihvāna şefî‘ Hem cihānda yerleri olur refî‘
	Gerçi hādım ‘āsîj vu mufsid boved Bihter ez-şad ‘ābid-i mumsik boved	566	Ne kadar hādım olur ehl-i fesād ⁵⁷⁹ Ol yüz ‘ābiddin eyü olur ⁵⁸⁰ āzād
	Mî-dehed her hādımî rā Muste‘ān Ecr [u] mozd-ı sâ’imān u qā’imān	567	Hıżmet ehline virür ol Müste‘ān Ecrini sâ’imlerün hem qā’imān ⁵⁸¹
	Behr-i hıdmet her ki ber-bended kemer Ez-dıraht-ı ma‘rifet yābed şemer	568	Kim ki hıżmetden için bağlar kemer Ma‘rifet ağacdan ⁵⁸² ol bulur şemer
[53b]	Her ki hādım şod cināneş mî-dehend Hem şevāb-ı gāziyāneş mî-dehend	569	Kim ki hādım oldı Hâq virür cinān Hem aña virür şevāb-ı gāziyān ⁵⁸³
	Ey berāder dār mihmān rā ‘aziz	570	Ey birāder tut qonağünü ‘aziz

⁵⁷⁶ zîn: zemîn A.

⁵⁷⁷ Ki: - A.

⁵⁷⁸ dünyā: devrān A.

⁵⁷⁹ Ne kadar hādım olur ehl-i fesād: Gerçi olur hādım ehl-i fesād M.

⁵⁸⁰ eyü olur: eyüdüür ey A.

⁵⁸¹ Ecrini sâ’imlerün hem qā’imān: - A.

⁵⁸² ağacdan: şahından A.

⁵⁸³ Hem aña virür şevāb-ı gāziyān: - A.

	Tā be-yābî rahmet ez-Rahman tu niz		Tā Hūdā'nuñ rahmetini bulasın ⁵⁸⁴
	Mu'minî k'u dāşt mihmān rā nikū Hāḡ goşāyed bāb-ı rahmet rā ber-ū	571	Ḳonaḡın tuta 'aziz ehl-i ĵmān Aña fetḥ eyler Hūdā bāb-ı cinān
	Her ki bāşed tab' ez-mihmān melūl Ez-vey āzāred Hūdā vu hem Resūl	572	Kim ki misāfiriden olursa ⁵⁸⁵ melūl Andan incinūr Hūdā vū hem Resūl
	Bendeĵ k'u hiżmet-i mihmān koned H'iş rā şāyeste-i Rahman koned	573	Bir kişi ki hiżmet-i mihmān ider Kendini ol lāyık-ı Rahman ider
[76a]	Her ki mihmān rā be-rūy-i tāze dīd Ez-Hūdā eltāf-ı bĵ-endāze dīd	574	Tāze yüzle kim görür mihmānını Lāyık eyler lūtf-i Hāḡḡ'a cānını
	Ez-tekelluf dūr bāş ey miżbān Tā girānĵ ne'b-vedet ez-miḡmān	575	Gel tekellūf çekme sen ey miżbān Tā ki şıḡlet gelmiye ez-miḡmān
	Miḡmān hest ez-'atāhā-yı Kerim Her ki z'u pinhān şevved bāşed le'ĵm	576	Ḳonaḡ oldı saña a'tā ez-Kerim ⁵⁸⁶ Her ki yüz şaḡlaya ol oldı le'ĵm
[54a]	Hĵre ber-h'ān-ı keşĵ mihmān me- şo ⁵⁸⁷ Çun resed mihmān ez-u pinhān me-şo	577	Bir kese cebrĵce mihmān olma ha Miḡmān [ki] gele gizlü olma ha
	Her ki mihmānet şevved ez-hāśś u 'āmm Piş-i ū mĵ-bāyed āvorden ta'ām	578	Kim ki ḡonaḡ olsa ⁵⁸⁸ saña hāśś u 'āmm Aña ihzār eylemek gerek ta'ām
	Z'an-çe dārĵ endek u bĵş ey peser Bord bāyed piş-i derviş ey peser	579	Her ne bulunur az [u] çoḡ ⁵⁸⁹ ey oḡul Eylet anı piş-i derviş ey oḡul
	Nān be-de bā-cāyi'ān behr-i Hūdāy Tā dehendet der-beheşt-i 'Adn cāy	580	Vir sen etmek aclara ez-behr-i Hūdāy Tā vireler cennet-i ma'vāda cāy

⁵⁸⁴ Beyitte revî yoktur.

⁵⁸⁵ misāfiriden olursa: mihmāndan olur ise A.

⁵⁸⁶ Ḳonaḡ oldı saña a'tā ez-Kerim: Miḡmān oldı 'atā senden Kerim A.

⁵⁸⁷ me-şo: şevved A.

⁵⁸⁸ ḡonaḡ olsa: mihmān ola A.

⁵⁸⁹ az [u] çoḡ: kem ū bĵş A.

	Her ki şevbî ber-ten-i ‘ārî dehed	581	Kim ki bir çıplağ ⁵⁹⁰ tene kisvet vire
	Der-du ‘âlem İzedeş yârî dehed		İki ‘âlemde Hüdâ rahmet vire
	Ger ber-ārî hâcet-i muhtâc rā	582	Hâsıl eyle hâcet-i muhtâc sen
	Ber-ser ez-iqbâl yâbî tâc rā		Tâ bulasın başuñ üzre tâc sen
	Her ki rā bâşed be-devlet baht yâr	583	Her kimüñ devletle ola baht yâr
[76b]	Hayr verzed der-nihân u âşikâr		Hayra sa’y ider o gizlü vü ⁵⁹¹ _âşikâr
[54b]	Ey peser her giz me-hor nân-ı	584	Ey oğul şağın yime etmek ⁵⁹² bahîl
	bağîl		Az otur ‘ömriñde ber-h’ân-ı bağîl
	Kem neşin der-‘omr ber-h’ân-ı		
	bağîl		
	Nân-ı mumsik cumle renc-est u	585	Mümsiküñ hubzı olur zahmet ⁵⁹³ ‘enâ
	‘enâ		Etmegi olur sahinüñ hep devâ ⁵⁹⁴
	Mî-şevved nân-ı sağı cumle devâ		
	Tâ ne-h’ânendet be-h’ân-ı kes	586	Gitme da‘vetsüz ta‘âmına kesüñ
	me-rev		Necise gitdügi gibi ⁵⁹⁵ kerkesüñ
	V’ez-pey-i murdâr çun kerkes		
	me-rev		
	Çeşm-i niğî ez-hasîs-i dūn me-dâr	587	Çeşm-i ihsânı bahîlden ⁵⁹⁶ tutma var
	Sağf-ı vîrân rā tu ber-üstūn me-dâr		Direk üzre sağf-ı vîrânı me-dâr
	Ger konî hayrî tevân ez-hod me-	588	Hayr iderseñ anı senden görme ha
	bîn		Neye baksañ eyü ⁵⁹⁷ bağ bed bağma ha
	Her-çe bîñî niğ bîn u bed me-bîn		
	Se ‘alâmet dan ki der-ağmağ	589	Üç ‘alâmet ağmağa hâsıl olur
	boved		Zîkr-i Hâğ’dan evvelâ gâfil olur
	Evvelâ gâfil zı-yâd-ı Hâğ boved		
	Goften-i bisyâr ‘âdet bâşedeş	590	Kim ki ‘âdet eyleyüp çok söyledi
	Kâhilî ender-‘ibâdet bâşedeş		O ‘ibâdet içre keslân eyledi
	Ey peser çun ağmağ-ı câhil me-bâş	591	Yürü ağmağ gibi câhil olma ha
[55a]			Yâd-ı Hâğ’dan hiç gâfil olma ha ⁵⁹⁸

⁵⁹⁰ çıplağ: ‘ārî A.

⁵⁹¹ gizlü vü: nihân ü A.

⁵⁹² şağın yime etmek: yime şağın nân-ı A.

⁵⁹³ hubzı olur zahmet: nânı olur renc ü A.

⁵⁹⁴ Etmegi olur sahinüñ hep devâ: - A.

⁵⁹⁵ gibi: - A.

⁵⁹⁶ Bahîlden: hasîsden A.

⁵⁹⁷ eyü: yahşî A.

⁵⁹⁸ Yâd-ı Hâğ’dan hiç gâfil olma ha: Zîkr-i Hâğ’dan bir nefes gâfil olma ha M.

	Yek dem ez-yād-ı Ĥudā gāfil me- bāş			
	Her ki ū ez-yād-ı Ĥağ gāfil boved	592	Kim ki zıkr-ı Ĥağ'dan ol gāfil olur	
	Ez-ĥamāğat der-reh-ı bātıl boved		Ĥumğıla ol rāh-ı bātıl ⁵⁹⁹ olur	
[77a]	Hıç ez-fermān-ı Ĥağ gerden me- tāb	593	Emr-ı Ĥağ'dan hiç boyunu ⁶⁰⁰ bükme ha	
	Behr-ı vām āzāde rā dāmen me-tāb		Dutma istiğrāzıla etek ⁶⁰¹ şehā	
	Bātılı rā ey peser gerden me-neh	594	Ey oğul etme tezellül 'ağdini	
	Nağd-ı merdān rā be-her kŭden me-deh		Her ġabiye virme merdān nağdini	
	Der-ğaza-yı āsemānı dem me-zen	595	Var ġazā'ullāhdan dem urma ha	
	Her kesı rā piş bın u kem me-zen		Herkesi 'ālı ġör ū kem ġörme ha	
	Dest-ı ĥod rā sŭy-ı nā-mağrem me-dār	596	Cānib-ı nā-mağreme uzatma el	
	Cānib-ı māl-ı yetimān hem me- y-ār		Hem yetimŭn mālina eyletme ġel	
	Tā tevānı rāz bā-hem-dem me-ğŭy	597	Ğādir iseñ sırr yārāne dime	
	Ger tu bāşı nız bā-ğod hem me- ğŭy		Ger sen olursañ da saña hem dime	
	Tā şevı āzād u muğbil ey 'aziz	598	Tā olasin ehl-ı iğbāl ey 'aziz	
	Bı-tama' mı-bāş eger dārı temiz		Tama' itme ⁶⁰² ger tutar iseñ temiz	
[55b]				
	Hest fāsığ rā se ĥaslet der-nihād	599	Fāsığŭn üç ĥasleti vardır nihād	
	Bāşed evvel der-dileş ĥubb-ı fesād		Evvelā ġalbde ⁶⁰³ olur ĥubb-ı fesād	
	Ĥırfeteş āzorden-ı ĥalğ-ı Ĥudāst	600	Şan'atı dā'im sitemdür ey peser	
	Dŭr dāred ĥış rā ez-rāh-ı rāst		Ťoğrı yoldan kendini irāğ tutar	
	Hest žāhir se 'alāmet der-şaqı	601	Üç 'alāmet var žāhir der-şaqı	
	Mı-ğored dā'im ĥarām ez-ağmağı		Yer ĥarāmı her zamān ⁶⁰⁴ ez-ağmağı	
	Bı-tağaret bāşed u bı-ğāğ ĥız	602	Bı-tağaret oldu vŭ bı-vağt ĥız	

⁵⁹⁹ rāh-ı bātıl: der-reh-ı bātıl A.

⁶⁰⁰ boyunu: gerden A.

⁶⁰¹ etek: dāmen A.

⁶⁰² Tama' itme: Bı-tama' ol A.

⁶⁰³ ġalbde: dilde A.

⁶⁰⁴ her zamān: dā'imā A.

	Hem zı-ehl-i ‘ilm bâşed der- gorîz		Hem ‘ulûm ehlinden eyler ol gürîz
[77b]	Ey peser me’g-rîz ez-ehl-i ‘ulûm Tâ ne-sûzed mer-tu rā nār-i semûm	603	Ey oğul kaçma sen ez-ehl-i ‘ulûm Tâ ki yakmaya seni nār-i semûm
	Tâ tevānî hiç kes rā bed me-güy Pîş-i merdum hem zı-bâb-ı hod me-güy	604	Qâdir iseñ kimseye bed söyleme Halğa kendü bâbıñı bahş eyleme
	Bâ-tahâret bâş u pâkî pîşe kon Der-‘azâb-ı gür nîz endîşe kon	605	Ol tahâretle tahâret pîşe kııl Hem ‘azâb-ı kabr[i] bir endîşe kııl
	Se ‘alâmet žâhir âmed der-bahîl Bâ-tu güyem yâd gîreş ey-halîl	606	Üç ‘alâmet geldi žâhir der-bahîl Diyeyim saña anı tut ey halîl
[56a]	Evvelâ ez-sâ’ilân tersân boved V’ez-belâ-yı cû’ hem lertzân boved	607	Sâ’ilânda[n] evvelâ qorqar ⁶⁰⁵ olur Cû’ ⁶⁰⁶ havfindan ki o ditrer olur
	Çun resed der-reh be-h’îş u âşinâ Bo’g-žered çun bād güyed merhabâ	608	Çün gele rast aña h’îş ü âşinâ Yel gibi geçer dañı dir merhabâ
	Ne’b-ved ez-mâleş kesî rā fâ’ide Kem resed bâ-kes zı-h’âneş mâ’ide	609	Bir kese mālından olmaz fâ’ide Bir kese ir[i]mez ondan ⁶⁰⁷ mâ’ide
	Ĥâcet-i hod rā me-cüy ez-zişt- rüy An ki dâred hûb-rüy ez-vey be- cüy	610	Kötü yüzden eyleme ⁶⁰⁸ ĥâcet taleb Eyü yüzden ⁶⁰⁹ iste ĥâcet ey çeleb
	Mu’minî rā bā-tu çun oftād kâr Tâ tevānî ĥâcet-i ü rā ber-ār	611	Mü’minün çün bir işi düşse saña Qâdir iseñ ĥâcetini kııl revâ
	Ĥâcet-i hod rā cüz ez-sultân me- h’âh Çun be-h’âhî yâft ez-derbân me- h’âh	612	Ĥâcetiñi iste var sultândan Çün bulasın isteme derbândan
[78a]	Ez-vefât-ı duşmenân şâdî me-kon	613	Mevt-i duşmândan dili şâd eyleme

⁶⁰⁵ qorqar: tersân A.

⁶⁰⁶ Cû’: Açlıq A.

⁶⁰⁷ ondan: sofrasından A.

⁶⁰⁸ Kötü yüzden eyleme: Eyleme zişt-rüydan A.

⁶⁰⁹ Eyü yüzden: Hûb-rüydan A.

[56b]	Ez-keşî pîş-i keşî zârî me-kon		Kimseden bir kimseye dâd eyleme
	Bâ-kanâ‘at bâş dâ‘im ey peser	614	Ol kanâ‘at ile dâ‘im ey peser
	Gerçi hiç ez-fağr ne‘b-ved telh-ter		Gerçi olmaz hem fağırdan telh-ter
	Her seher ber-ñiz istiğfâr kon	615	Vağt-i seher kaçk ⁶¹⁰ istiğfâr kıł
	Fursatı eknün ki dârî kâr kon		Şimdi ger fırsat tutarsan kâr kıł ⁶¹¹
	Hem-neşin-i ħ’iş rā ğıybet me-kon	616	Kendü dostlarıñı ⁶¹² ğıybet eyleme
	Ğayr-ı şeytân ber-keşî la‘net me-kon		İblisün ğayrıya la‘net eyleme
	Çun şevved her rüz der-‘âlem cedîd	617	Çün ola her gün ki ‘âlemde cedîd
	Ez-gunâhân tevbe mî-bâyed gozîd		Saña ‘işyândan gerek tevbe güzîd
	Her ki rā tersî ne-bâşed ez-Ħudâ	618	Her kimün olmazsa ħavfi ez-Ħudâ
	Ħağ be-tersâned zı-her çizî u rā		Ħorğudur Ħağğ anı her şeyden şehâ
	Tâ tevânî ħâcet-i miskîn ber-âr	619	Ħâcet-i miskîn ħâsıl eyle var
	Tâ ber-âred ħâcetet rā Kird-gâr		Tâ vire senün murâduñ Kird-gâr
	Hest mâlet cumle der-kef ‘âriyet	620	‘Âriyettür her ne ki elünde var
[57a]	Ger be-mâned ez-tu bâşed zâriyet		Ger çala soñraya senden ola zâr
	‘Âriyet rā bâz mî-bâyed sıpor	621	Eyle teslîm ‘âriyeti issine
	Hiç kes dîdî ki zer bâ-ħod be-bord		Hiç gördün mi mâlin ilte sene
[78b]	Ħâsıl ez-dunyâ çe bâşed ey emîn	622	Ħâsıluñ nedir cihândan ey emîn
	Nuh gezi kurbâs u du se gez zemîn		Nüh zirâ‘ bez bir iki arşun zemîn
	Her çe dâdî der-reh-i Ħağğ ân-ı tust	623	Ħağğ yolına virdüğün mâlin durur
	An-çe mând ez-tu belâ-yı cân-ı tust		Soñraya çalan ğam-ı cânun durur
	Her ki bâ-endek zı-Ħağğ râzî şevved	624	Kim ki Ħağğ‘dan az şeye râzî olur
	Ħâceti ü rā Ħudâ kâzî şevved		Ħâcetini Ħağğ anun kâzî olur

⁶¹⁰ Vağt-i seher kaçk: Her seher kaçk ve A.

⁶¹¹ A nüshasında mısranın çevirisi yoktur.

⁶¹² dostlarıñı: yârâñıñı A.

	Hest dunyā ber-miṣāl-i çifej	625	Dünyānuñ miṣāli bir ⁶¹³ çife durur
	Bo'g-zer ez-vey ger tu hod merdānej		Geçdi andan kim ki ol merdānedür
	Her ki sāzed ber-ser-i pol hānej	626	Köpri başına yapan kes hānej
	Nişt 'ākil ū boved dīvānej		'Ākil olmaz [o] olur dīvānej
[57b]	Ez-Ĥudā ne'b-ved revā costen ġinā	627	İstemek olmaz revā Ĥaḫ'dan ġinā
	Hest mu'min rā ġinā renc u 'enā		Mu'mine oldu ġinā renc u 'enā
	Faḫr u dervīşī şifā-yı mu'min-est	628	Faḫr u yohsulluḫ şifādur ⁶¹⁴ mu'mine
	Z'ān ki ender-vey şafā-yı mu'min-est		Zīrā faḫīrlīk ⁶¹⁵ şafādur mu'mine
	Māl u evlādet be-ma'nj duşmenend	629	Māl u evlāduñ saña düşmān durur
	Gerçi nezdīk-i tu çeşm-i rūşenend		Gerçi saña gözūñe rūşen durur ⁶¹⁶
	<i>Innemā evlādukum</i> ⁶¹⁷ rā yād ġir	630	Anları zemm nażmını sen ⁶¹⁸ yād tut
	Māl u mulk-i ġn cihān rā bād ġir		Māl u mülkin bu cihānuñ yel ⁶¹⁹ tut
	Merd-i reh rā būd-i dunyā sūd nişt	631	Sālike dünyā mālından fayda ⁶²⁰ yoḫ
	Her gizeş endişe-i nā-būd nişt		Aña aslā ġuśsa-yı nā-būd yoḫ
[79a]	Her ki ez-şidḫeş dilj şāfj boved	632	Kim ki şidḫ-ile dili ⁶²¹ şāfj olur
	Ĥırḫaj vu loḫmej kāfj boved		Bir pilās u loḫmaya kāfj olur
	Ān ki der-bend-i ziyādet mī-şevend	633	Kim ki mālī cem' ḫaydında ⁶²² olur
	Dür ez-ehl-i sa'ādet mī-şevend		Ol sa'ādet şāhibinden bu'd ⁶²³ olur
[58a]	Bendegān-ı Ĥaḫ çu cān rā bāhtend	634	Ĥaḫ Te'ālā ḫulları cān ütdiler
	Esb-i himmet tā şureyyā tāhtend		Himmet at[ıy]la semāya gitdiler
	Tā ne-bāzj der-reh-i Ĥaḫ an-çe hest	635	Oynamazsañ variñi Ĥaḫ yolına
			Yā ḫaçan maḫsūdīñ elde bulına

⁶¹³ bir: - A.

⁶¹⁴ yohsulluḫ şifādur: dervīşlik şafādur A.

⁶¹⁵ faḫīrlīk: dervīşlik A.

⁶¹⁶ Gerçi saña gözūñe rūşen durur: - A.

⁶¹⁷ Tegābun/15: "Mallarınız ve çocuklarınız ancak birer imtihandır."

⁶¹⁸ Anları zemm nażmını sen: *Innemā evlādukum*'un yād A.

⁶¹⁹ yel: bād A.

⁶²⁰ fayda: sūd A.

⁶²¹ şidḫ-ile dili: şidḫla dil A.

⁶²² mālī cem' ḫaydında: māl cem' etmede çun mūr A.

⁶²³ bu'd: dür A.

An-çe mî-bāyed kocā āyed be-dest			
	Der-sehā kūş ey berāder der-sehā	636	Ey ki ardaş gel sehā eyle sehā ⁶²⁴
	Tā be-yābj ez-pes-i şiddet rehā		Tā ki şiddetden bulasın sen rehā
	Bāş peyveste cevān-merd ey ahî	637	Dā'imā ol sen ⁶²⁵ cevānmerd ey ahî
	Z'an ki ne'b-ved duzahî merd-i saĥî		Zîrā gitmez tamuya ⁶²⁶ merd-i saĥî
	Der-ruh-ı merd-i saĥî nūr u şafāst	638	Eshiyā yüzinde var nūr u şafā
	Z'ān ki der-cennet arîñ-i Muştafāst		Zîrā cennetde civār-ı ⁶²⁷ Muştafā
	Eshiyā rā bā-cehennem kār nişt	639	Eshiyāya ⁶²⁸ nār içre kār yoĥ
	Cāy-ı mumsik cüz miyān-ı nār nişt		Mümsik için ğayr orta ⁶²⁹ nār yoĥ
[79b]	Ĥaĥ Te'ālā ber-der-i cennet neveşt	640	Yazdı cennet bābına bunu Ĥudā
	An ki cāy-i eshiyā bāşed beheşt		Cennet olur dir ⁶³⁰ maĥām-ı eshiyā
	Kār-ı ehl-i buhl rā telbjş dān	641	Ehl-i buhlîñ fi'liñi ⁶³¹ telbjş bil
[58b]	Der-caĥîmeş hem-dem-i İblis dān		Duzah içre hemdem[-i İblis] bil ⁶³²
	Hîç mumsik ne'g-żered sūy-i beheşt	642	Mümsikān görmez bihiştüñ semtini ⁶³³
	Belki ū rā key resed bŷy-i beheşt		Belki ol bulmaz ki anuñ rayĥini ⁶³⁴
	An ki mî-ĥ'ānend mer-vey rā saĥarr	643	Aña kim 'ālemde virdiler ⁶³⁵ saĥarr
	Ehl-i kibr u buhl rā bāşed maĥarr		Ehl-i kibr u buhla olısar maĥarr
	Ey peser der-merdumî meşhūr bāş	644	Ey oĥul sen eyŷ huyla ⁶³⁶ meşhūr ol
	Ez-baĥîlî vŷ tekebbur dŷr bāş		Hem buhulden hem kibirden bu'd ⁶³⁷ ol

⁶²⁴ Ey ki ardaş gel sehā eyle sehā: - A.

⁶²⁵ ol sen: olasın A.

⁶²⁶ tamuya: duzaĥa A.

⁶²⁷ civār-ı: arîndŷr A.

⁶²⁸ Eshiyāya: Eshiyā için A.

⁶²⁹ ğayr orta: cüz miyān-ı A.

⁶³⁰ Cennet olur dir: Bu maĥām olur A. (Derkenarda).

⁶³¹ Ehl-i buhlîñ fi'liñi: Kār-ı ehl-i buhl sen A.

⁶³² Duzah içre hemdem bil: Tamu içre İblis'e yoldaş olur M.

⁶³³ Semtini: sŷyını A.

⁶³⁴ Belki ol bulmaz ki anuñ rayĥini: Belki ol bulmaz anuñ hiç bŷyını A.

⁶³⁵ Verdiler: dirlerdi A.

⁶³⁶ sen eyŷ huyla: merdlik ile A.

⁶³⁷ bu'd: dŷr A.

Bā-sehā bāş u tevāzu‘ pişe gîr	645	Hem ⁶³⁸ saħî ol hem ⁶³⁹ vazî‘ ol ey habîr
Tā şevved rûy-i dilet bedr-i munîr		Tā ola albiñ yûzi bedr-i mûnîr
Çār haslet fi‘l-i şeytānî boved	646	Dört haslet fi‘l-i şeytānî durur
Dāned înhā her ki rahmānî boved		Bilür anı her ⁶⁴⁰ ki rahmānî durur
‘Atse-i merdum çu bo‘g-zeşt ez-yekî	647	‘Atse-i ‘ātis geçe çün ez-yekî
Bāşed an ez-fi‘l-i şeytān bî-şekî		Fi‘l-i şeytāndan olur ol bî-şekî
Hûn-ı bîñî nîz ez-şeytān boved	648	Burn[1] anı daħı ⁶⁴¹ ez-şeytān durur
Z‘ān ki žāhir duşmen-ı insān boved		Žāhir içün dūşmān ⁶⁴² -ı insān durur
Hāmyāz[e] fi‘l-i şeytān-est u ayy	649	Eslemek uşmak da şeytān kārıdur
Ey peser îmen me-bāş ez-mekr-i vey		Olma mekrinden emîñ soñ zārıdur
Dūr bāş ey h‘āce ez-ehl-i nifā	650	Sen ba‘ıd ol ⁶⁴³ ey h‘āce ez-ehl-i nifā
Der-cehennem dān munāfı rā vişāk		Famu içre bil munāfı[1] ⁶⁴⁴ vişāk
[80a] Se ‘alāmet der-munāfı žāhir-est	651	Der-munāfı üç nişān žāhir durur
[59a] Z‘an sebep mahūr-ı ahr-ı āhir-est		Ol sebebdan mahūr-i āhir durur ⁶⁴⁵
Va‘dehā-yi ū heme bāşed hilāf	652	Va‘desinde dāimā eyler hilāf ⁶⁴⁶
avlı-i ū ne‘b-ved be-ğayr-ı kiżb u lāf		avlı-i anuñ olmaz illā kiżb ū lāf
Mu‘minān rā kem ri‘āyet mî-koned	653	Mü‘mine ol az ri‘āyetler ider
Hem emānet rā hıyānet mî-koned		Hem emānete hıyānetler ider
Nîst der-va‘de munāfı rā vefā	654	Va‘dede olmaz munāfıa vefā
Z‘ān ki ne‘b-ved der-ruheş nūr u şafā		Olmaz anuñ ki yüzinde nūr ziyā ⁶⁴⁷

⁶³⁸ Hem: var A.

⁶³⁹ Hem: - A.

⁶⁴⁰ Her: kim A.

⁶⁴¹ Burn[1] anı daħı: Burınıñ arınıñ anı reh A.

⁶⁴² Dūşmān: dūşmen A.

⁶⁴³ Sen ba‘ıd ol: Ol ba‘ıd A.

⁶⁴⁴ Mūnāfı: Nifāk M.

⁶⁴⁵ Ol sebebdan mahūr-i āhir durur: - A.

⁶⁴⁶ Va‘desinde dāimā eyler hilāf: - M.

⁶⁴⁷ Olmaz anuñ ki yüzinde nūr ziyā: Zıřā anuñ yüzinde olmaz şafā A.

	Tā ne-pendārî munāfîk râ emîn Nîst bâdâ şerreş ez-rûy-i zemîn	655	Şanmayasın tā münāfîkî emîn Yok olsun şerr[i] ez-rûy-i zemîn ⁶⁴⁸
	Ez-munāfîk ey peser perhîz kon Tîğ râ ez-behr-i kâtleş tîz kon	656	Gel münāfîkdan oğul perhîz kıl Kılıcın ⁶⁴⁹ kâtl-i-çün [anuñ] ⁶⁵⁰ tîz kıl
	Bā-munāfîk her ki hem-reh mî- şevd Menzil-i ü der-teh-i çeh mî-şevd	657	Kim ki münāfîkla hem yoldaş ⁶⁵¹ olur Menzil[i] anuñ kâtlî esfel ⁶⁵² olur
	Se ‘alāmet bâşed ender-muttaķî Key şevd nisbet taķî râ bā-şakî	658	Üç ‘alāmet var durur der-muttaķî Nisbeti olmaz taķinüñ bā-şakî
[59b]	Ber-ĥāzer bāş ey taķî ez-yār-ı bed Tā ne-y-endāzed tu râ der-kār-ı bed	659	Kıl ĥāzer ey muttaķî ez-yār-ı bed Tā ki atmaya seni der-kār-ı bed
	Kem boved zîkr-i durüğeş ber- zebān Ez-tarıķ-i kizb bâşed ber-kerān	660	Az olur zîkr-i yalanı ⁶⁵³ ber-zebān Ol kizib yolından olur ber-kerān
	Ez-ĥelāl-i pāk kem girend kām Tā ne-y-ofted ehl-i taķvā der- ĥarām	661	Pāk ĥelālden bile az tutar merām Ehl-i taķvā düşmiye tā der-ĥarām
[80b]	Her ki râ bâşed se ĥaslet der- sirişt Bâşed an-kes bî-şek ez-ehl-i bihişt	662	Her kimüñ üç ĥaslet ola der-sirişt Şeksiz ol kes oldı ez-ehl-i bihişt
	Şukr-i na‘mā vu şabr ender-belā Mî-dehed āyine-i dil râ cilā	663	Ni‘mete şukr ü belāya şabr ola ⁶⁵⁴ Kālbüñ aynasına ⁶⁵⁵ ol virür cilā
	Her ki mustağfir boved ender- gunāh Ĥaķ zı-nār-ı düzaheş dāred nigāh	664	Kim ki istiğfār ide ender-günāh Nār-ı tamudan ⁶⁵⁶ Ĥudā tutar nigāh
	Her ki tersed ez-İlāh-ı ĥîştin Ĥĥāhed ü ‘ożr-i gunāh-ı ĥîştin	665	Kim ki kōrķar ise ol Allāh’dan

⁶⁴⁸ Zemîn: - A.

⁶⁴⁹ Kılıcın: tîğın A.

⁶⁵⁰ Anuñ: - M.

⁶⁵¹ ki münāfîkla hem yoldaş: münāfîk ile ki hem-reh A.

⁶⁵² kâtlî esfel: da hem çeh A.

⁶⁵³ Yalanı: durüğî A.

⁶⁵⁴ belāya şabr ola: ola şabr u belā M.

⁶⁵⁵ Kālbüñ aynasına: Āyine-i kâlbe A.

⁶⁵⁶ Tamudan: duzaħdan A.

			Dâ'im ister 'özri ol günâhdan ⁶⁵⁷
	Ma'siyet her ki pey-der-pey koned İzedeş ez-ehl-i cennet key koned	666	Kim ki 'îsyânı pey[i]-der-pey ider ⁶⁵⁸ Ehl-i cennetden anı Hâk key ider
	Ey peser dâ'im be-istiğfâr bâş V'ez-bedân u mufsidân bî-zâr bâş	667	Ey oğul sen ⁶⁵⁹ ehl-i istiğfâr ol Cümle kûbh u fâsîkândan 'âciz ol ⁶⁶⁰
[60a]	Ger konî hayrî be-dest-i h'îş kon Hayr-ı hod rā vaqf-ı her dervîş kon	668	Hayr iderseñ kendü eliñ ⁶⁶¹ ile it Hayrîñ her dervîşe vaqf eyle git
	Yek direm k'ân rā be-dest-i hod dehend Beh boved z'ân k'ez-pey-i ū şad dehend	669	Kim ki vire el[i] ⁶⁶² ile bir direm Yeg olur bu vireler soñra yüz ⁶⁶³ hem
	Ger be-baħşî hod yekî hurmā-i ter Bihter ez-ba'd-i tu şad mişķāl-i zer	670	Girü virseñ ⁶⁶⁴ kendü bir hurmā-yı ter Yegdür oña soñra yüz mişķāl-i zer
	Her çe baħşîdî me-kon bā-ū rucū' Ger zı-pā oftādeş ez-dest-i cū'	671	Var rucū' itme ger ihsān idesin Açlıkdan ger ayağdan gidesin
[81a]	İn be-dān māned ki şahşî kıyay koned Bāz meyl-i horden-i ān kıyay koned	672	Bu aña beñzer ki bir kes kıyay ider Girü yimeklige meyl ol kıyay ider ⁶⁶⁵
	Bā-peser ger çizekî baħşed peder Mî-sezed ger bāz gîred ey peser	673	Oğlına bağışlaya ⁶⁶⁶ çünki peder Girü alsa lāyık ⁶⁶⁷ olur ey peser
	Ey peser bā-māl u zer şādî me- cūy An-çe kes rā dādeş diğer me-gūy	674	Māl u altunla sevinmek ⁶⁶⁸ eyleme Bir kese bir şey' virdüñ ⁶⁶⁹ söyleme

⁶⁵⁷ Ol günâhdan: günâhından ol M.

⁶⁵⁸ Kim ki 'îsyânı pey[i]-der-pey ider: Kim biri bir ardısıra 'îsyân ider M.

⁶⁵⁹ Sen: var A.

⁶⁶⁰ Cümle kûbh u fâsîkândan 'âciz ol: Fâsîkândan var hem bî-zâr ol A.

⁶⁶¹ Eliñ: destîñ A.

⁶⁶² el: dest A.

⁶⁶³ soñra yüz: yüz soñra A.

⁶⁶⁴ Virürseñ M, A. (Vezin gereği metin tamiri yapılmıştır).

⁶⁶⁵ Girü yimeklige meyl ol kıyay ider: - A.

⁶⁶⁶ bağışlaya: ihsān ide A.

⁶⁶⁷ Girü alsa lāyık: Ger ala lāyık mı A.

⁶⁶⁸ sevinmek: feraħlık A.

⁶⁶⁹ virdüñ: virdiñ A.

	Şâdi-yi dünyâ serâser ğam boved	675	Başa başdan dünyâ zevki ğamm olur ⁶⁷⁰
	Sür-i ü rā der-‘aḳab mâtem boved		Dügün ⁶⁷¹ anuñ der-‘aḳab mâtem olur
[60b]	Emr-i <i>Lā tefrah</i> zı-Ḳur’ān gūş dār	676	Yürü ⁶⁷² <i>Lā tefrah</i> ⁶⁷³ kelāmın gūş tut
	Cāy-i şādî nişt dünyâ hūş dār		Ẓevḳ yeri degil ⁶⁷⁴ bu dünyâ hūş tut
	Şād-mānān rā ne-dāred dūst Hâḳ	677	Şād olanlar dutunamaz dost-i Hâḳ
	İn sohen dārem zı-ustādān sebaḳ		Bu sözi tutarım ⁶⁷⁵ üstāddan sebaḳ
	Ger feraḥ dārî zı-faẓl-ı Hâḳ revāst	678	Faẓl-ı Hâḳ’dan şād olur iseñ revā
	Lĳk ez-dunyâ feraḥ costen ḥatāst		Lĳk dünyādan [ṭaleb] ⁶⁷⁶ şādî ḥatā
	Ey peser bā-miḥnet u ğam hūy kon	679	Ey oğul sen ğammı hūzni ⁶⁷⁷ huy ḳıl
	Rūy-i dil rā cānib-i dil-cūy kon		Ḳalb yüzini cānib-i dil-cūy ḳıl
	Hūn u endūh-est ḳūt-i bendegān	680	Ḳan u ğuşsa ḳūt[ı] oldı ⁶⁷⁸ bendeniñ
	Ĝam şevēd yār-ı feraḥ cūyendegān		Ĝam olur yār-ı feraḥ cūyendenüñ
	Her ki rā ne’b-ved bedel endişej	681	Her kimüñ ḳalbinde fikr olmaz eger
	‘Āḳıbet ber-pāy bined tişej		‘Āḳıbet pā üstine görür keser
[81b]	Ez-çe mevcūdj be-y-endiş ey peser	682	Sen neden mevcūdsın fikr eyle var
	Her kesi dāred ğam-ı h’iş ey peser		Her kişi kendü ğamın yer eyle kār
	Kerd İzed mer-tu rā ez-nişt hest	683	Yoḳdan etdi seni Allāh hest
	Ez-berāyj an ki bāşj Hâḳ-perest		Anuñ içün ki olasın Hâḳ-perest ⁶⁷⁹
[61a]	Tā tevānj bende-i Ma’būd bāş	684	Ḳādir iseñ Tañrı’ya sen ⁶⁸⁰ ḳul ol
	Bā-ḥayā vu bā-seḥā vu cūd bāş		İt ⁶⁸¹ seḥāvet bā-ḥayā vü cūd ol

⁶⁷⁰ Başa başdan dünyâ zevki ğamm olur: Dünyāniñ zevki serâser ğamm olur A.

⁶⁷¹ Dügün: Sür-ı A.

⁶⁷² Yürü: Var A.

⁶⁷³ Kaşâs/76: “Sakın şımarma! Bil ki Allāh şımarıkları sevmez.”

⁶⁷⁴ Zevḳ yeri degil: Zevḳ-i dünyâ degildir A.

⁶⁷⁵ tutarım: ben tutdum A.

⁶⁷⁶ ṭaleb: - M.

⁶⁷⁷ Ey oğul sen ğammı hūzni: Ey peser elem ğamı A.

⁶⁷⁸ Ḳan u ğuşsa ḳūt[ı] oldı: Hūn u ğuşsa oldı ḳütı A.

⁶⁷⁹ Anuñ içün ki olasın Hâḳ-perest: - A.

⁶⁸⁰ Tañrı’ya: bende-i Ma’būd A.

⁶⁸¹ İt: Kıl A.

	Me'g-zerân der-h'âb u hor eyyâm râ Zinde dâr ez-zîkr-i şubh u şâm râ	685	Žāyi' itme nevmile ⁶⁸² eyyāmıñı Diri ⁶⁸³ tut zîkrile şubh u aḥşamıñı ⁶⁸⁴
	H'âb kem kon evvel-i rûz ey peser Nefs râ ħorden me-y-âmûz ey peser	686	Evvelin günüñ uyuma ey peser Nefse öğretme uyumağ kıl ħazer ⁶⁸⁵
	Âĥir-i rûzet nikû ne'b-ved menâm Pîş-ter ez-şâm h'âb âmed ħarâm	687	Âĥirin günüñ eyü olmaz menâm Giceden çoğ uyumağ oldı ⁶⁸⁶ ħarâm
	Ehl-i ĥikmet râ ne-mj-âyed şavâb Der-miyân-ı âfîtâb u sâye h'âb	688	Ehl-i ĥikmete bu şey gelmez şavâb Gün ile gölge aralığında h'âb
	Ey peser her giz me-rev tenhâ sefer Bâşedet reften sefer tenhâ ħatar	689	Etme yalıñuz ⁶⁸⁷ oğul aślâ sefer Yalıñuz gitmek saña olur ħatar ⁶⁸⁸
[82a]	Dest râ der-ruh zeden şûm-est şûm İstimâ'-ı 'ilm kon z'ehl-i 'ulûm	690	Elini ⁶⁸⁹ urmağ yüze şûm oldı şûm 'İlm diñle sen ki ⁶⁹⁰ zı-ehl-i 'ulûm
[61b]	Şeb der-âyine nażar kerden ħatâst Rûz eger bîñj tu rûy-i ħod revâst	691	Gice aynaya ⁶⁹¹ nażar oldı ħatâ Ger bağarsañ gündüzün olur revâ
	Hâne ger tenhâ vü târîket boved Mû'nisî bāyed ki nezdîket boved	692	Beyt eger tenhâ vü karañu ⁶⁹² ola Ki yanında saña bir mû'nis ⁶⁹³ ola
	Dest râ kem zen tu der-zîr-i zenaĥ Nezd-i ehl-i 'aql serd âmed çu yaĥ	693	Eliñi ⁶⁹⁴ urma zenaĥ altına ha Buz gibi sovuğ durur bu şey şehâ
	Çâr-ı pâ der-bâr çun bîñj ħatâr Der-miyânişân ne-y-âyî zîñhâr	694	Dört ayağlu göresin yükde ⁶⁹⁵ ħatâr Varma anlar ortasına zîñhâr

⁶⁸² Nevmile: H'âbla A.

⁶⁸³ Diri: Zinde A.

⁶⁸⁴ aḥşamıñı: şāmıñı A.

⁶⁸⁵ kıl ħazer: ey peser M.

⁶⁸⁶ oldı: geldi A.

⁶⁸⁷ Yalıñuz: tenhâ ey A.

⁶⁸⁸ Yalıñuz gitmek saña olur ħatar: Gitme tenhâ saña oldur ħatar A.

⁶⁸⁹ Elini: Destini A.

⁶⁹⁰ 'İlm diñle sen ki: İstimâ'-ı 'ilm kıl A.

⁶⁹¹ Aynaya: âyine A.

⁶⁹² Beyt eger tenhâ vü karañu: Hâne ger tenhâ vü hem târîk A.

⁶⁹³ Ki yanında saña bir mû'nis: Saña bir mu'nis gerek nezdîk A.

⁶⁹⁴ Elini: Eline M.

⁶⁹⁵ Dört ayağlu göresin yükde: Çâr pâyı göre yükünde A.

	Tā fezāyed qadr u cāhet rā Ĥudā	695	Tā ki qadr u cāhuñ artura Ĥudā
	Rūz u ŧeb mī-bāŧ dā'im der-du'ā		Gice gündüz dā'imā ol der-du'ā
	Tā ŧeved 'omret ziyāde der-cihān	696	Tā ola 'ömriñ ziyāde der-cihān ⁶⁹⁶
	Rev nikūyī kon nikūyī der-nihān		Var ey[ü]lük eyle eylük der-nihān
	Tā ne-kāhed rūziyet der-rūz-gār	697	Tā ki 'ömr eksilmeye der-rūz-gār
	Ma'ŧiyet kem kon be-'ālem zīnhār		Ma'ŧiyet etme cihānda zīnhār
[62a]	Her ki rū der-fıŧk u der-'iŧyān koned	698	Kim ki dā'im fıŧkıla 'iŧyān ider
	İzed ender-rızk-ı ū noqŧŧān koned		Ĥağ Te'ālā rızkımı noqŧŧān ider ⁶⁹⁷
	Kem ŧeved rūzī zı-goftār-ı durūğ	699	Nāqıŧ ider rızk[ı] söylemek durūğ ⁶⁹⁸
	Der-sohen kezzāb rā ne'b-ved furūğ		Söz ile kezzāb için olmaz fürūğ
	Fāqa āred h'āb-ı bisyār ey peser	700	Çok uyumağ fağre daldır ⁶⁹⁹ ey peser
	Ĥ'āb kem kon bāŧ bīdār ey peser		Nevm ⁷⁰⁰ az it uyanığ ol ⁷⁰¹ ey peser
	Her ki der-ŧeb h'āb 'uryān mī-koned	701	Kim ki cismin uyğuda 'uryān ider
	Der-naŧīb-i h'ıŧ noqŧŧān mī-koned		Kendü rızkında o kes noqŧŧān ider
[82b]	Bevl-i 'uryān hem fağırī āvered	702	Bevl-i 'uryān hem fağırılık getirür
	Endūh-i bisyār pīrī āvered		Çok düşünmek ⁷⁰² dağı pīrlik getirür
	Der-cenābet bed boved ĥorden ta'ām	703	Cünub iken kötüdür yimek ⁷⁰³ ta'ām
	Nā-pesend-est ħn be-nezd-i hās u 'āmm		Bunı ma'qūl görmedi hiç hās u 'āmm
	Rīze-i nān rā me-y-efken zīr-i pāy	704	Etmek ufağımı dökme zīr-i pāy
	Ger hemī-h'āhī tu ni'met ez-Ĥudāy		Ni'met isterseñ eger sen ez-Ĥudāy
	ŧeb me-zen cārüb her giz hāne der	705	Ĥāneñe urma süpürge gice bak

⁶⁹⁶ Tā ola 'ömriñ ziyāde der-cihān: - M.

⁶⁹⁷ Ĥağ Te'ālā rızkımı noqŧŧān ider: - A.

⁶⁹⁸ Nāqıŧ ider rızk[ı] söylemek durūğ: - A.

⁶⁹⁹ Çok uyumağ fağre daldır: Fağre daldır h'āb-ı bisyār ey peser A.

⁷⁰⁰ Nevm: Ĥ'āb A.

⁷⁰¹ uyanığ ol: ol bīdār A.

⁷⁰² Düşünmek: ħūŧŧā A.

⁷⁰³ Cünub iken kötüdür yimek: Hem cenābetde yimek beddür A.

	Hāk-rübe hem me-neh der-zîr-i der		704	Çapu ardında ⁷⁰⁴ koma süpründi hāk
	Ger be-h'ānî b'eb u māmet rā be- nām Nî'met-i Hâk ber-tu mî-gerded hārām	706		Ata vü anañi okur iseñ be-nām Saña Hâk'ın ni'meti olur hārām
[62b]	Ger be-her çübî konî dendān hılāl Bî-nevā gerdî vu oftî der-vebāl	707		Her çöpile itme dişlerüñ ⁷⁰⁵ hılāl Bî-naşîb olduñ u ⁷⁰⁶ düşdüñ der-vebāl
	Dest rā her giz be-hāk u gil me- şüy Ez-berāy-i dest şosten āb cüy	708		Hāk u çamurla elüñ aslā ⁷⁰⁷ me-şüy Elüñi yumağ için var āb cüy
	Ey peser ber-āstān-i der-me-şîñ Kem şevved rüzî zî-kirdār-ı çenîñ	709		İşik ⁷⁰⁸ üzre şağın oturma_ey peser Az olur rızq böyle işden tut haber
	Der-halācā ger tahāret mî-konî Vaqt-i hod rā dān ki gāret mî- konî	710		Ger helā içre tahāret idesin Vaqtini bilgil ki gāret idesin ⁷⁰⁹
	Tekye kem kon nîz [ber-]pehlüy-i der Bāş dā'im ez-çenîñ haslet be-der	711		Çapu yanına ⁷¹⁰ şağın dayanma ha Böyle hasletden hāzer it dā'imā
[83a]	Cāme rā der-ten ne-şāyed dūhten Bāyed ez-merdān edeb āmuhten	712		Şevbi ⁷¹¹ ki ten üzre dikme ey neseb Saña kāmilden ⁷¹² gerek almağ edeb
	Ger be-dāmen pāk sāzî rüy-i h'îş Rüziyet kem gerded ey dervîş bîş	713		Ger etekle yüziñi pāk idesin Rızquñ az olup yağañ çāk idesin
[63a]	Dîr rev bāzār u birün āy zūd Z'an-ki ez-reften ne-y-ābî hiç sūd	714		Giç git bāzāra hem gel giri zūd Zîrā bulmazsın aña gitmekde sūd
	Nîk ne'b-ved ger koşî ez-dem çerāğ	715		Var qarartma nefesiñ ile çirāğ Virme yol tütün-i ⁷¹³ çirāğ der-dimāğ

⁷⁰⁴ ardında: altına A.

⁷⁰⁵ dişlerüñ: dişiñi A.

⁷⁰⁶ Bî-naşîb olduñ u: Bî-nevā oldu düşdüñ A.

⁷⁰⁷ Hāk u çamurla elüñ aslā: Hāk u gille elüñi her giz A.

⁷⁰⁸ İşik: Āsitān A.

⁷⁰⁹ Vaqtini bilgil ki gāret idesin: - A.

⁷¹⁰ yanına: cenbine A.

⁷¹¹ Şevbi: Cāmei A.

⁷¹² kāmilden: merdāndan A.

⁷¹³ tütün-i: dūd-i A.

Reh me-de dūd-i çerāġ ender-dimāġ			
	Kem zen ender-rîş şāne muşterek	716	Şaġalıña urma taraġ müşterek
	An ki hāsś ān-ı tu bāşed hoşterek		O ki senüñdür olur ol hoşterek
	Ez-gedāyān pārehā-yı nān me-hor	717	Yime nān-ı fuġarādan ⁷¹⁴ ħıl hażer
	Z'an ki mî-āred faġırî ey peser		Getürür zîrā faġırlik ey peser
	Dür kon ez-hāne tār-ı ‘ankebüt	718	Iraġ eyle evden ev-i ⁷¹⁵ ‘ankebüt
	Bāşed ender-māndeneş noġśān-ı ħüt		Ķalmaġ içre ider ol noġśān-ı ħüt ⁷¹⁶
	Harc rā bîrūn zı-endāze me-kon	719	Harcıñı ĥadden ħatı taşra ⁷¹⁷ _eyleme
	Rîş-i hoşk-i ĥîş rā tāze me-kon		Azacuġ yāreyi ziyāde ⁷¹⁸ _eyleme
[63b]	Dest-res ger bāşedet tengî me-kon	720	Ķudretüñ var ħünki tarluġ ⁷¹⁹ eyleme
	Ķun ki reh dārî be-reh lengî me-kon		Ķün gidesin yola aġsaġ ⁷²⁰ eyleme
[83b]			
	Tā şevî der-rūzgār ez-şābirān	721	Tā cihānda olasin ez-şābirān
	Rev me-kon ez-dîden-i saĥtî girān		Var meşakġat çekmede etme girān
	Ger turş sāzî tu rū ender-belā	722	Ger yüziñ eşki idesin der-belā
	Hîş rā ez-şābirān me’ş-mer helā		Şābirāndan sayma kendüñi helā
	Der-belā vaġtî ki şābir niştî	723	Kim ki belā ⁷²¹ içre şābir olmadı
	Nezd-i ehl-i şıdġ şākir niştî		Ehl-i şıdġ yanında şākir olmadı
	Bî-şikāyet şabr-ı tu bāşed cemîl	724	Saña şabr olur şikāyetsiz cemîl
	Bā-kesî kem kon şikāyet ez-Celîl		Kimseye etme şikāyet ez-Celîl ⁷²²
	Ger ne-bāşed fāhr ez-dervîşiyet	725	Olmya ger fāhr ile dervîşligüñ
	Key be-ehl-i faġr bāşed ĥîşiyet		Ķaçan olur ehl-i faġra ĥîşligüñ

⁷¹⁴ nān-ı fuġarādan: nān-pāre gedādan A.

⁷¹⁵ Iraġ eyle evden ev-i: Hāneden dür eyle tār-ı A.

⁷¹⁶ Ķalmaġ içre ider ol noġśān-ı ħüt: - A.

⁷¹⁷ ħatı taşra: bîrūn A.

⁷¹⁸ yāreyi ziyāde: zaĥmıñı efvūn A.

⁷¹⁹ tarluġ: tengî A.

⁷²⁰ aġsaġ: lengî A.

⁷²¹ belā: ġam A.

⁷²² Kimseye etme şikāyet ez-Celîl: - M.

[64a]	Ger heme conbeş be-fermān bāşedet Ĥürmet ez-ĥidmet ferāvān bāşedet	726	Cümle ĥarekātuñ ola emrile ⁷²³ Saña ĥürmetler ola ‘izzet ile
	Bende ez-ĥizmet be-‘uĥbā mî- resed Lĥk ez-ĥürmet be-Mevlā mî-resed	727	Ĥizmetile bende ‘uĥbāya irer Lĥk ĥürmetden o Mevlā’ya irer ⁷²⁴
	Ĥürmetet der-ĥizmet ārām-ı dil- est Her ki ĥizmet kerd merd-i muĥbil-est	728	Ĥürmetüñ ĥizmetde zevĥ-i dil durur Kim ki ĥizmet etdi o muĥbil durur
	Ger ne-gerdĭ ey peser gird-i hilāf Angeĥi zĭbed tu rā der-şabr lāf	729	Ger dolanmaz iseñ etrāf-ı hilāf Ol zamān yarar saña ⁷²⁵ şabr içre lāf
	Ger hemî-dārĭ feraĥ rā intiżār Der-belā ne’b-ved başĭret ĥiĥ kār	730	Ger sürūra eylesesin intiżār Saña olmaz şabrıla ĥam içre kār
[84a]	Ger şafā mî-bāyedet tecrîd şev Ger ĥired dārĭ zı-ehl-i dĭd şev	731	Ger şafā ister iseñ tecrîd ol ‘Āĥil iseñ var ehl-i dĭd ol
	Terk-i da’vā hest tecrîd ey peser	732	Terk-i da’vā oldı tecrîd [ey] oĥul
[64b]	Fehm kon ma’nî-i tefrîd ey peser		Bu durur ma’nā-yı tefrîd ey oĥul
	Aşl-ı tecrîdet vedā’-ı şehvet-est Belki kull[i] inĥıtā’-ı lezzet-est	733	Aşl-ı tecrîd terk etmek şehveti Belki cümle terk idesin ⁷²⁶ lezzeti
	Ger dehĭ yek bār şehvet rā talāĥ An zemān gerdĭ tu der-tefrîd tāk	734	Ger virürseñ şehvete bir kez talāĥ Sen olursın ol zamān tefrîdde ⁷²⁷ tāk
	Ger tu bo’b-rĭdĭ zı-mevcūdāt ümĭd An ki ez-tecrîd gerdĭ müstefĭd	735	Ger kesesin ⁷²⁸ cümle mevcüddan ümĭd Ol zamān tecrîdden oldıñ müstefĭd
	İ’timādet çun heme ber-Ĥaĥ boved Ān demet tefrîd-i cān mutlaĥ boved	736	İ’timāduñ cümle çün ber-Ĥaĥĥ ola Ol zamān tefrîd-i cān mutlaĥ ola

⁷²³ ĥarekātuñ ola emrile: ahvāline ki ola ger emrile A.

⁷²⁴ Lĥk ĥürmetden o Mevlā’ya irer: - A.

⁷²⁵ yarar saña: bezer seni A.

⁷²⁶ cümle terk idesin: bi’l-küllıye terk it A.

⁷²⁷ tefrîdde: tefrîd A.

⁷²⁸ kesesin: kese M.

	Terk-i dünyā kon be-re’y-i āhîret	737	Terk-i dünyā eyle Hâk̄k’a kıl heves ⁷²⁹
	V’ez-beden ber-keş libās-ı fāhîret		Hem bedenünden çıkar fāhîr libās
	Ger be-yābî ez-sa’ādet in maḳām	738	Ger sa’ādetden bulasın bu maḳām
	Şāhib-i tecrîd bāşî ve’s-selām		Şāhib-i tecrîd olursın ve’s-selām
	Ger zı-dunyā dest şūyî behr-i Hâk̄	739	Dünyādan yursañ elüñi behr-i Hâk̄
	Dan ki ez-tefrîd gîrendet sebaḳ		Bil ki ferd olan tutar sende ⁷³⁰ sebaḳ
[65a]	Rev mücerred bāş u dā’im ferd	740	Var mücerred ol u dā’im ferd ol
	bāş		Her başa oturasın tā gerd ol ⁷³¹
	Tā be-her farḳî neşîñî gerd bāş		
[84b]	Gird-i kibr u ‘ucb u ḥod-re’yî me-	741	Kibr u ‘ucb etrāfını tolanma ha
	gerd		Ḳadriñi bil her yere gitme şehā ⁷³²
	Ḳadr-i ḥod be’ş-nās her cāyî me-		
	gerd		
	Her ki gird-i küre-i enguşt geşt	742	Kim ki damurci körügin ⁷³³ tolana
	Cāme ez-düdeş siyāḥ u zîşt geşt		Tütüninden şevbi siyāḥ boyana ⁷³⁴
	V’an ki bā-‘attār mî-gerded ḳarıb	743	Kim ki ‘attāra olur dā’im ḳarıb
	Ū hemî-yābed zı-büy-i hoş naşîb		Bulur ol kes hoş ḳoḳulardan naşîb
	Hem-neşîñ-i şālihān bāş ey peser	744	Şālihāna ol muşāhib ⁷³⁵ ey oḡul
	Hem cudā ez-fāsîḳān bāş ey		Ayru ol sen fāsîḳāndan ⁷³⁶ ey oḡul
	peser		
[65b]	Cānib-i žālim me-kon meyl ey	745	Cānib-i žālime meyl itme ⁷³⁷ ey ‘azîz
	‘azîz		Olmıyasın tā ez-ān zümre ⁷³⁸ ey ‘azîz
	V’er konî gerdî ez-ān ḥayl ey ‘azîz		
	Rev zı-ehl-i žulm bo’g-rîz ey	746	Yürü ḳaç ehl-i žulümden ⁷³⁹ ey ‘abîd
	faḳîr		Yaḳmaya tā ki seni nār-ı şedîd
	Tā ne-süzî āteş-i tîz ey faḳîr		
	Şohbet-i žālim besān-ı āteş-est	747	Şohbet-i žālim hemān āteş durur

⁷²⁹ Terk-i dünyā eyle Hâk̄k’a kıl heves: Dünyāyı terk eyle Hâk̄’dan it herās A.

⁷³⁰ ferd olan tutar senden: tefrîdden tutarsın sen A.

⁷³¹ Her başa oturasın tā gerd ol: Her başa oturasın [gerisi yok] A.

⁷³² Ḳadriñi bil her yere gitme şehā: Kendü ḳadriñi bil de her yere gitme ha M.

⁷³³ körügin: küreña A.

⁷³⁴ Tütüninden şevbi siyāḥ boyana: Cāme düdündan siyāḥa bulana A.

⁷³⁵ Şālihāna ol muşāhib: Hemnişîñ-i şālihān ol A.

⁷³⁶ Ayru ol sen fāsîḳāndan: Var dūr ol ez-fāsîḳān A.

⁷³⁷ Cānib-i žālime meyl itme: Etme žālim süyüne meyl A.

⁷³⁸ Zümre: ḥayl A.

⁷³⁹ Yürü ḳaç ehl-i žulümden: Žālimāndan var dūr ol A.

Z'an ki halk-âzâr u tond u ser-keş- est		Zîrâ halk-âzâr hem yavuz ⁷⁴⁰ durur
Ez-hûzûr-i şâlihân sâlih şevj	748	Şâlih ile oturan sâlih olur
V'er neşinî bâ-bedân tâlih şevj		Kötülerle oturan azgün ⁷⁴¹ olur
Her ki ū bâ-sâlihân hem-dem şevd	749	Kim ki sâlihlere muşâhib ⁷⁴² olur
Der-hârim-i hâs-ı Hâk mahrem şevd		Hâs hârimine Hâk' uñ mahrem olur
Ey peser me'g-zâr râh-i şer' râ	750	Ey oğul terk etme râh-ı şer' sen
Aşl yâbj ger begirî fer' râ		Aşl bulursın tutarsañ ⁷⁴³ fer' sen
[85a] Ez-şerî'at ger nehî birün kâdem	751	Ger şer' den taşra koyasın kâdem
Der-đalâlet ofti vu renc u elem		Hem đalâlete düşüp buldñ elem
[66a] Her ki der-râh-ı đalâlet mî-reved	752	Kim ki o râh-ı đalâlete gider
Ez-cehâlet der-betâlet mî-reved		Ol cehâletden betâlete gider
Hâk taleb v' ez-kâr-ı bâtil dūr bâş	753	Hâk taleb it ⁷⁴⁴ bâtil işden bu'd ⁷⁴⁵ ol
Der-sehâ vu merdumî meşhūr bâş		Var sehâ etmekde sen meşhūr ol
Her ki ne'g-zîned sırât-ı mustağim	754	İstemez ol ki sırât-ı müstağim
Der-'azâb-ı âhiret mâned muğim		Ol 'azâb-ı nârda kaldı muğim
Der-reh-i şeytân me-neh kâm ey ağj	755	Çoma ⁷⁴⁶ şeytân yolına kâm ey ağj
Tâ ne-gerdî h'âr u bed-nâm ey ağj		Olmıyasın kötü adlu ⁷⁴⁷ ey ağj
Her ki der-râh-ı hâkîkat sâlik-est	756	Kim hâkîkat yolına sâlik durur
Rûz u şeb hâ'if zı-ğahr-ı Mâlik- est		Gice gündüz Tañrı'dan hâ'if durur ⁷⁴⁸
Ber-hilâf-ı nefis kon kâr ey peser	757	Eyle nefsün 'aksine iş ey peser
Tâ ne-y-oftî h'âr der-nâr-ı sağar		Düşmiyesin h'âr der-nâr-ı sağar

⁷⁴⁰ hem yavuz: u hem ser-keş A.

⁷⁴¹ Kötülerle oturan azgün: Bedler ile oturan sâlih A. A nüshasında yazım hatasıyla tâlih yerine sâlih yazılmıştır. Tâlih, sâlih kelimesinin zıddıdır.

⁷⁴² sâlihlere muşâhib: sâlihler ile hem-dem A.

⁷⁴³ tutarsañ: tutar A.

⁷⁴⁴ İt: ol A.

⁷⁴⁵ bu'd: dūr A.

⁷⁴⁶ Çoma: Çoyma A.

⁷⁴⁷ kötü adlu: hor u bed-nâm A.

⁷⁴⁸ Gice gündüz Tañrı'dan hâ'if durur: Rûz u şeb havf üzre ez-Mâlik durur A.

	Düst ger bâşed ziyân-kâr ey peser Rev tama‘ z’an düst berdâr ey peser	758	Dost ki ola zarar iş ⁷⁴⁹ ey peser Kes tama‘ ol dostdan var ey peser
	Her ki mi-güyed bedîhâ-yı tu fâş Düst me‘ş-mâreş be-d-u hem-dem me-bâş	759	Kim ki ‘aybıñı senüñ eylese ⁷⁵⁰ fâş Dost şayma sen aña hem-dem me-bâş
[66b]	Düstî her giz me-kon bā-bāde- h̄ār Ez-çenān kes h̄ışten rā dūr dār	760	Dost olma aña k’ola bāde-h̄ār Eylelerden dūr tut kendiñi var ⁷⁵¹
	Mun‘imî k’u mi-koned men‘-i zekāt Dūr ez-vey bāş tā dārî hayāt	761	Bir gani kim eyledi men‘-i zekāt Dūr ol andan tutarsañ sen ⁷⁵² hayāt
[85b]	Ey peser ez-sūd-h̄ārān dūr bāş Haşm-ı işān şod Hūdā-yı nūr-paş	762	Var ribā-hordan bā’id ol ey peser Anlaruñ haşmı Hūdā’dur it hazer
	Dūr şev z’an kes ki h̄āhed ez-tu sūd Ger ser-i hod ber-kađemhā-yı tu sūd	763	Dūr ol andan ki senden uma sūd Yüzini ayaguña sürerse hud
	Ān ki ez-merdum hemî-gired ribā Zînhār ū rā ne-güyî merhabā	764	Ol ki alur dā’imā halkdan ribā Şağın aña dimeyesin ⁷⁵³ merhabā
	Ber-ser-i bālın-i bîmārān guzer Z’an ki hest in sunnet-i Hayru’l-beşer	765	Hastenüñ ⁷⁵⁴ yaşduğı üzre kı1 ⁷⁵⁵ güzer Zîrā budur sünnet-i Hayru’l-beşer
	Tā tevāñ teşne rā şîrāb kon Der-mecālîs hizmet-i aşhāb kon	766	Qādir iseñ şuşuzı qāni‘ kı1 ⁷⁵⁶ Meclis içre hizmet-i aşhāb kı1 ⁷⁵⁷
[67a]	Hātır-ı eytām rā der-yāb nîz Tā tu rā peyveste Hāq dāred ‘azîz	767	Hātır-ı eytām eyü ⁷⁵⁸ aña ha Muttaşıl tuta ‘azîz seni Hūdā

⁷⁴⁹ zarar iş: ziyānkār A.

⁷⁵⁰ Eylese: eylerse A.

⁷⁵¹ Eylelerden dūr tut kendiñi var: Eyle kesden tut iraq kendüñi var A.

⁷⁵² tutarsañ sen: tā ki var sende A.

⁷⁵³ Şağın aña dimeyesin: Zînhār aña dime sen A.

⁷⁵⁴ Hastenüñ: Hasteler A.

⁷⁵⁵ kı1: it A.

⁷⁵⁶ şuşuzı qāni‘ kı1: teşnei şîrāb it A.

⁷⁵⁷ Kı1: it A.

⁷⁵⁸ Eyü: yahşı A.

	Çun şeved giryân yetimî nāgehān ‘Arş-ı Hâk der-conbeş āyed an zamān	768	Bir yetim çün ola ağlar ⁷⁵⁹ nāgehān ‘Arş-ı Tañrı ditreyübdür ⁷⁶⁰ ol zamān
	Çun yetimî rā kesî giryân koned Mālik ender-dūzaheş biryân koned	769	Bir yetimi kimse ki ağlar ⁷⁶¹ ider Anı tamuda ⁷⁶² Hūdā biryân ider
	An ki hāndāned yetimî haste rā Bāz yābed cennet-i der-beste rā	770	Kim ki güldürür yetim-i hastayı Bula açuğ ⁷⁶³ cennet-i der-besteyi
[86a]	Her ki esrāret koned fāş ey peser Ez-çenān kes dūr mî-bāş ey peser	771	Kim ki sırrını ider fāş ey peser Öyle kesden dūr ol eyle hāzer
	Der-cevānî dār pîrān rā ‘aziz Tā ‘aziz-i diğērān bāşî tu nîz	772	Çıl yigitlik ⁷⁶⁴ içre ‘izzet pîrlere Tā olasin sen ‘aziz ⁷⁶⁵ gayrılara
	Ber-za ‘îfān ger be-bahşāyî revāst K’in zı-sîrethā-yı hūb-ı evliyāst	773	İdesin za ‘îflere ihsān revā Zîrā budır hūsn-i hūlğ-ı ⁷⁶⁶ evliyā
[67b]	Ber-ser-i sîrî me-hor her giz ta‘ām Tā ne-mîred der-beret dil ey golām	774	Foğ iken çarnuñ yime aślā ta‘ām Ölmeye tā sende çalb ey gulām
	‘İllet-i merdum zı-pür-h‘ārî boved Horden-i pür tohm-i bîmārî boved	775	Çoğ yimeden ādeme ‘illet olur ⁷⁶⁷ Çoğ yimeklik tuhm-i hastalık ⁷⁶⁸ olur
	Rāhatî ne‘b-ved hāsūd-i şūm rā Kāzib-i bedbaht rā ne‘b-ved vefā	776	Rāhat olmaz kim hāsūd-i şūm ola Kāzib u fāsıç için olmaz vefā
	Her munāfıç rā tu düşmen dār bāş Ez-vey u ez-fi‘l-i vey bî-zār bāş	777	Her munāfıçları düşmen tutcı ⁷⁶⁹ ol Hem işinden kendüden bîzār ol ⁷⁷⁰
	Tevbe-i bed-hū kocā muhkem boved	778	Tevbe-i kötü ⁷⁷¹ kaçan muhkem olur

⁷⁵⁹ ağlar: giryān A.

⁷⁶⁰ Tañrı ditreyübdür: Raḥmān cünbiş eyler A.

⁷⁶¹ Ağlar: giryān A.

⁷⁶² Tamuda: duzahda A.

⁷⁶³ açuğ: meftūh A.

⁷⁶⁴ Yigitlik: cevānlıç A.

⁷⁶⁵ ‘aziz: - A.

⁷⁶⁶ hūsn-i hūlğ-ı: sîret-i hūb-ı A.

⁷⁶⁷ yimeden ādeme ‘illet olur: yimekten ādemi ‘illet bulur A.

⁷⁶⁸ hastalık: bîmārlıç A.

⁷⁶⁹ Her munāfıçları düşmen tutcı: Var munāfıçları düşmen dār A.

⁷⁷⁰ Hem işinden kendüden bîzār ol: - M.

⁷⁷¹ Kötü: bed-hū A.

	Mer baħılân râ muruvvet kem boved		Hem baħıllereüñ mürüvveti_ az ⁷⁷² olur
	Tâ şevved dîñ-i tu şâfî çun zülâl Bâş dâ'im tâlib-i küt-1 helâl	779	Tâ ola şâfî dîñüñ mişl-i ⁷⁷³ zülâl Dâ'imâ ol tâlib-i küt-1 helâl
	V'an ki bâşed der-pey-i küt-1 hârâm Der-ten-i ü dil hemî-mîred tamâm	780	Kim ki ola tâlib-i küt-1 hârâm Kâlb cisminde olur anuñ tamâm
	Rev be-porsiden ber-h'îşân-1 h'îş	781	Var su'âl it hısmıñı [tâ] şâd ola ⁷⁷⁴
[86b]	Tâ ki gereded muddet-i 'omr-i tu biş		Tâ ki 'ömriñ müddeti efzün ola
[68a]	Her ki gerdâned zı-h'îşân rüy ü Bî-gomân noşsân pezîred 'omr-i ü	782	Kim ki döndüre yüzün ⁷⁷⁵ h'îşândan Şüphesüz 'ömri olur noşsândan
	Her ki ü terk-i eķārib mî-koned Cism-i hod küt-1 'aķārib mî-koned	783	Kim ki o terk-i eķārib eyledi Cismini küt-1 'aķārib eyledi
	Gerçi h'îşân-1 tu bâşed ez-bedân Bedter ez-ķat'-1 raħm çizî me- dân	784	Ger yaramaz ise de hısmuñ ⁷⁷⁶ eger Kāt'-1 raħm itmekde[n] olmaz ol beten
	Her ki ü ez-h'îş-i ü bî-gâne şod Nâmeş ez-rüy-i bedî efsâne şod	785	Kim ki hısmından ⁷⁷⁷ o ecnebj ⁷⁷⁸ ola Kötü adluķ ile ol meşhūr ⁷⁷⁹ ola
	Çişt merdî ey peser niķi be-dân Diğer ân tersiden ez-Ĥaķ der- nihân	786	Ey peser merdlik nedir eylük be-dân Hem Ĥudâ'dan kōrķmaķ oldu der- nihân
	'Ozr h'âhed merd piş ez-ma'siyet	787	Ma'siyetden ibtidâ 'ōzr isteyen
[68b]	Bâşedeş tâ'ât-i biş ez-ma'siyet		Tâ'ati efzün olur 'isyanđan
	Her ki kārî niķ-merdân mî-koned Bâ-za 'îfân lutf u iħsân mî-koned	788	Kim ki işler ise merdân fi'lini ⁷⁸⁰ Eyler iħsân ol za'ife varını

⁷⁷² baħıllereüñ mürüvveti_ az: baħılâna mürüvvet kem A.

⁷⁷³ mişl-i: hemçün A.

⁷⁷⁴ hısmıñı şâd ola: ķavmiñi var gir yola A.

⁷⁷⁵ yüzün: yüzini A.

⁷⁷⁶ Ĥiśmuñ: ķavmin A.

⁷⁷⁷ hısmından: ķavminden A.

⁷⁷⁸ ecnebj: bîgâne A.

⁷⁷⁹ Kötü adluķ ile ol meşhūr: Nâm-ı bedlik ile efsâne A.

⁷⁸⁰ fi'lini: kārını A.

	Her ki ü bâşed zı-merdân-ı Hüdâ	789	Kim ki ol ‘abdi vu ⁷⁸¹ Rahmân’dan ola
	Bâşed ender-teng-desti bâ-sehâ		Eli tarluğ ⁷⁸² vaḳti eyler ol sehâ
	Ey peser der-şohbet-i merdân	790	Ey oğul gel şohbet[-]i merdâna ha
	der-ây		Tâ bulasın himmet-i ⁷⁸³ faẓl-ı Hüdâ
	Tâ naẓarhâ yâbî ez-faẓl-ı Hüdây		
	Her ki ü merdân-ı Hâḳ dâred nişân	791	Sâlik-i Hâḳ’dan tutan ⁷⁸⁴ kimse nişân
[87a]	Ne’g-zerâned ‘ayb-ı düşmen ber-		Düşmenüñ ‘aybın getürmez ber-zebân
	zebân		
	Çun ne-h’âhed merd haşmân râ	792	Kim ki Hâḳ a’dâsını itmez helâk
	helâk		O ğam-ı halkdan olur endüh-nâk
	Ez-ğam-ı merdum şevd endüh-		
	nâk		
	Mî-ne-cüyed merd insâf ez-kesî	793	İstemez insâf merdân ez-kesî
	Ger resed žulm u cefâ bâ-vey besî		Ger olursa ⁷⁸⁵ žulm u cevr aña besî
	Her ki pâ ender-reh-i merdân	794	Kim ki merdân râhına ayağ nehâd
	nehâd		İstemez dünyâda aslâ ol murâd
	Key reved her giz be-donbâl-i		
	murâd		
[69a]	Ey peser terk-i murâd-ı h’iş ğir	795	Ey oğul kendü murâduñ eyle ⁷⁸⁶ terk
	V’angehî râh-ı selâmet piş ğir		Şoñra ol râh-ı selâmet içre berk
	Faḳr mî-dânî çe bâşed ey peser	796	Faḳr bildüñ mi nedür ki ey peser
	Bâ-tu güyem ger ne-dârî z’an		Saña diyem ger tutar iseñ haber
	haber		
	Gerçi bâşed bî-nevâ der-zîr-i delḳ	797	Gerçi delk altında olur bî-nevâ ⁷⁸⁷
	H’iş râ mun’im nemâyed piş-i halk		Halka ğanı ⁷⁸⁸ gösterir kendin şehâ
	Gorsne bâşed zı-şîrî dem zened	798	Aç olur ol toklığından dem urur
	Düstî bâ-duşmenân-ı hod koned		Düşmeniyle dostluğ eyler yürür
	Gerçi bâşed lâġer u h’âr u za’îf	799	Ne kadar olursa da zelîl ⁷⁸⁹ za’îf
	Vaḳt-i tâ’at kem ne-bâşed ez-hâriḳ		Vaḳt-i tâ’at eksik olmaz ez-hâriḳ

⁷⁸¹ ol ‘abdi vu: o merdân-ı A.

⁷⁸² Eli tarluğ: Teng-destlik A.

⁷⁸³ himmet-i: rahmet u A.

⁷⁸⁴ tutan: tutar A.

⁷⁸⁵ Olursa: irer ise A.

⁷⁸⁶ eyle: - M.

⁷⁸⁷ delk altında olur: bî-nevâ eski şevb altında olur M.

⁷⁸⁸ ğanı: mün’im A.

⁷⁸⁹ zelîl: h’âr A.

	Çun dil-i pür dâred u dest-i tehî	800	Çalb[i] tolu ⁷⁹⁰ _olur velî dest[i] tehî
[87b]	Mî-nemâyed der-terâzu ferbehî		Gösterir likin mîzânda ferbehî
	Ey peser hod rā be-dervîşān sîpār	801	Kendüñi ısmarla dervîşāna var
[69b]	Tā nîgeh dâred tu rā Perverdigār		Tā seni hîfz eyleye Perverdigār
	Bā-faķîrān her ki hem-dem mî- şevēd	802	Kim faķîrler ile muşāhib ⁷⁹¹ olur ⁷⁹²
	Der-serāy-i huld mahrem mî- şevēd		Hāne-i huld içre ol mahrem olur
	Ez-Hūdāy-ı hîştēn gāfil me-bāş	803	Gel ⁷⁹³ Hūdā’dan gāfil olma ey peser
	Ġāfilāne der-reh-i bātıl me-bāş		Olma bātıl yolda gāfil kıl ⁷⁹⁴ hāzer
	Cāy-i gerye est in cihān der-vey me-ħand	804	Ağlayacak yer ⁷⁹⁵ cihān anda me-ħand
	Çeşm-i ‘ibret ber-goşāy u leb be- bend		Feth ⁷⁹⁶ [it] ‘ibret gözini ⁷⁹⁷ leb eyle bend
	Hem-çu mūr ez-hîrs her sūyî me- rev	805	Neml gibi gitme hîrsdan ⁷⁹⁸ her yaña
	Pend-i nāsîh rā be-gūş-i cān şînev		Cānla pendimi diñle sen şehā
	Ey peser kūdek nehî bāzî me-kon	806	Oynama uşak degülsin ey peser
	Kār bā-şeytān be-enbāzî me-kon		Olma şeytān ile ortak kıl ⁷⁹⁹ hāzer
	Nefs-i bed rā der-guneh yārî me- de	807	Virme yardım nefse ‘ısyān içre sen
	‘Omr-i ber-bād ez-tebeh-kārî me- de		‘Ömriñi virme yile bed-kārdan
	Her kocā tohmet boved an-cā me-rev	808	Çande kim tōhmet ola gitme aña
	Rāh-ı Ĥaķ rā hem-çu nā-bînā me-rev		Ĥaķ yolına ⁸⁰⁰ kör gibi sen gitme ha
	Duşmen[i] dārî ez-ū îmen me-bāş	809	Duşmenüñ var andan emîñ olma var ⁸⁰¹

⁷⁹⁰ Folu: pür A.

⁷⁹¹ Muşāhib: hem-dem A.

⁷⁹² olur: - A.

⁷⁹³ Gel: Sen A.

⁷⁹⁴ kıl: it A.

⁷⁹⁵ Ağlayacak yer: Cāy-ı girye A.

⁷⁹⁶ Feth: Aç A.

⁷⁹⁷ gözini: çeşmini A.

⁷⁹⁸ Neml gibi gitme hîrsdan: Gitme hîrsdan mūr gibi A.

⁷⁹⁹ kıl: it A.

⁸⁰⁰ Ĥaķ yolına: Rāh-ı Ĥaķça A.

⁸⁰¹ var: ha A.

[70a]	Zîr-i saḳf-ı bî-sütûn sâkin me-bâş		Bî-sütûn saḳf içre sâkin olma var
	Der-reh-i fısq̃ u hevâ merkeb me-tâz	810	Fısq̃ yolına ⁸⁰² sürme merkeb ey peser
	Ĥ işten rā suhra-i şeytân me-sâz		Olma şeytân suhrası ile hâzer ⁸⁰³
[88a]	Çün sefer der-piş dâri zâd gir	811	Çün sefer vardır önünde zâd tut
	‘Omr-i hod rā ser-be-ser ber-bâd gir		‘Ömriñi başdan başa ber-bâd tut
	Ey peser endişe ez-iğlâl kon	812	Ey oğul iğlâlden sen fikr ⁸⁰⁴ kııl
	Nefs-i bed rā bā-legged pā-mâl kon		Nefsiñi depme ile pā-mâl kııl
	Ez-‘azâb u ḳahr-ı Ĥâḳ endişe kon	813	ḳahr-i Ĥâḳ’dan yûri var sen fikr ⁸⁰⁵ it
	Tâ ne-sûzî sâz-gâri pişse kon		Yanmıyasın sen eyü işler şân‘at ⁸⁰⁶ it
	Cumle rā çün hest ez-dunyâ gozer	814	Cümleye çün dünyâdan vardır güzer
	Cây-i şâdi nişt bā-çendin hater		Şâd olacak yer degül bunca hater
	Âteşi der-piş dâri ey faḳîr	815	Var önünde böyle bir nâr ey faḳîr
	Hîç havfet nişt ez-nâr-ı sa‘îr		Hîç havfiñ yokdur ez-nâr-ı sa‘îr
[70b]	‘Uḳbe der-râh-est bâret bes girân	816	‘Uḳbe var yolunda yükün çok girân
	Ne’g-zered bâret be-sa‘y-i diğerrân		Yüküñi ğayrı götürmez ey revân
	Dâri ender-piş rûz-i rest-ḥîz	817	Var önünde ey peser rûz-i ḳıyâm
	Ez-Ĥudâyet nişt imkân-ı gorîz		Yok Ĥudâ’dan kaçmak imkânı müdâm
	Ey peser râh-ı şerî‘at piş gir	818	Tut şerî‘at yolını sen ey peser
	Reh-revî terk-i hevâ-yı Ĥ iş gir		Yolcısın terk-i hevâ it kııl ⁸⁰⁷ hâzer
[88b]	Ey berâder bâş bā-fermân-ı Ĥâḳ	819	Ey birâder yürü ⁸⁰⁸ var tut emr-i ⁸⁰⁹ Ĥâḳ
	Tâ be-yâbî cennet u rıdvân-ı Ĥâḳ		Tâ bulasın cennet ü rıdvân-ı Ĥâḳ
	Gerden ez-ḥukm-i Ĥudâ-yı hod me-tâb	820	Boğaziñ ⁸¹⁰ ḥukm-i Ĥudâ’dan var me-tâb

⁸⁰² Fısq̃ yolına: Râh-ı fısq̃a A.

⁸⁰³ Olma şeytân suhrası ile hâzer: - A.

⁸⁰⁴ iğlâlden sen fikr: endişe-i iğlâl A.

⁸⁰⁵ var sen fikr: endişe A.

⁸⁰⁶ sen eyü işler şân‘at: sâzgârlık pişse A.

⁸⁰⁷ it kııl: kııl it A.

⁸⁰⁸ Yürü: - A.

⁸⁰⁹ emr-i: fermân-ı A.

⁸¹⁰ Boğaziñ: Gerdenüñ A.

	Tā ne-māñi rūz-i maḥşer der- ‘azāb		Gün-i ⁸¹¹ maḥşer ḡalmıyasın der-‘azāb
	Tā be-yābı der-beheşt-i ‘Adn cāy Şefḡatı be’n-māy bā-halk-i Ḥudāy	821	Cennet içre bulmaḡ isterseñ mekān Ḥalka göster şefḡati sen ey revān
[71a]	Tā dehendet cāy der-Dāru’s- selām Bā-faḡırān rūz u şeb mı-deh ta ‘ām	822	Yer vireler saña der-Dāru’s-selām Fuḡarāya gice gündüz vir ⁸¹² ta ‘ām
	Şād eger dāri derün-i ḡaste rā Bāz yābı cennet-i der-beste rā	823	Kim ki şād eyler derün-i ⁸¹³ ḡastayı Bula açuḡ ⁸¹⁴ cennet-i der-besteyi
	Her ki āred in naşıḡhathā be-cāy Der-du ‘ālem raḡmeteş baḡşed Ḥudāy	824	Kim ki bu nuşı ⁸¹⁵ getirürse be-cāy İki ‘ālemde ⁸¹⁶ ide raḡmet Ḥudāy
	V’er ne-y-āred in vaşıyyet rā be-cā Dūr māned bı-şekı ü ez-Ḥudā	825	Ger getirmezse bu nuşımı ⁸¹⁷ be-cā Dūr olur bı-şek o kimse ez-Ḥudā
	Yā İläḡi raḡm kon ber-mā heme ‘Afv kon cumle gunāh-ı mā heme	826	Yā İläḡi bize raḡmet eyle sen ⁸¹⁸ Cümle ‘iśyānımızı ‘afv eyle sen
	‘Ācizim u curmhā kerde beşı Nışt mā rā ḡayr-ı tu diḡer keşı	827	‘Āciziz biz ⁸¹⁹ eyledük ‘iśyān bes Bize senden ḡayrı yoḡdur hiç kes
	Ger be-ḡāñı v’er be-rāñı bendeim Her çe ḡukm-i tust ez-ān ḡorsendeim	828	Ger oḡursañ ger sürerseñ bendeiyüz Ol ki ḡükmiñdür aña ḡursendeiyüz
[89a]	Raḡmet-i Ḥaḡ bād ber-rūh-i keşı K’in neşāyih rā be-ḡāñed ü beşı	829	Ola rūhına anuñ Ḥaḡ raḡmeti Ki ⁸²⁰ çoḡ oḡuya o bu naşıḡhati

⁸¹¹ Gün-i: Rüz-i A.

⁸¹² Fuḡarāya gice gündüz vir: Rüz u şeb virgil faḡırāna A.

⁸¹³ eyler derün-i: eylerdi rüz-i A.

⁸¹⁴ Açuḡ: meftūḡ A.

⁸¹⁵ nuşı: pendı A.

⁸¹⁶ ‘ālemde: ‘ālem A.

⁸¹⁷ nuşımı: pendümi A.

⁸¹⁸ eyle sen: raḡm it A.

⁸¹⁹ biz: bed A.

⁸²⁰ ki: kim A.

Sonuç

Seyyid Ali b. Seyyid Ahmed b. Seyyid Ali eş-şehîr bi'l-Hasretî, Attâr'ın Farsça yazmış olduğu *Pendnâme*'yi Türkçe manzum tercüme ve Arapça mensur şerh ederek diğer tercüme ve şerhlerden farklı bir işe imza atmıştır. Kaynaklarda kendisiyle ilgili bilgiye ulaşılamayan Hasretî hakkında bilinenler, eseri müellif hattından çoğaltan müstensihin, eserin ferağ kaydında söyledikleri ile sınırlıdır. Bu kayıta Hasretî'nin Sivas'ta Bedesten Kethüdâsı olduğunu yazan müstensih Mehmed bin Ali Karahisârî, nüshanın Hacı Maksûd Medresesi'nde çoğaltıldığını bildirmiştir. Tezkirelerde veya arşiv kayıtlarında kendisi hakkında başka bilgiye ulaşılamayan Hasretî'yle ilgili, eğitim amaçlı eser kaleme almasından yola çıkarak müderris olduğu tahmininde bulunmaktan öteye geçilememiştir.

Şerh ve tercümenin nüshaları arasında bulunan farklar, *Pendnâme*'nin Türkçe manzum tercümesi üzerinde tashih yapıldığını düşündürmektedir. Müellif nüshasından çoğaltıldığı kaydedilen nüshadaki vezin ve kafiye kusurlarına, Atatürk Kitaplığı nüshasında birkaç istisna hariç olmak üzere rastlanmamaktadır. Bu nüshada kaynak metin kafiye kelimesine bağlı kalma oranı da daha yüksektir. Bu durum, bazı müstensihlerin metne müdahale hususunda çok çekinceleri olmadığını düşündürmektedir. Müstensihin eserin edebî yönüne daha fazla dikkat ettiği de düşünülebilir.

Hasretî'nin tercümesini, tercüme biçimlerine dair Levend'in yapmış olduğu sınıflandırmaya göre değerlendirmek istersek *kelime kelime olmamakla beraber aslına uygun yapılan çeviriler* arasında saymamız gerekir.⁸²¹ Hasretî beyitleri tercüme ederken kaynak metinden uzaklaşmamış, genelde ortak dil hazinesine ait olmaları hasebiyle kelimeleri çoğu zaman aynı şekilde tercümeyle aktarmış ya da yerlerine Türkçede daha çok kullanılan ama yine Arapça-Farsça kökenli başka kelimeler getirmiştir. Kullanabildiği yerlerde mümkünse kelimelerin Türkçesini kullanmaya da gayret etmiştir. Bu şerh özelinde, şerhin kaleme alındığı coğrafya ve on yedinci yüzyıl itibarıyla Arapça ve Farsçanın prestij dil olma özelliğini korumakta ve dil üzerindeki yoğun etkisini sürdürmekte olduğu anlaşılmaktadır.

KAYNAKLAR

Attâr, Feridüddîn. *Pendnâme*, Haz. Sylvestre De Sacy. Editör: A. Ruhbahşân. Tahran: Esatîr Yayınları, 1373 hş. (1995 m.).

Bulut, Mülkiye. “Anadolu Selçuklu Dönemi Sivas Medreseleri”. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, 2019.

Demirel, Ömer. “Osmanlı Döneminde Sivas Bedesteni ve Kethüdâsı”. *Sultanşehir Kültür Sanat Dergisi*, Y:2, S. 6 (2008): 16-18.

Hasretî, Seyyid Ali. *Şerh-i Pend-i Attâr*. Orhan Bey Camii Koleksiyonu, 16 Or 595/1: 6-82, Bursa İnebey Yazma Eser Ktp.

Hasretî, Seyyid Ali. *Şerh-i Pend-i Attâr*. İBB Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları, K.1173: 1-141, Atatürk Kitaplığı.

Hasretî, Seyyid Ali. *Şerh-i Pend-i Attâr*. Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 9657/4: 33-90, Millî Kütüphane.

İmamoğlu, Fatma. “Muhammed Zahrî Efendi'nin Miftâh-ı Pend Adlı Eseri ve Osmanlı Dönemi Pendnâme Geleneği İçerisindeki Yeri”. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul: İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2018.

Koşık, H. Sercan. *Tercüme-i Manzûme-i Pend-i Attâr*. İstanbul: DBY Yayınları, 2021.

⁸²¹ Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, 80.

Levend, Agâh Sırrı. *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yayınları, C.1, 2014.

Türkoğlu, Serkan. *Rızâ Bahçesi*. İstanbul: Ihlamur Akademi, 2021.

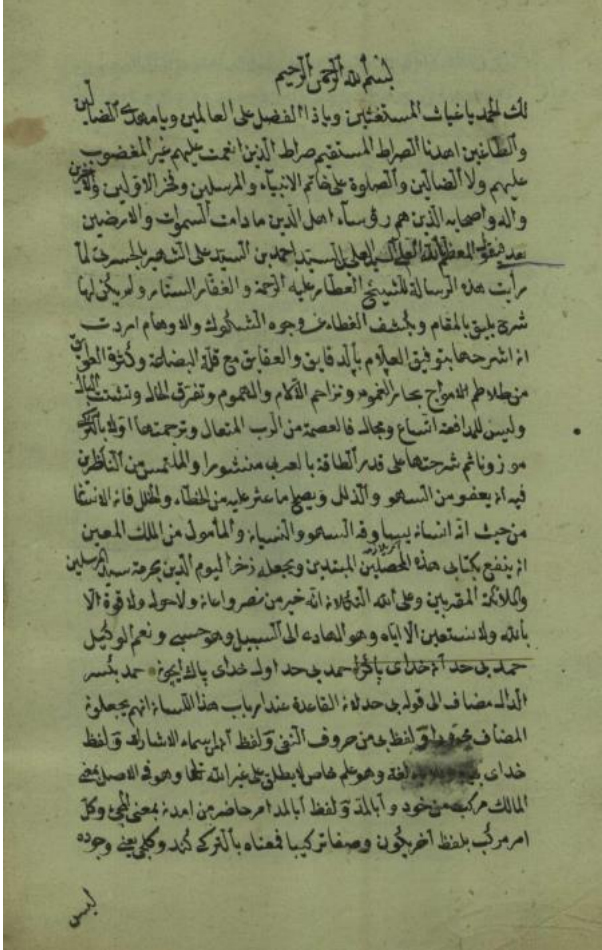
Şahinoğlu, M. Nazif. “Attâr, Ferîdüddîn.”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 4: 95-98. İstanbul: TDV Yayınları, 1991. <https://islamansiklopedisi.org.tr/attar-feriduddin>, erişim tarihi: 12.02.2023.

Ünver, İsmail. “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler.” *Türkoloji Dergisi*, C. XI. S. 1 (1993): 51-91. Çevrimiçi erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/650170>, erişim tarihi: 05.02.2024.

Yazar, Sadık. “Anadolu Sahası Klâsik Türk Edebiyatında Tercüme ve Şerh Geleneği.” (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2011.

Ekler

Ek 1. Hasretî'nin şerhinin Ankara Millî Kütüphane, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu/ 06 Mil Yz A 9657/4 numaralı yazmada bulunan mukaddimesine ait görüntü.

Ek 2. Aynı nüshanın ferâğ kaydına ait görüntü.

